

KURZEMES
PLĀNOŠANAS
REĢIONS

Interreg
Latvija-Lietuva
Europe's Regional Development Fund

APSTIPRINĀTA

ar Kurzemes novada Attīstības padomes
26.04.2022. lēmumu Nr.

KURZEMES PLĀNOŠANAS REĢIONA ATTĪSTĪBAS PROGRAMMA 2021–2027

Stratēģiskā daļa

2.0 redakcija

Rīga, 2021

SATURS

Ievads	3
1. Kurzemes plānošanas reģiona vizītkarte	4
2. Kopsavilkums par Kurzemes reģiona resursiem un attīstības tendencēm	9
2.1. <i>Apdzīvojums un pakalpojumu pieejamība</i>	9
2.2. Reģiona telpas struktūra	18
2.3. Transporta infrastruktūra un mobilitāte	22
2.4. Vides infrastruktūra	29
2.5. Uzņēmējdarbības attīstība	31
3. Kurzemes plānošanas reģiona attīstības stratēģija 2030, viedās specializācijas un prioritārās attīstības nozares	39
4. Vidēja termiņa stratēģiskie uzstādījumi, indikatori, rīcības	46
5. Pilsētu funkcionālās teritorijas	88
6. Sasaiste ar nacionālā līmeņa plānošanas dokumentiem	102
7. Attīstības programmas īstenošanas un uzraudzības kārtība	111
8. Izstrādes process un sabiedrības līdzdalība	112

IEVADS

Kurzemes plānošanas reģiona attīstības programmas 2021.–2027.gadam (turpmāk – “Kurzeme 2027”) Stratēģiskā daļa nosaka vidēja termiņa stratēģiskos uzstādījumus Kurzemes plānošanas reģiona ilgtspējīgas attīstības stratēģijā 2015–2030.gadam (turpmāk – “Kurzeme 2030”) noteikto ilgtermiņa stratēģisko uzstādījumu – vīzijas, stratēģiskā mērķa, ilgtermiņa attīstības prioritāšu īstenošanai.

“Kurzeme 2027” stratēģiskajā daļā ir definētas septiņas vidējā termiņa attīstības prioritātes un viena horizontālā prioritāte, noteikti rīcības virzieni attīstības prioritāšu sasniegšanai un sasniedzamie rezultāti. Noteiktās vidēja termiņa prioritātes var ietekmēt vairāku “Kurzeme 2030” izvirzīto ilgtermiņa prioritāšu sasniegšanu, līdzīgi arī “Kurzeme 2027” izvirzītie rīcības virzieni un rīcības var sniegt ieguldījumu vairāku vidēja termiņa prioritāšu īstenošanā. Stratēģiskās daļas izstrāde veikta, Kurzemes plānošanas reģiona (turpmāk – KPR) speciālistiem sadarbojoties ar SIA “Grupa93” un SIA “CSE COE” konsultantiem.

“Kurzeme 2027” izstrādāta saskaņā ar “Kurzeme 2030” un ir vērsta uz Nacionālajā attīstības plānā 2021.–2027.gadam (turpmāk – NAP2027), Reģionālās politikas pamatnostādņēs 2021.–2027.gadam un nozaru plānošanas dokumentos noteikto mērķu un prioritāšu sasniegšanu.

Plānošanas dokuments ir sagatavots atbilstoši Attīstības plānošanas sistēmas likuma, Reģionālās attīstības likuma, Teritorijas attīstības plānošanas likuma, Ministru kabineta 2013.gada 16.jūlija noteikumu Nr.402 „Noteikumi par plānošanas reģionu teritorijas attīstības plānošanas dokumentiem” un citu normatīvo aktu prasībām, ievērojot Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas (VARAM) metodisko ieteikumu nostādnes.

“Kurzeme 2027” izstrādes mērķis ir nodrošināt līdzsvarotu un ilgtspējīgu Kurzemes reģiona attīstību, sekmējot koordinētu un sabalansētu pasākumu kopuma ieviešanu, kas nodrošina racionālu finanšu līdzekļu izmantošanu un to koncentrēšanu izvirzīto attīstības prioritāšu sasniegšana.

1. KURZEMES PLĀNOŠANAS REĢIONA VIZĪTKARTE

KURZEMES
PLĀNOŠANAS
REĢIONS

Interreg
Latvija-Lietuva
European Regional Development Fund

KURZEMES PLĀNOŠANAS REĢIONS -
VIZĪTKARTE

KURZEMES
PLĀNOŠANAS
REĢIONS

Interreg
Latvija-Lietuva
Europas Reģionālās attīstības fondu

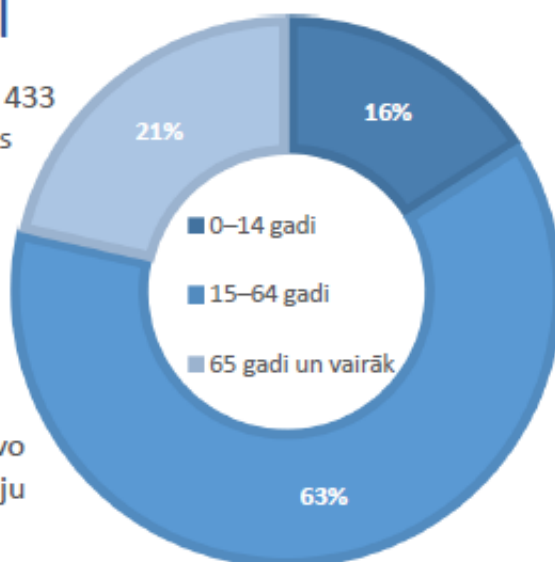

IEDZĪVOTĀJI

2021. gadā 14,8% (280 433 iedz.) no kopējā Latvijas iedzīvotāju skaita

Iedzīvotāju blīvums:
17,5 cilv./km²

Lauku teritorijās dzīvo
29,7% iedzīvotāju

No 2015. gada līdz 2021. gadam iedzīvotāju skaits reģionā samazinājies par 7,11%

Dati pārrēķināti atbilstoši KPR teritorijai kopš 2021. g. jūlija
Avots: CSP

Izpildes % vispārējās izglītības iestāžu skolēnu 12. klases centralizētajos eksāmenos 2020. gadā

Avots: VIIS; VISC

IZGLĪTĪBA

7 skolēni uz vienu skolotāju 2018./2019. mācību gadā

19%

no kopējā skolotāju skaita ir vecumā 60 gadi un vairāk

VESELĪBA

19,5 ārstu nodrošinājums uz 10 000 iedzīvotājiem 2019. gadā

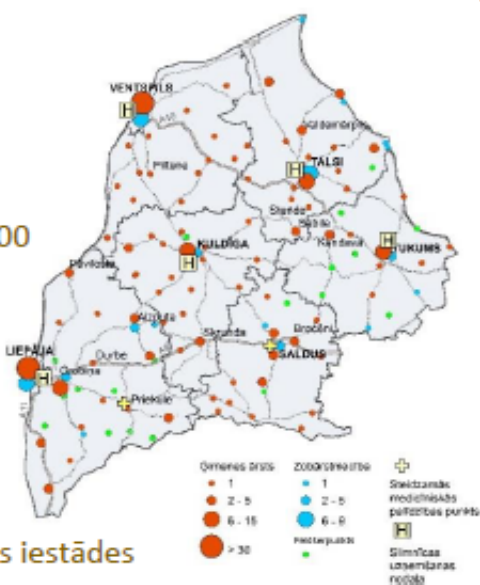
No 2015. līdz 2019. gadam NMPD izpildīto izbraukumu skaits samazinājies par **17,2%**

Avots: NVD; SPKC

195 ģimenes ārsti

22 feldšerpunkti

49 zobārstniecības iestādes

KURZEMES
PLĀNOŠANAS
REĢIONS

Interreg
Latvija-Lietuva

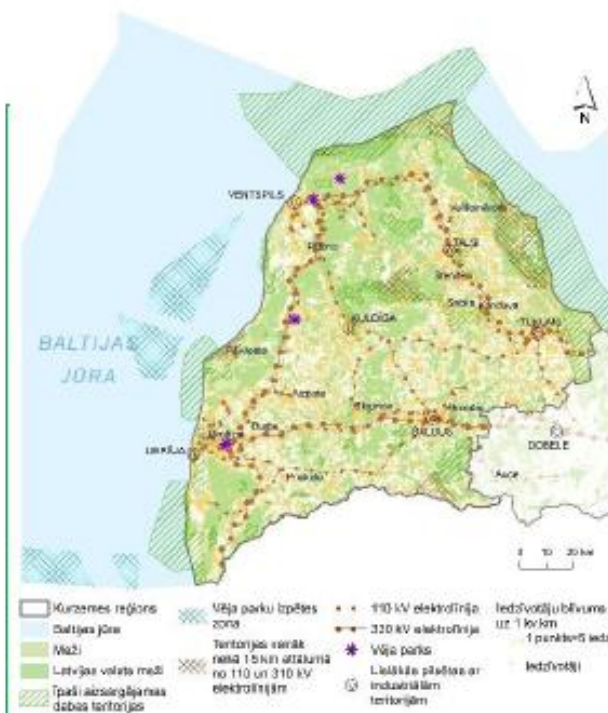

DABAS VĒRTĪBAS UN KULTŪRTELPA

Īpaši aizsargājamās dabas
teritorijas no kopējās reģiona platības **10%**

>50% Mežu īpatsvars no
kopējās platības

Daudzveidīgs un bagātīgs kultūras
mantojums un daudzveidīgas kultūras
telpas

1,55t

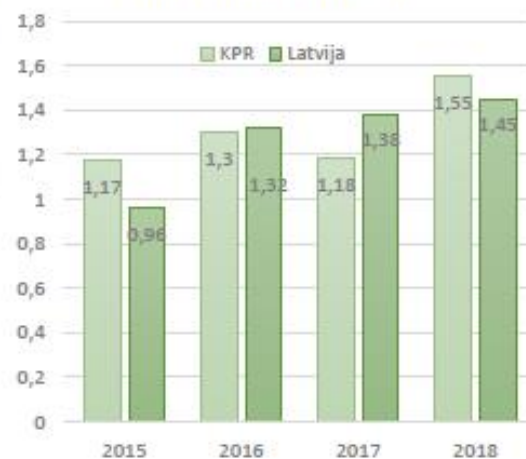
Radīto sadzīves atkritumu
daudzums uz vienu
iedzīvotāju 2018. gadā

VIDE

Plašas iespējas zilās izaugsmes
veicināšanai reģionā

Perspektīvas iespējas izmantot vēja
enerģiju gan sauszemē, gan jūrā

Radīto sadzīves atkritumu
daudzums uz 1 iedz.

Avots: LVSMC

7

KURZEMES
PLĀNOŠANAS
REĢIONS

Interreg
Latvija-Lietuva
Europe's Regional Development Fund

UZŅĒMĒJDARBĪBA UN TŪRISMS

180 659

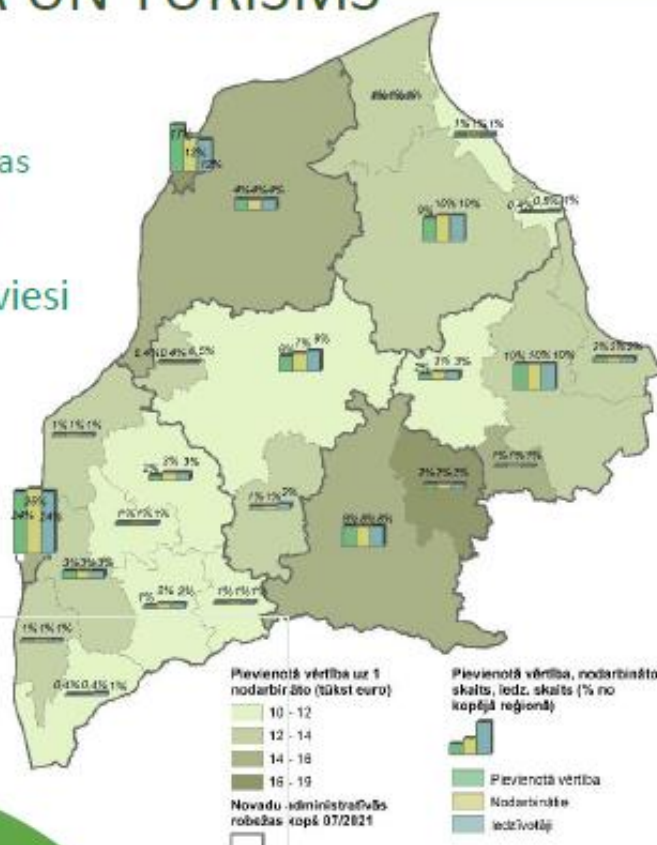
tūristu mītnēs apkalpotas
personas 2019. gadā

t. sk. **97 068** ārzemju viesi

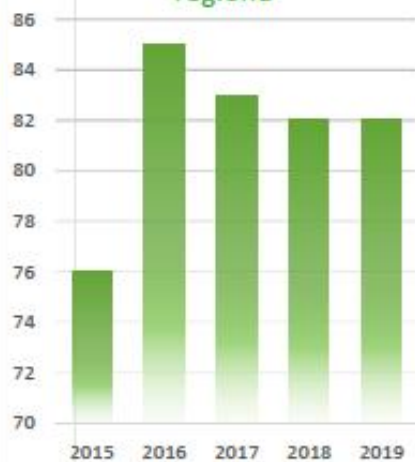
Gada IKP uz 1 iedzīvotāju
2018. gadā

10 678 EUR

Reģiona IKP 2018. gadā ir
9% no Latvijas IKP

Tirgus sektora ekonomiski
aktīvo uzņēmumu skaita
dinamika uz 1000 iedz.
reģionā

Avots: CSP, KPR

2. KOPSAVILKUMS PAR KURZEMES REĢIONA RESURSIEM UN ATTĪSTĪBAS TENDENCĒM

Kurzemes plānošanas reģiona (turpmāk – KPR) Pašreizējās situācijas raksturojums ir izstrādāts, pamatojoties uz KPR Attīstības padomes 2019.gada 20.decembra lēmumu (rakstiskās procedūras prot. Nr.03/19, 1.§) “Par Kurzemes plānošanas reģiona Attīstības programmas 2021.-2027.gadam izstrādes uzsākšanu un darba uzdevumu apstiprināšanu”.

Pašreizējās situācijas raksturojums ir pastāvīgi aktualizējams informatīvs materiāls, kuru izmanto KPR ilgtspējīgas attīstības stratēģijas un attīstības programmas vai to grozījumu izstrādei atbilstoši Ministru Kabineta 2013.gada 16.jūlija noteikumu Nr.402 “Noteikumi par plānošanas reģionu teritorijas attīstības plānošanas dokumentiem” 4.punktā noteiktajam. Pašreizējās situācijas raksturojuma aktualizācija veikta laika posmā no 2020.gada janvāra līdz 2021.gada novembrim, veicot esošās situācijas apzināšanu, datu vākšanu un apkopošanu, analīzi un aprakstošās daļas sagatavošanu. Pašreizējās situācijas raksturojuma sagatavošanu veica KPR speciālisti, beigu posmā sadarbojoties ar SIA “Grupa93” konsultantiem.

Pašreizējās situācijas raksturojums kalpo par pamatu darba grupu diskusijām par Kurzemes reģiona attīstību, apskatot apdzīvojuma struktūru un publisko pakalpojumu klāstu, iedzīvotāju kustību, nodarbinātību, transporta un satiksmes infrastruktūru, vides infrastruktūru, dabas un kultūras vērtības u.c. Pašreizējās situācijas raksturojums sastāv no plānošanas situācijas apraksta un reģiona telpiskās struktūras un attīstības procesu raksturojošām sadaļām:

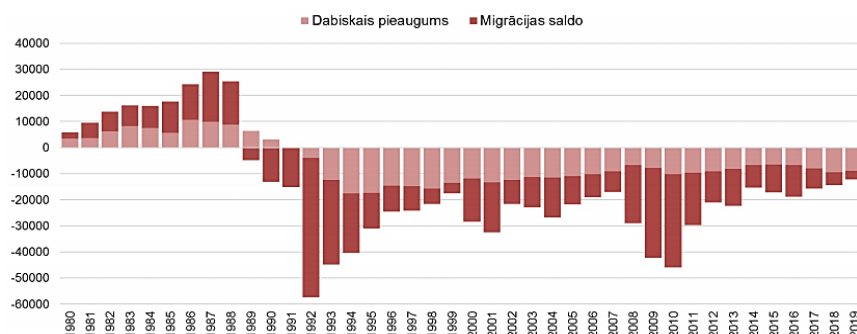
- **APDZĪVOJUMS UN PAKALPOJUMU PIEEJAMĪBA** – iedzīvotāji, apdzīvotās vietas, attīstības centri un pakalpojumu pieejamība;
- **REĢIONA TELPAS STRUKTŪRA** – lauksaimniecības un mežu teritorijas, kultūrvēsturiskās un dabas vērtības, Baltijas jūras piekraste, Lietuvas pierobeža;
- **TRANSPORTA INFRASTRUKTŪRA UN MOBILITĀTE** – galvenie transporta koridori, ostas, lidostas, dzelzceļi, sabiedriskais transports, mikromobilitāte, informācijas un komunikāciju tehnoloģiju tīkls;
- **VIDES INFRASTRUKTŪRA** – atkritumu apsaimniekošana, degradētās teritorijas, riska teritorijas, vides kvalitāte un monitorings;
- **UZŅĒMĒJDARBĪBAS ATTĪSTĪBA** – iedzīvotāju ekonomiskā aktivitāte, bezdarbnieka statistiskais portrets, nozaru konkurētspēja, uzņēmējdarbības atbalsta infrastruktūra, ieguldījumi nefinanšu investīcijās un ES struktūrfondu investīcijas, tūrisms, zilā izaugsme.

2.1. Apdzīvojums un pakalpojumu pieejamība

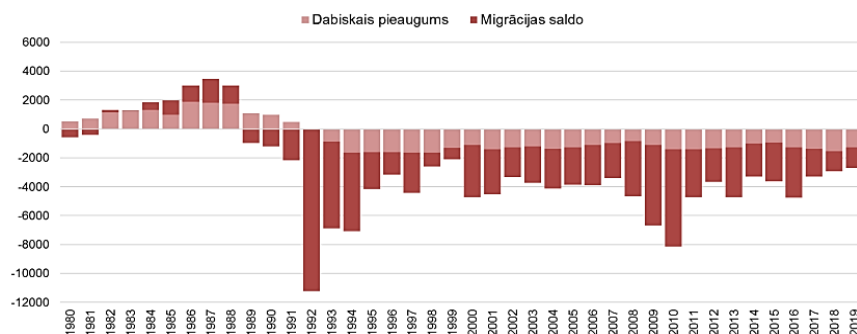
Demogrāfiskā situācija

Kurzemes reģionā ir novērojama tendence iedzīvotāju skaitam samazināties, ko ietekmē negatīvais dabiskais pieaugums un migrācijas saldo. Esošajā situācijā Kurzemes reģionā lielāko daļu no iedzīvotāju skaita samazinājuma sastāda negatīvais migrācijas saldo (53% 2019.gadā) (skatīt 1.attēlu), kas norāda, ka vienai no KPR prioritātēm ir jābūt vērstai uz iedzīvotāju labklājības uzlabošanu un iedzīvotāju skaita pieauguma veicināšanu.

Latvija

Kurzeme

1.attēls. Iedzīvotāju skaita izmaiņas, dabiskais pieaugums un migrācijas saldo Latvijā un Kurzemes reģionā no 1980.gada līdz 2019.gadam¹ (LU ĢZFF, 2020)

Tiek prognozēts, ka iedzīvotāju skaits līdz 2040.gadam Kurzemes reģionā būs samazinājies līdz 177 500 iedzīvotājiem (2030.gadā sasniedzot 202 700 iedzīvotājus) un lielākā valsts iedzīvotāju daļa dzīvos Latvijas centrālajā daļā.

Kurzemes reģionā augsts izbraucēju īpatsvars (19,4%) uz ārvalstīm laikā no 2014. līdz 2016.gadam bija jauniešiem vecuma grupā no 15 līdz 24 gadiem, kā galvenais iemesls tam ir izglītības iegūšana ārzemēs. Saglabājas arī augsts izbraukušo īpatsvars vecuma grupā no 25 līdz 34 gadiem (31,3%). Vislielākais remigrantu īpatsvars (29,6% no kopējā remigrantu skaita, kas atgriežas uz dzīvi Kurzemes reģionā) 2014.–2016.gadā bijis vecuma grupā no 25 līdz 34 gadiem. 23,1% no kopējā remigrantu skaita Kurzemes reģionā ir vecuma grupā no 0 līdz 14 gadiem, kas ir pozitīvs rādītājs, jo tas liecina par to, ka uz dzīvi reģionā atgriežas ģimenes ar bērniem.

2018.gadā VARAM un plānošanas reģioni uzsāka īstenot projektu “Reģionālais remigrācijas koordinators”, pamatojoties uz Diasporas likumā noteikto kompetenci un turpinot īstenot remigrācijas programmu. Lai uzsāktu mērķtiecīgu darbu remigrācijas veicināšanai, ir izveidots piecu reģionālo remigrācijas koordinātu tīkls, tādējādi ir nodrošināts viens reģionālais koordinators katrā plānošanas reģionā. Koordinatoru galvenais uzdevums ir sniegt palīdzību aizbraukušajiem atgriezties mājās, sagatavojot personalizētus piedāvājumus atbilstoši potenciālā remigranta interesēm, tādējādi ļaujot pašvaldībām atgūt savus iedzīvotājus.

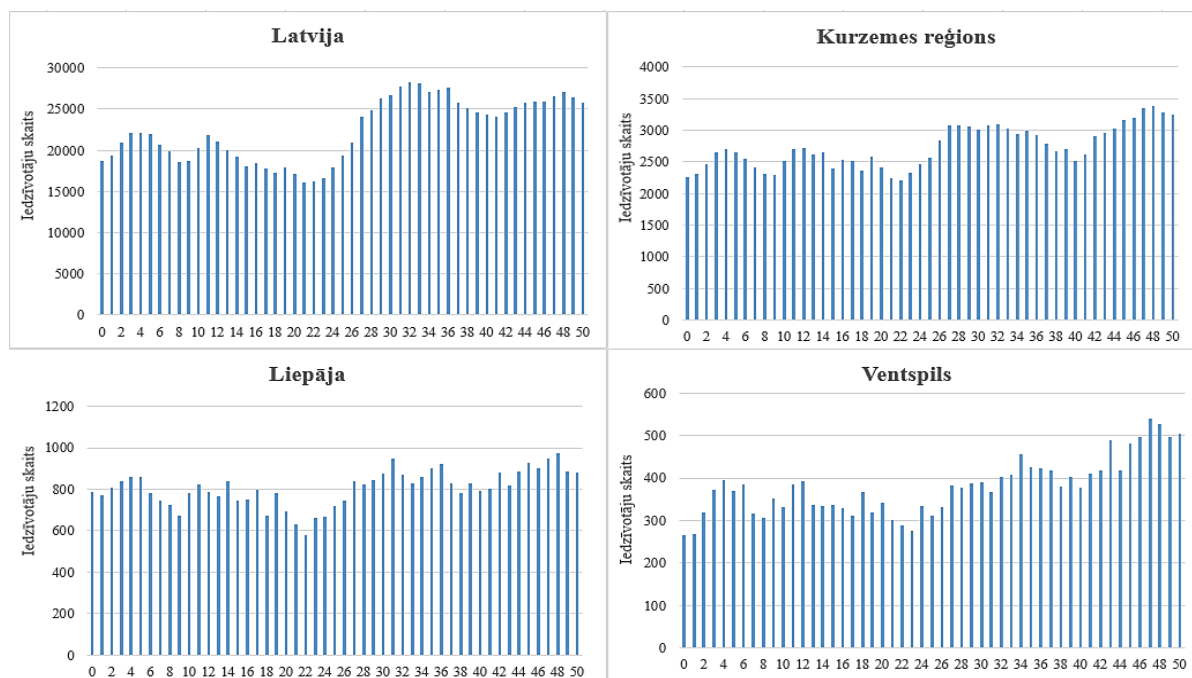
No projekta sākuma līdz 2020.gada beigām KPR ar koordinatoru sazinājušies 1451 cilvēki, sagatavoti piedāvājumi 1417 cilvēkiem, pavisam atgriezušies uz dzīvi Latvijā 418 cilvēki, kas ir 20,11% no kopējā remigrantu skaita Latvijā līdz 2020.gada beigām, bet vēl 373 cilvēki potenciāli varētu atgriezties. Papildus paši atgriezušies 192 cilvēki, tādējādi kopējais remigrantu skaits KPR šajā laikā bija 610. Šī brīža demogrāfiskā situācija apliecina, ka reģionālās attīstības atbalsta pasākumiem jāveicina iedzīvotāju skaita palielināšanos reģionos, un viens no risinājumiem iedzīvotāju skaita palielināšanai reģionos ir remigrācijas sekmēšana.

¹ Bērziņš, M., Krišjāne, Z., (2020) *Pilsētu, lauku un piekrastes mijiedarbība Kurzemes plānošanas reģionā*, Latvijas Universitāte, Ģeogrāfijas un Zemes zinātņu fakultāte

Reģionālās politikas pamatnostādņēs 2021. –2027.gadam remigrācijas atbalsta pasākumi noteikti kā viens no uzdevumiem (A.2.4.).

Izglītība

Pirmsskolas izglītības iestādēm novados ir atšķirīgs papildījums, tomēr jāveicina plašāku bērnu iesaisti pirmsskolas izglītībā, tas ļautu viņiem labāk sagatavoties mācībām skolā. Uz 2021./2022. mācību gadu aptuveni 62% jeb 15,5 tūkst. pirmsskolas vecuma bērnu apgūst pirmsskolas izglītības programmas pirmsskolas izglītības iestādēs. Samazinoties kopējam iedzīvotāju skaitam, arī skolēnu skaitam Kurzemes reģiona vispārējās izglītības iestādēs ir tendence samazināties.

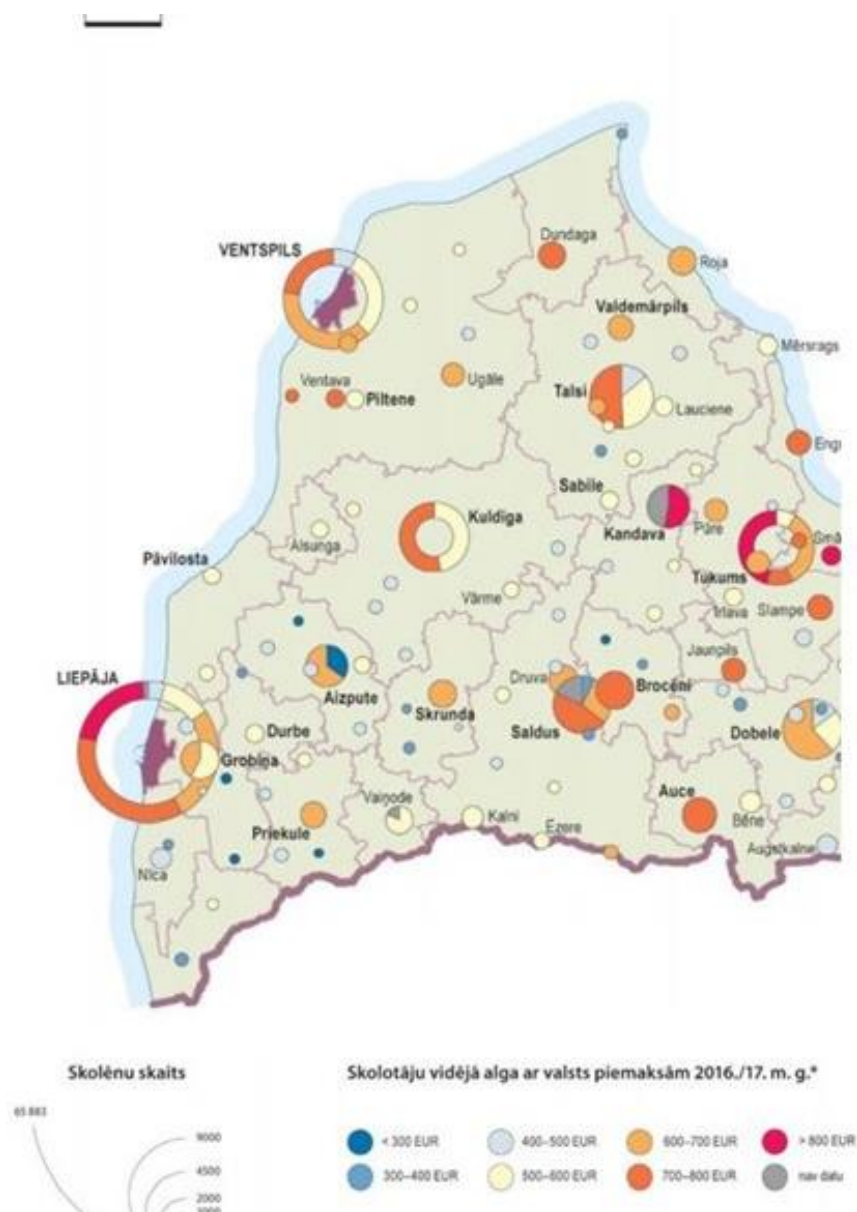
2.attēls. Iedzīvotāju skaita sadalījums pa vienam gadam līdz 50 gadu vecumam Latvijā, Kurzemes reģionā, Liepājā un Ventspilī 2020.gada sākumā, gadi (CSP)

Vispārējā izglītībā šobrīd ļoti aktuāla ir izglītības iestāžu tīkla uzlabošana/optimizēšana, jo demogrāfiskās prognozes norāda, ka esošais skolu tīkls nākotnē netiks racionāli izmantots. Pēc 2.attēlā redzamajiem datiem var secināt, ka pieprasījums pēc pirmsskolas izglītības iestādēm un pamatskolas klasēm šobrīd ir augstākajā punktā, ņemot vērā bērnu skaitu attiecīgajās vecumu grupās (3-5 gadi un 11-13 gadi), un tas turpmāk samazināsies, ņemot vērā bērnu skaitu vecumā no 0 līdz 3 gadiem. Līdzīgi, aktīvajā reproduktīvajā vecumā esošo pieaugušo skaits šobrīd ir augstākajā līmenī un turpmāk samazināsies, ņemot vērā iedzīvotāju skaitu jaunākās vecuma kohortās. Tas nozīmē, ka ieguldījumi būtiskajā pirmskolas un pamatskolas izglītības jaudu palielināšanā, visticamāk, nebūs ilgtspējīgi reģiona līmenī, kas neizslēdz ieguldījumu nepieciešamību kādā konkrētā pašvaldībā, veicot rūpīgu esošā un potenciālā pieprasījuma izvērtējumu. Tā ir iespēja būvēt un attīstīt jaunas transformējamās un daudzfunkcionālas ēkas, kuras būtu viegli pārveidot un piemērot pēc pakalpojumu vajadzības (piemēram, pirmsskolas izglītības iestādi vēlāk pārveidot par interešu izglītības centru).

Visvairāk izmaiņas ir skārušas pamatskolas un vidusskolas, tieši vidusskolās ir lielākais skolēnu skaita īpatsvars (66% 2020./2021. m.g.) no kopējā skolēnu skaita Kurzemes reģionā. Vērtējot izglītības kvalitāti, var secināt, ka eksakto zinātņu jomā skolēni vidēji iegūst zemākus vērtējumus nekā humanitārajās zinātnēs, kas var apdraudēt jauniešu turpmākās nodarbinātības

iespējas un neatbilst pieprasījumam eksakto zinātņu jomā. Izglītības piedāvājuma attīstībai un izglītības kvalitātes pilnveidei nozīmīgs ir pedagogu nodrošinājums. Kurzemes reģionā kopumā novērojama tendence pedagogu skaitam samazināties.

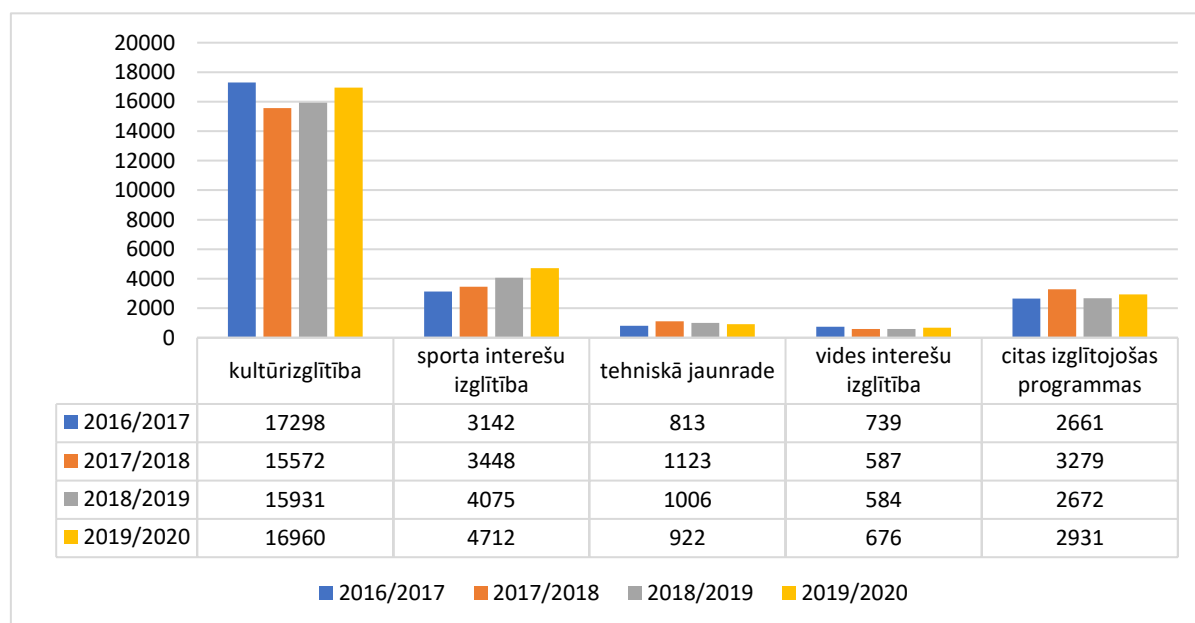
Novērojama arī pedagogu novecošanās, gandrīz piektā daļa no pedagogiem ir vecumā 60 gadi un vairāk, kas var radīt ievērojamu pedagogu trūkumu nākotnē. Šīs tendences norāda uz gudrās skolu tīkla optimizācijas nepieciešamību, vienlaikus respektējot konkrēto teritoriju īpatnības un vajadzības. Vidējā pedagogu alga ar valsts piemaksām 2016./17. m.g. KPR bija robežās no 600 līdz 800 EUR, taču tikai Liepājā daļai pedagogu bija virs 800 EUR, kas nozīmē, ka ļoti svarīga ir pedagogu algu palielināšana, lai nodrošinātu kvalitatīvu izglītību visos reģiona attīstības centros (skatīt 3.attēlu).

3.attēls. Pedagogu vidējā alga ar valsts piemaksām 2016./17. m.g.
(SIA "Karšu izdevniecība Jāņa sēta")

Interesu izglītībā ir novērojams izteikts audzēkņu pārsvars kultūrizglītības iestādēs, taču ļoti zema jauniešu iesaiste ir tehniskās jaunrades un vides interešu izglītībā. Interesu izglītībai ir saistība ar formālās izglītības programmas apguvi un interešu izglītība ir iespēja bērniem un

jauniešiem jau agrīnā vecumā iegūt zināšanas un prasmes, kas vēlāk būs noderīgas turpmākās karjeras izvēlē. Interesu izglītībā ir novērojams izteikts audzēkņu pārsvars kultūrizglītības iestādēs, taču ļoti zema jauniešu iesaiste ir tehniskās jaunrades un vides interešu izglītībā (skatīt 4.attēlu).

4.attēls. Skolēnu skaits Kurzemes reģiona izglītības iestāžu interešu izglītības programmās (IZM)

Tā kā nākotnē darba tirgū būtiski trūks speciālisti eksakto zinātņu nozarēs, tad svarīgi šo jomu programmu apguves iespējas attīstīt arī interešu izglītībā, veicinot jauniešu interesi par STEM jomu turpmākās izglītības apgūvē un karjeras veidošanai nākotnē. Viena no iespējām šīs jomas attīstībai ir profesionālās un augstākās izglītības iestāžu piesaiste un potenciāla izmantošana. Pieaug profesionālās izglītības nozīme, un pašreizējā situācijā visplašākais piedāvājums tehnikumos Kurzemes reģionā ir ēdināšanas pakalpojumu, tūrisma un skaistumkopšanas nozarēs. Pēc Ekonomikas ministrijas vidējā un ilgtermiņa darba tirgus prognozēm līdz 2025.gadam vidējās kvalifikācijas darbaspēka iztrūkums ar profesionālo vidējo izglītību Latvijā var sasniegt ~31 tūkstoši. Vienlaikus paredzams 91 tūkstoša pārpalikums personām ar pamata un vispārējo vidējo izglītību. Tiek prognozēts, ka 2025.gadā 50% nodarbināto būs mainījuši kvalifikāciju². Tas liek ciešāk saistīt profesionālās izglītības piedāvājuma attīstību ar reģiona darba tirgus pieprasījumu. Profesionālās ievirzes izglītību Kurzemes reģionā īsteno 36 izglītības iestādes. No tām vislielākais skaits – sportā un mūzikā, katrā pa 11 iestādēm. Mūzikas un mākslas iestādes ir 9, taču mākslas – 5.

Pieaugušo izglītības sektorā Kurzemes reģionā ir novērojama tendence pieaugušo iesaistei palielināties. Kurzemes reģions izceļas ar to, ka no kopējā mācību skaita pieaugušo izglītības sektorā lielu skaitu sastāda mācības uzņēmumos, kuras finansē paši uzņēmumi. Ļoti svarīgi arī turpmāk saglabāt šādu īpatnību. 2019.gadā Nodarbinātības valsts aģentūras organizētajās apmācībās iesaistījās 465 Kurzemes bezdarbnieki. No tiem 256 piedalījās profesionālās tālākizglītības programmu apgūvē un 209 – profesionālās pilnveides programmu apgūvē. Biežāk izvēlētas programmas ir “Mazā biznesa organizēšana” (101 bezdarbnieks), “Klientu

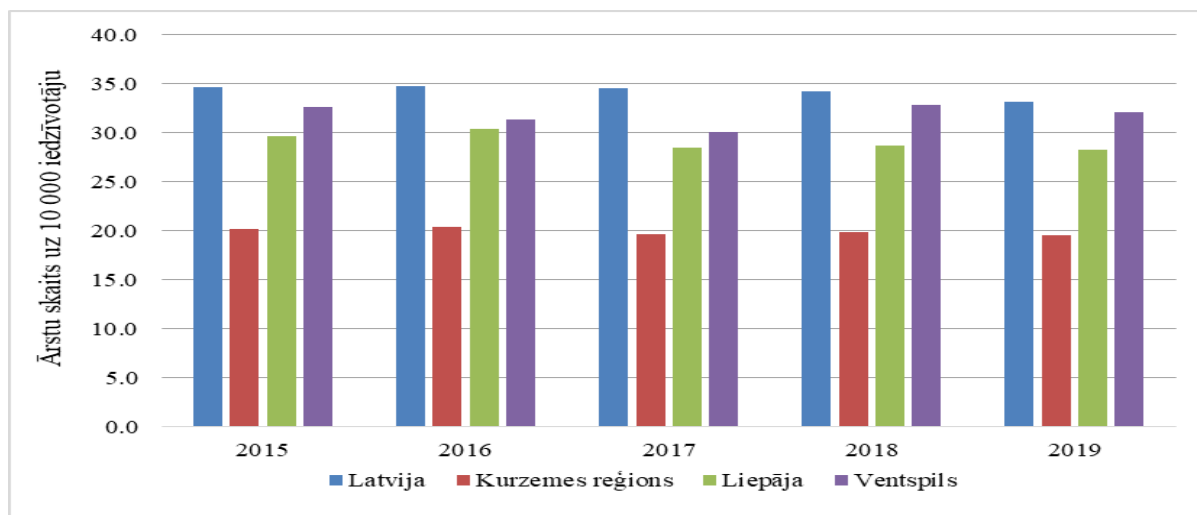
² Mazkvalificētais darbaspēks Latvijā (2019), Ekonomikas ministrija. Pieejams: <https://www.em.gov.lv/lv/media/535/download>

apkalpošanas operators” (68 bezdarbnieki), “Projektu vadība” (58 bezdarbnieki). Tas liecina par neatbilstību starp bezdarbnieku izvēli un darba tirgus vajadzībām, kur pēc Ekonomikas ministrijas darba tirgus prognozēm pieaug sociālās jomas speciālistu pārprodukcija un eksaktās jomas speciālistu trūkums.

Augstākajā izglītībā pietiekamā skaitā netiek sagatavoti speciālisti dabaszinātņu, tehnoloģiju un matemātikas izglītības nozarēs. Savukārt, sociālajās un humanitārajās zinātnēs ir un arī nākotnē tiek prognozēts liels darbaspēka pārpalikums. Kurzemes reģionā augstākās izglītības programmas ir nodrošinātas Liepājā, Ventspilī, Kuldīgā, Talsos. Visplašākais augstākās izglītības piedāvājums ir Liepājā, kur kopumā atrodas 7 augstākās izglītības iestādes un to filiāles. Absolventu skaitam augstākās izglītības iestādēs KPR ir tendence samazināties. Kopumā Kurzemes reģiona augstākās izglītības iestādēs un to filiālēs vairums mācību programmu tiek īstenotas sociālo, humanitāro un izglītības zinātņu jomās, un šajās jomās novērojams arī vislielākais absolventu īpatsvars. Visplašākais eksakto zinātņu pamatstudiju programmu piedāvājums ir Rīgas Tehniskās universitātes Liepājas filiālē, kur tiek īstenotas 16 pamatstudiju programmas. Vērtējot pēc imatrikulēto studentu skaita, kuru dzīves vieta ir KPR, vislielākais studējoši skaits ir Rīgā, kas norāda uz potenciālu iedzīvotāju migrācijas risku. Svarīgi ir veicināt iedzīvotājus izvēlēties studēt kādā no KPR augstākās izglītības iestādēm vai to filiālēm, lai nodrošinātu kvalificēta darbaspēka saglabāšanu reģionā. Tikpat nozīmīgi ir radīt atbilstošus apstākļus un pievilcīgu dzīves vidi, lai iedzīvotāji pēc studiju pabeigšanas Kurzemes reģionā vai citur vēlētos palikt vai atgriezties dzīvot Kurzemes reģionā.

Veselības aprūpe

Kurzemes reģionā ārstu skaitam ir tendence samazināties – 2019.gadā ārstu skaits uz 10 000 iedzīvotāju Kurzemes reģionā bija 19,5 (Latvijā rādītājs bija 33,2), bet republikas pilsētās – Ventspilī un Liepājā – tas tuvojās Latvijas rādītājam, kas ļauj secināt, ka veselības aprūpes pieejamības līmenis ir zemāks mazāk apdzīvotajās vietās (skatīt 5.attēlu).

5.attēls. Ārstu skaits uz 10 000 iedzīvotāju Latvijā, Kurzemes reģionā, Liepājā un Ventspilī no 2015.gada līdz 2019.gadam (SPKC)

Ārstu skaits samazinās gandrīz visās ārstu specialitātēs, kā arī ievērojami ir samazinājies medicīnas māsu skaits. Ambulatorās un stacionārās veselības aprūpes segmentā nav novērojamas izteiktas tendences un vietu skaits stacionāros Kurzemes reģionā īpaši nav mainījies un saglabājas stabils. NMPD izpildīto izsaukumu skaitam Kurzemes reģionā ir tendence samazināties. NMP brigāžu tīkls Kurzemes reģionā ir uzlabots un papildināts ar 2

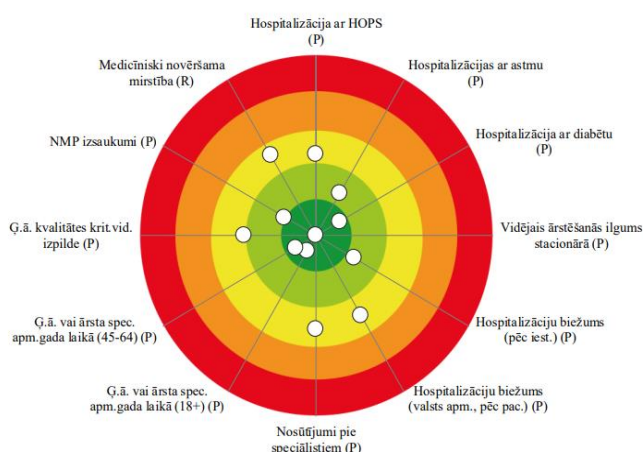
jauniem brigāžu punktiem, kas ievērojami uzlabos dienesta reaģētspēju. Galvenais izaicinājums NMPD šobrīd visā Latvijā ir medicīnas darbinieku trūkums.

Eiropas Komisijas projekta “Veselības sistēmas darbības novērtēšanas sistēmas izveide Slovēnijā un Latvijā” (*Developing Health System Performance Assessment for Slovenia and Latvia*) rezultātā 2018. gadā izveidots rādītāju kopums veselības aprūpes sistēmas darbības novērtēšanai. Šie rezultāti pārsvarā iekļauj tikai valsts apmaksātos veselības pakalpojumus, vienlaikus norādot uz nepieciešamajiem uzlabojumiem veselības aprūpes sistēmā Kurzemes reģionā. Salīdzinot ilgtermiņa rezultāta veselības rādītājus, var secināt, ka sliktāka situācija nekā Kurzemes reģionā ir Latgales reģionā, kur ilgtermiņa rezultāta veselības rādītāji vērtējami kā ļoti slikti (skatīt 6.attēlu).

RESURSI	
Praktizējošu māsu relatīvais skaits	
Praktizējošu ārstu relatīvais skaits	
Ārstu īpatsvars virs 55 g.v.	
Māsu īpatsvars virs 55 g.v.	

REZULTĀTS (ilgtermiņa)	
Paredzamais mūža ilgums	
Potenciāli zaudētie mūža gadi (0-64)	
Medicīniski novērsama mirstība	
Zīdaiņu mirstība	
Priekšlaicīga mirstība no SAS (0-64)	
Priekšlaicīga (0-64) mirstība no diabēta	
Priekšlaicīga mirstība no ļaundabīgiem audzējiem (0-64)	
Mirstība no ļaundabīgiem audzējiem	
Mirstība no pašnāvībām	

PROCESS un REZULTĀTS (īstermiņa)

Vērtējums: Ļoti labi, Labi, Vidēji, Slikti, Ļoti slikti

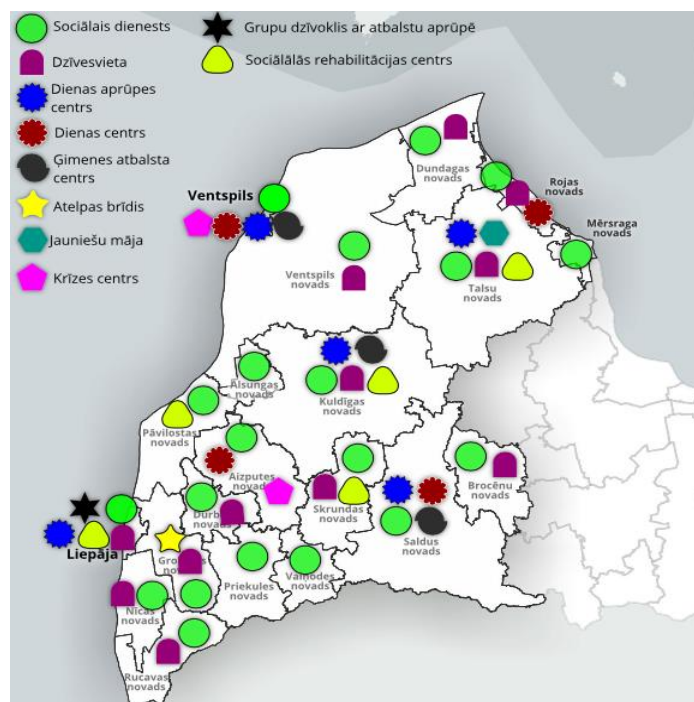
Salīdzinošā vērtēšana veikta starp Latvijas statistiskajiem reģioniem: Rīga, Pierīga, Vidzeme, Kurzeme, Zemgale, Latgale.

6.attēls. Veselības rādītāju vērtējums Kurzemes reģionā 2017. gadā (SPKC)

Nacionālais veselības dienests uzskata, ka viens no svarīgiem uzdevumiem ir piesaistīt ģimenes ārstus, zobārstus un citus speciālistus reģiona ārstniecības iestādēm, līdz ar to uzlabojot primārās un sekundārās veselības aprūpes pakalpojumu pieejamību reģiona iedzīvotājiem. Ļoti nozīmīgi arī ir nodrošināt iedzīvotājiem lielāku veselības vecināšanas pasākumu pieejamību, lai uzlabotu iedzīvotāju dzīves kvalitāti. Tas ietver konsultācijas, informācijas izplatīšanu, izglītošanu, personisko iemaņu attīstīšanu, dzīvesveida un paradumu maiņu. Šo ir nozīmīgi organizēt pašvaldību līmenī, tādējādi sasniedzot pēc iespējas lielāku iedzīvotāju loku.

Sociālie pakalpojumi

Visās Kurzemes reģiona pašvaldībās ir sociālais dienests, tomēr sociālo pakalpojumu klāsts ir ļoti dažāds, un četrās pašvaldībās ir pieejams tikai sociālā dienesta pamatpakalpojumi (skatīt 7.attēlu). KPR pašvaldību sociālajos dienestos trūkst vismaz 10 sociālā darba speciālistu, galvenokārt speciālistu trūkums vērojams pašvaldībās ar mazu iedzīvotāju skaitu, kā arī Liepājā un Ventspilī.

7.attēls. Kurzemē pieejamo SBSP teritoriālais pārklājums³ (SLA "SAFEGE Baltija" apkoptā informācija)

Lai gan KPR ir novērojama tendence iedzīvotāju skaitam samazināties, tas nenozīmē, ka samazināsies sociālo pakalpojumu saņēmēju skaits, jo sabiedrība noveco un ir nepieciešami atbalsta pasākumi iedzīvotājiem virs darbaspējas vecuma. Pakāpeniski palielinās pakalpojumu pieprasījums personām ar garīga rakstura traucējumiem un bērniem ar funkcionāliem traucējumiem, tāpēc svarīgi ir pilnveidot atbalsta sistēmu bērnu ar funkcionālajiem traucējumiem vecākiem. Laikā no 2015.līdz 2018.gadam tika novērota tendence palielināties personu skaitam, kuriem nepieciešama arī aprūpe mājās. Ļoti nozīmīgi ir attīstīt paliatīvās aprūpes sistēmu un palielināt atbalsta pieejamību piederīgajiem, piemēram, nodrošinot mobilās brigādes.

Pēc veiktās sociālo pakalpojumu analīzes KPR, kā arī izvērtējot darba grupu diskusijas, var secināt, ka sociālo pakalpojumu jomas darbiniekiem esošajā situācijā ir liels birokrātijas slogs, kas liedz pietiekami daudz laika veltīt cilvēku reālajām vajadzībām. Bieži vien cilvēki, kam patiešām būtu nepieciešams atbalsts, neatbilst sociālās palīdzības saņēmēja statusam, ko ietekmē ļoti sarežģīta un formāla pakalpojuma piešķiršanas procedūra. Viens no iemesliem, kāpēc ir sarežģīti piesaistīt jaunus darbiniekus sociālo pakalpojumu jomā, ir zema atalgojuma un zems amata novērtējums un prestižs sabiedrībā. Sociālā darba speciālistiem ir liels izdegšanas risks, tāpēc svarīga ir atbalstoša un motivējoša darba vide, konkurētspējīgs atalgojums un psiholoģiskā atbalsta pasākumi. Nepieciešams uzlabot darba apstākļus sociālās jomas darbiniekiem, veicināt pašvaldību sociālo māju un sociālo dienestu vides pieejamību, lai tās būtu pieejamas arī cilvēkiem ar funkcionāliem traucējumiem.

Jāveido līdzvērtīgs pakalpojumu grozs reģionālā līmenī atbilstoši pašvaldībās dzīvojošo cilvēku vajadzībām, kas varētu notikt pēc 2021.gada administratīvi teritoriālās reformas. Nepieciešama mērķtiecīga sabiedrības izglītošana un izpratnes veicināšana, lai veicinātu mazāk aizsargātu grupu, piemēram, BSAC jauniešu un iedzīvotāju ar zemām prasmēm, sociālo iekļaušanu un iekļaušanu darba tirgū.

³ "Dzīvesvieta" apzīmē sociālā darba, sociālās rehabilitācijas un sociālās aprūpes pakalpojumus, kas tiek nodrošināti klienta dzīvesvietā, piemēram, aprūpe mājās, "drošības poga" un cits nepieciešamais atbalsts

Sociālie pakalpojumi un atbalsts ir jāmodernizē un jāpārskata, apvienojot dažādas jomas un sabiedrības vajadzības, vairāk sadarbojoties ar nevalstiskajām organizācijām (turpmāk – NVO). Pašvaldībām sadarbībā ar NVO nozīmīgi būtu veidot apmācības, lai izglītotu un paaugstinātu iedzīvotāju kompetences līmeni par sadarbību ar dažādām mērķa grupām. Lai vairāk iesaistītu NVO sociālo pakalpojumu organizēšanā nepieciešams sniegt atbalstu un ieguldījumu NVO attīstībā. Sociālo pakalpojumu sniegšana parasti nav iespējama bez atbilstošas infrastruktūras. NVO nepieciešams kā valsts, tā KPR un pašvaldību atbalsts un atbilstoši izstrādātiem noteikumiem, kas garantētu jauno sociālo pakalpojumu ilgtspēju. Arvien aktuālāka kļūst atbalsta pakalpojumu pieejamība pensijas vecuma vai pirmspensijas vecuma iedzīvotājiem. Strauji mainīgajā sabiedrībā mainās pakalpojumu pieprasījums un veidi, kurus pašvaldībām pietiekami elastīgi ir jāspēj iekļaut sociālā dienesta pakalpojumu un atbalsta piedāvājumā.

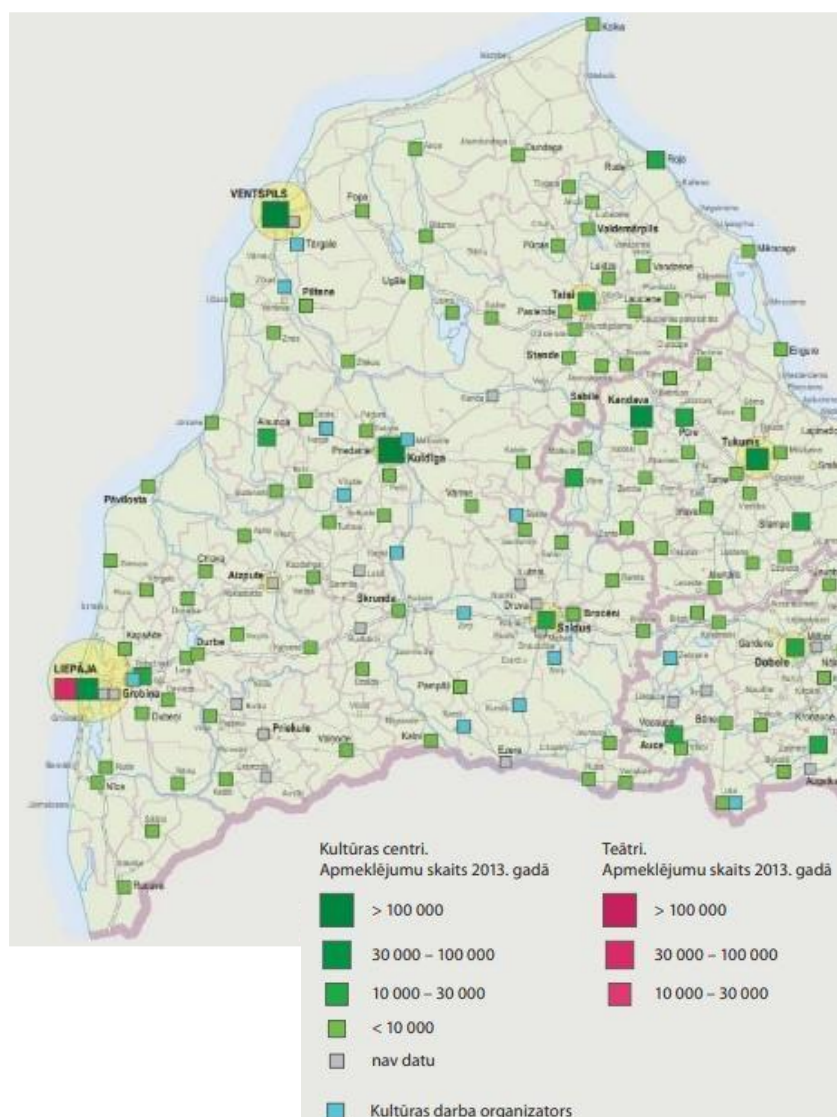
Kultūra

Plašs un daudzveidīgs kultūras pakalpojumu un pasākumu klāsts, spilgtu notikumu un profesionālu izstāžu un izrāžu pieejamība, profesionālu mākslinieku darbība ir priekšnosacījums ilgtspējīgai reģiona attīstībai. Kultūras pakalpojumu tīkls KPR ir vienmērīgi sadalīts, tomēr plašāks piedāvājums ir pilsētās un lielākajos reģiona novadu centros.

Līdzīgi kā citās nozarēs, arī kultūras nozarē pieprasījumu negatīvi ietekmē iedzīvotāju skaita samazināšanās KPR un kopumā Latvijā. Kultūras centru izvietojums KPR redzams 8.attēlā.

Pamatojoties uz veikto kultūras pakalpojumu KPR esošās situācijas analīzi un semināra pašvaldību teritorijas attīstības plānotāju un kultūras jomas speciālistu darba grupu rezultātiem, var secināt, ka ir jāturpina uzlabot kultūras infrastruktūras pieejamību un kvalitāti. Cilvēkresursu piesaisti KPR kultūras nozarē ietekmē zema atalgojuma līmenis salīdzinājumā ar Rīgu un Pierīgas reģioniem. Nepieciešams veidot dažādu un visiem iedzīvotājiem pieejamu kultūras nozares piedāvājuma klāstu visā KPR teritorijā, kā viens no potenciālajiem risinājumiem tam ir digitalizācija, radot sabiedrībai atkārtoti pieejamu, starptautiski interesantu materiālu, tā paplašinot pakalpojumu mērķa auditoriju un ienākumus. Papildus nepieciešami moderni un inovatīvi kultūras nozares piedāvājumi ne tikai vietējai sabiedrībai, bet arī tūristiem.

Nepieciešams saglabāt un popularizēt arī Kurzemes industriālo mantojumu, kultūrvēsturisko mantojumu, kulināro mantojumu utt. Nepieciešams atbalstīt un attīstīt arī citas alternatīvas kultūras un radošo industriju aktivitātes un iniciatīvas, nepieciešams veidot apmācības kopienas par amatniecības saglabāšanu, kā arī par kopīgu kopienas radošā potenciāla attīstību.

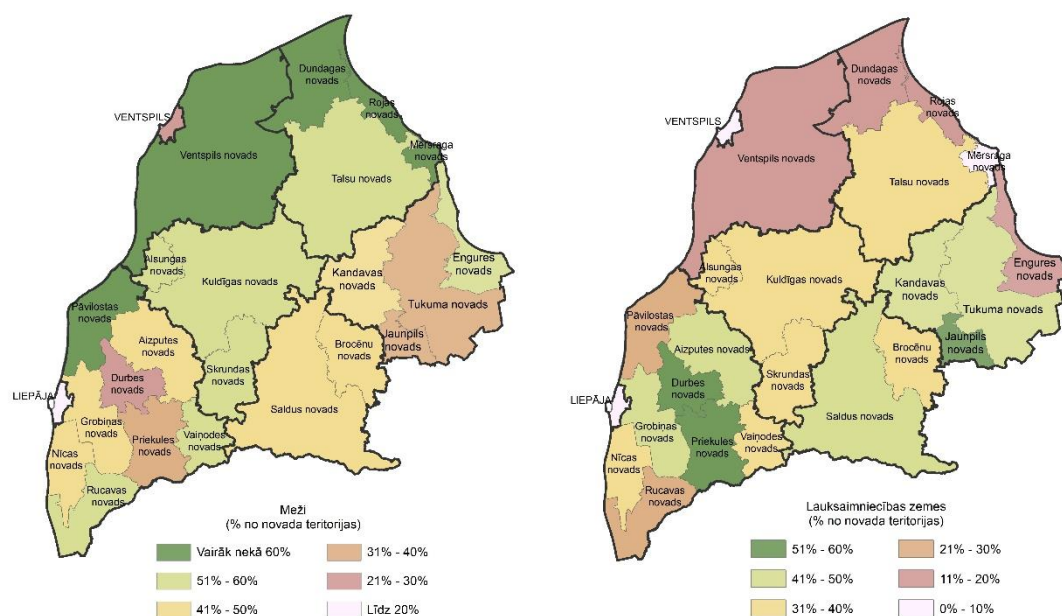
8.attēls. Kultūras centru un teātru izvietojums Kurzemes plānošanas reģionā 2013.gadā⁴
(SIA "Grupa93" un SIA "Karšu izdevniecība Jāņa sēta")

2.2. Reģiona telpas struktūra

Kurzemes reģionā vairāk nekā 50% no kopējās platības aizņem mežu zemes, un vislielākie masīvi atrodas tieši Ziemeļkurzemē, Piejūras zemienē no Rīgas līča piekrastes Talsu novadā līdz pat Lietuvas robežai Rucavas novadā, kā arī Kursas zemienē (mežu masīvi Ventspils, Talsu un Kuldīgas novadu saskares apvidos). Meža ainavas ir bioloģiski daudzveidīgas, tomēr saimnieciskās darbības intensifikācijas rezultātā novērojamas meža vides izmaiņas – plašas teritorijas aizņem jaunaudzes un vidēja vecuma audzes, bieži tās ir mākslīgi veidotas vienvecuma audzes. Perspektīvā ieteicams saglabāt bioloģiskai daudzveidībai nozīmīgus struktūras elementus, ko nosaka arī saistošie normatīvie akti. Kopumā vērtējot lauku un mežu areālu izvietojumu Kurzemes reģiona teritorijā, var secināt, ka lielāks mežu zemju īpatsvars ir

⁴ SIA "Grupa93" un SIA "Karšu izdevniecība Jāņa sēta" pētījuma "Publisko individuālo pakalpojumu klāsta izvērtējums atbilstoši apdzīvojumam" 4. pielikums „Kultūras pakalpojumu teritoriālā izvietojuma analīze atbilstoši apdzīvojumam un priekšlikumi to pieejamības uzlabojumiem”, 2015. g.

Kurzemes reģiona ziemeļu daļā, taču lauksaimniecības zemju īpatsvars ir lielāks dienvidu daļā (skatīt 9.attēlu).

9.attēls. Mežu un lauksaimniecības zemju īpatsvars Kurzemes reģiona novados (Sagatavots izmantojot VZD un SIA "Envirotech" telpiskās datu bāzes: GIS Latvija 10.2 datus).⁵

Būtiskākie riski, kas apdraud ne vien mežu masīvu, bet arī mozaīkveida ainavu ar ievērojamu mežu īpatsvaru bioloģiskās daudzveidības saglabāšanu, ir mežu fragmentācija un traucējumu palielināšana, ko rada ceļu ekspluatācija un pārbūve. Šobrīd jau daļa meža teritoriju, izbūvējot meža autoceļus, ir fragmentēta. Šī fragmentācija būtiski mazina meža, kā reto un aizsargājamo sugu dzīvotnes vērtību, kā arī meža ainavisko vērtību. Jāatzīmē, ka šo ceļu būvniecība nereti nav stratēģiski izvērtēta un bieži meža autoceļi beidzas vien dažu simtu metru attālumā no citiem autoceļiem un dabiskām brauktuvmēm, tādējādi neveidojot savienojumu, kas būtu stratēģiski nepieciešams vērtējot kopējo ceļu tīklu reģionā.⁶

KPR ir novērojama augsta bioloģisko un ainavisko dabas vērtību daudzveidība. Reģionā ir sastopama biotopu daudzveidība, tai skaitā ES nozīmes aizsargājami biotopi, piemēram, purvi, upes, jūras piekraste u.c. Aptuveni 10% no kopējās reģiona platības aizņem īpaši aizsargājamās dabas teritorijas (skatīt 10.attēlu). Nozīmīga loma KPR ir piekrastei, kura izceļas gan ar ainavisko, gan ar rekreatīvo nozīmi, tomēr viens no izaicinājumiem esošajā situācijā ir piekrastes apsaimniekošana, ko ietekmē krastu erozija, cilvēku radīta ietekme, u.c. faktori. Kurzemes kultūrvēsturiskais mantojums ir plašs, tas izceļas arī ar latviešu valodas dialektu un izlokšņu dažādību. Kurzēmē ir novērojama etnogrāfisko kompleksu dažādība, līdzīgi kā valodas dialekts un izlokšņu dažādība atšķiras Kurzemes ziemeļu un dienvidu daļā, arī etnogrāfiskie kompleksi ir atšķirīgi, it īpaši, Kurzemes ziemeļu daļas piekrastē, kas ir pēdējā lībiešu apdzīvotā teritorija. Tāpat jāpiemin arī Rucavas kultūrtelpa, suitu kultūrtelpa Ventspils novada Jūrkalnes pagastā, Kuldīgas novada Gudenieku pagastā un Alsungas novadā. Pēc Nacionālā kultūras mantojuma pārvaldes datiem, pēc reģionālās reformas 2021.gada otrajā pusē Kurzemes reģionā kopumā ir 1302 kultūras pieminekļi. No tiem visvairāk ir arheoloģijas

⁵ <https://data.gov.lv/dati/lv/dataset/zemes-sadalijums-zemes-lietosanas-veidos>

⁶ DAP vēstule Nr. 4.8/1075/2020-N „Par informācijas un nosacījumu sniegšanu un par stratēģiskā ietekmes uz vidi novērtējuma nepieciešamību”

pieminekļi (301 valsts nozīmes un 231 vietējas nozīmes), arhitektūras pieminekļi (295 valsts nozīmes, 1 reģionālas nozīmes un 73 vietējas nozīmes) un mākslas pieminekļi (317 valsts nozīmes un 42 vietējas nozīmes). Vēl reģiona teritorijā identificēti 14 valsts nozīmes pilsētībūvniecības pieminekļi, 12 industriālie pieminekļi (10 valsts nozīmes un 2 vietējas nozīmes), 10 vēstures pieminekļi (9 valsts nozīmes un 1 vietējas nozīmes) kā arī 6 vēstures notikumu vietas (4 valsts nozīmes un 2 vietējas nozīmes).

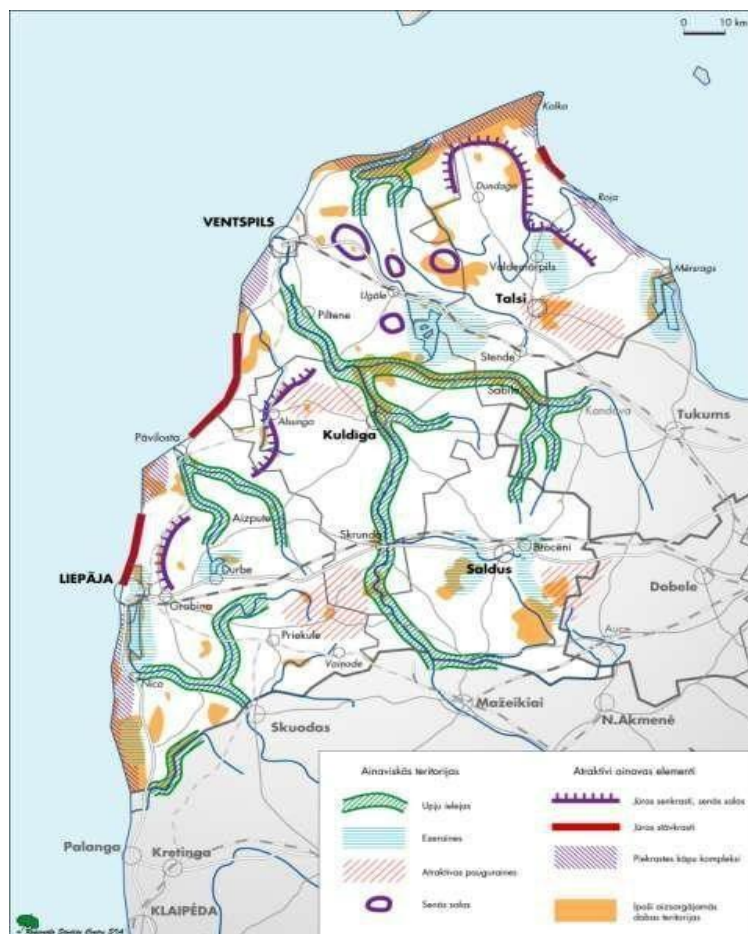

10.attēls. Īpaši aizsargājamās dabas teritorijas Kurzemes reģionā⁷ (DAP)

Reģionā ir izteiksmīgi ainavu vērtību areāli (skatīt 11.attēlu), piemēram, Abavas senleja un Embūtes pauguriene, tāpēc ļoti svarīga ir ainavu vērtību areālu apzināšana, kartēšana un saglabāšana. Kultūrvēsturiskais mantojums un ainavu vērtības areāli ir nozīmīgi tūrisma

⁷ <https://data.gov.lv/dati/lv/organization/dap>

attīstībā, lai veicinātu Kurzemes reģiona dabas ainavu un piekrastes atpazīstamību, viens no risinājumiem, kas tika minēts darba grupās, ir vienotas aplikācijas izveide, kurā būtu norādāma gan pieejamā infrastruktūra, gan apskates objekti.

11.attēls. Nozīmīgās ainaviskās teritorijas (KPR TP 2006.-2026. gadam I daļa “Esošā situācija”)

“Kurzeme 2030” telpiskās attīstības perspektīvas “Lauku telpas” struktūrā kā īpaša telpa iezīmēta “Pierobeža”, teritorija gar Latvijas – Lietuvas robežu, kas skar Saldus, Vainodes, Priekules un Rucavas novadus. Būtiski pierobežā risināt izglītības jautājumus, kas saistīti ar jauno speciālistu piesaisti, īpaši koncentrējoties uz latviešu valodas apgūšanu, jo, pieaugot remigrantu skaitam, tas kļūst aktuāli. Izaicinājumi sociālo pakalpojumu jomā pierobežā ir līdzīgi kā reģionā kopumā. Līdzīgi kā reģionā, arī veselības aprūpē ir sarežģīti piesaistīt jaunos speciālistus pierobežā, tāpēc risinājums tam varētu būt piesaistīt jaunos speciālistus jau studiju procesā. Ir novērojams zobārstu trūkums, tāpēc iedzīvotāji izvēlas saņemt zobārstniecības pakalpojumus Lietuvā, kas ir kvalitatīvāk un ērtāk. Svarīgi būtu veicināt sadarbību ar Lietuvas Neatliekamās medicīniskās palīdzības dienestu un Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienestu, jo IKT tīkla pārklājums pierobežā ir nepietiekams, kas palielina risku, ka iedzīvotājs palīdzību varētu nesaņemt. Kā piemērs šādai sadarbībai ir Latvijas–Lietuvas pārrobežu sadarbības programmas ietvaros izveidotā sadarbība starp Dienvidkurzemes un Lietuvas Augšzemes reģiona tiesībsargājošajām institūcijām, starp kurām ir noslēgta vienošanās par informācijas apmaiņu, izmantojot datus, kas iegūti no uzstādītajām videonovērošanas kamerām. Iedzīvotāju skaita pieaugumu veicina ražotnes ar lielu darba vietu skaitu. Iespēja attīstīties ir mājražošana, amatniecība, kur esošajā situācijā ir minimāls piedāvājums un ir iespēja to paplašināt. Uzņēmējiem ir jāattīstās, sekojot līdzi klientu vajadzībām. Lietuvā ir plašāks preču un

pakalpojumu piedāvājums pierobežā, pievilcīgākas cenas, tas ir zaudējums Latvijas uzņēmējiem. Esošajā situācijā Kurzemes reģiona pierobežas daļā nav aktīvu vietējo uzņēmēju, kas spētu konkurēt ar Lietuvas tūrisma pakalpojumiem. Sliktais autoceļu stāvoklis pierobežā ne tikai ierobežo iedzīvotāju mobilitāti, bet arī samazina tūristu skaitu un potenciālo pierobežas attīstību. Svarīgi ir nodrošināt kvalitatīvu autoceļu iedzīvotājiem līdz Grobiņai, kas ir jaunā Dienvidkurzemes novada centrs. Šobrīd neapmierinošā stāvoklī ir reģionālais autoceļš P114 “Ilmāja–Priekule–Lietuvas robeža”, kas ir nozīmīgs savienojums ar valsts autoceļu A9 “Rīga–Liepāja”.

2.3. Transporta infrastruktūra un mobilitāte

Autoceļi

Kurzemes reģionā autoceļu kvalitāte kopumā vērtējama kā vidēja. Reģionā esošie trīs valsts galvenie autoceļi (A9, A10 (E22) un A11) ir labā un ļoti labā kvalitātē, un reģionālie autoceļi ir apmierinošā stāvoklī (skatīt 12.attēlu) – daļu no tiem līdz 2022.gadam paredzēts uzlabot, taču arī nākamajā plānošanas periodā jāuzlabo ceļu infrastruktūra, kā arī jānodrošina pieslēgšanās iespējas TEN-T tīklam, tā veicinot reģionu savienojamību un apdzīvoto vietu sasniedzamību.

Valsts galveno un reģionālo autoceļu tehniskais stāvoklis 2020. gadā

12.attēls. Ar asfaltbetonu klāto valsts reģionālo autoceļu stāvoklis pēc vizuālā novērtējuma 2020.gadā
(Pamatnostādņu projekts "Transporta attīstības pamatnostādnes 2021.–2027.gadam")

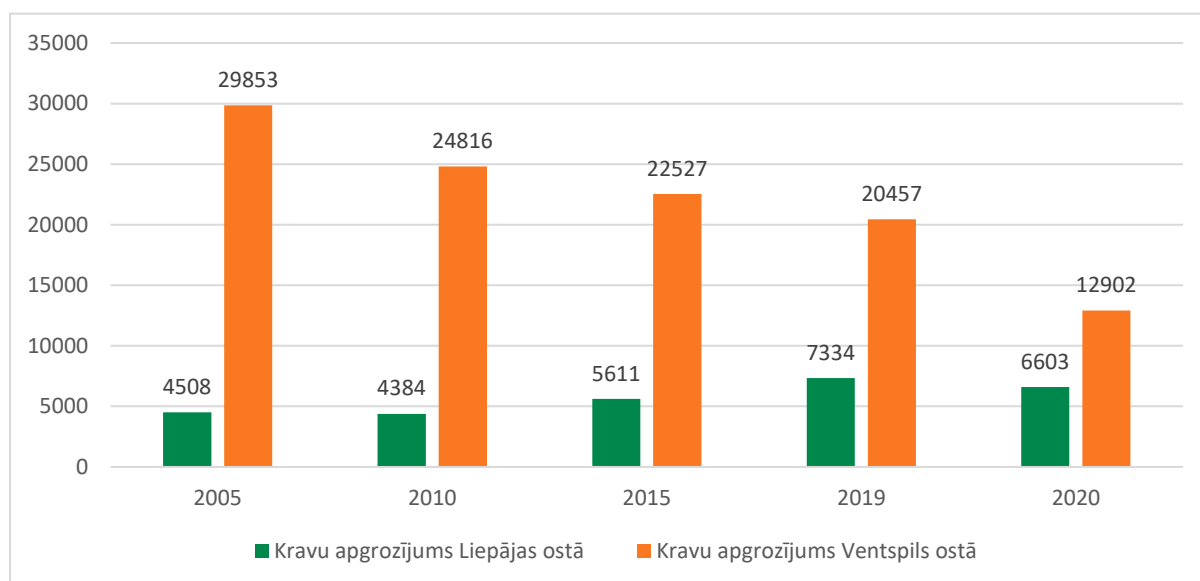
Kurzemes reģionā kopējais valsts autoceļu garums – 4 696 km, pašvaldības autoceļu garums – 6 779 km, pašvaldību ielu garums – 1 078. Reģionālajiem ceļiem būtu nepieciešams veikt detalizētu izpēti administratīvi teritoriālās reformas un funkcionālo teritoriju kontekstā, izvērtējot esošo un potenciālo transporta intensitāti, izvērtējot optimālo profilu un segumu

atkarībā no ceļa esošās un potenciālās nozīmes, kā arī pieejamo finansējumu ceļu būvei un uzturēšanai. Vietās, kur tas ir nepieciešams vai pamatojams, jāizvērtē atsevišķu pašvaldību ceļu nodošanu privātā īpašumā vai apsaimniekošanā.

Nākamajā plānošanas periodā jāpanāk satiksmes un transporta drošības uzlabošanās, kur liela nozīme piešķirama ne tikai būvdarbiem, kā seguma maiņai, pārbūvei vai atjaunošanai, bet noteikti arī digitālo risinājumu izmantošanai, ko sekmēs 5G mobilo sakaru pārklājums gar TEN-T transporta koridoriem. Tāpat pētniecība, inovācijas un uz darba tirgu orientēta profesionālā izglītība nodrošinās sekmīgu transporta sistēmas attīstību. Vēl viens drošas pārvietošanās nosacījums ir izprast un piekopt infrastruktūras plānošanu pašvaldību līmenī (privātā infrastruktūra – pašvaldības infrastruktūra – valsts infrastruktūra). Būtiski, lai reģionāli un lokāli mobilitātes jautājumi tiktu risināti arī pašvaldību teritorijas attīstības plānošanas dokumentos.

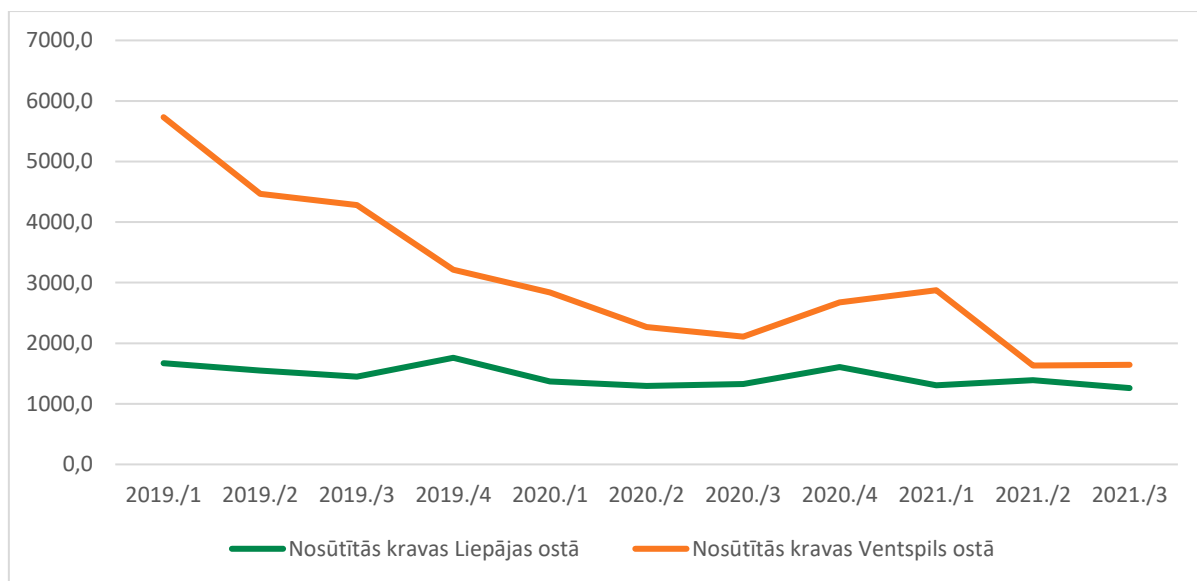
Ostas

Pateicoties ģeogrāfiskajiem apstākļiem, Kurzemes reģionā ostu darbība ir būtisks ekonomikas veidotājs, tomēr to darbībā nākotnē ir redzami vairāki riski un izaicinājumi. Liepāja un Ventspils kopā ar Rīgas ostu nodrošina lielāko daļu no tranzīta kravu pārvadājumiem Latvijā. Kravu nosūtīšanā un saņemšanā laika posmā no 2005. līdz 2019.gadam dominēja Ventspils osta – kopējais kravu apgrozījums pēc CSP datiem bija 20,46 milj. tonnu 2019.gadā, bet Liepājas ostā – 7,33 milj. tonnu (skatīt 13.attēlu). 2020.gadā kravu apgrozījums Ventspils ostā strauji kritās par 37%.

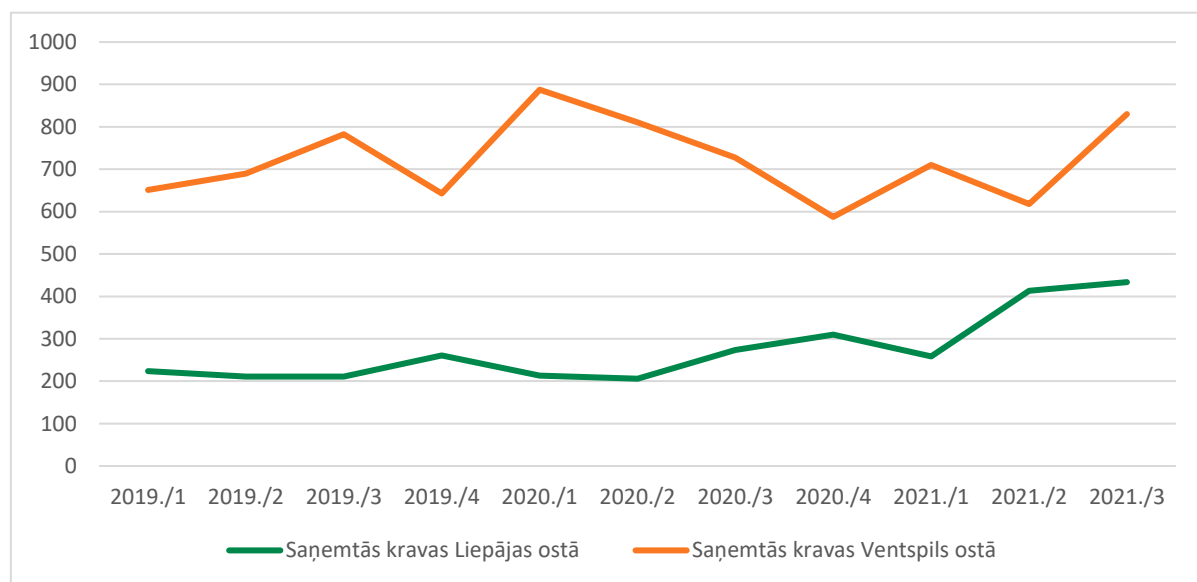

13.attēls. Kopējais kravu apgrozījums Liepājas un Ventspils ostās no 2005.-2020.gadam, tūkst. t (CSP)

Salīdzinot nosūtītās kravas ostās ceturkšņu griezumā 2019.gadā, 2020.gadā un 2021.gada (pirmie trīs ceturkšņi) (skatīt 14.attēlu un 15.attēlu), vērojamas būtiskas izmaiņas, kuras galvenokārt ietekmējis gan Covid-19, gan ģeopolitiskās tendences. Īpaši straujš kritums redzams Ventspils ostā, kur pirmajā un trešajā ceturksnī 2020.gadā nosūtītās kravas samazinājušās par 51%, otrajā – par 49%, salīdzinot ar 2019.gadu. Liepājas ostā 2020.gada pirmajā ceturksnī, salīdzinot ar 2019.gadu, nosūtītās kravas samazinājušās par 18%, otrajā – par 17%, bet trešajā – par 8%. 2020.gada abās ostās pirmajos trīs ceturkšņos vērojams saņemto kravu apjoma kāpums.

14.attēls. Ar jūras transportu nosūtītās kravas Kurzemes lielākajās ostās 2019.–2021. gadā, tūkst. t (CSP)

15.attēls. Ar jūras transportu saņemtās kravas Kurzemes lielākajās ostās 2019.–2021. gadā, tūkst. t (CSP)

Eiropas ceļš uz klimatneitralitāti, kas samazina pieprasījumu pēc fosilās degvielas, un Krievijas ostu attīstība rada risku, ka enerģētiskās kravas varētu tikt pārvirzītas uz tām, līdz ar to būtisks jautājums ir alternatīvu meklēšana un jaunu darba vietu veidošana. Ir jāturpina piesaistīt jaunas konteineru un ro-ro kravas. Meklēt nišas kravas dažādā produkciju klāstā, t.sk. arī energoresursu kravās. Ļoti būtiski ir turpināt attīstīt ražošanu ostu teritorijās, kas jau aktīvi notiek Ventspils un Liepājas ostās. Jaunu ražošanas uzņēmumu attīstība sniegs iespējas attīstīt saražoto preču distribūciju Baltijas jūras reģionā un arī plašāk Eiropas Savienības vienotā tirgū caur Ventspils un Liepājas ostām. Jaunas attīstības iespējas Latvijas ostām ir arī reģionālās prāmju satiksmes attīstība, tūrisma piesaiste, iekšzemes dzelzceļa kravu pārvadājumu un konteineru kravu pārvadājumu attīstība, Latvijas un Baltijas valstu eksporta produkcijas piesaiste, kā arī jaunu investīciju piesaiste ostu termināļos un ražošanas uzņēmumos, lai sniegtu

plašākus loģistikas pakalpojumus un celtu pievienoto vērtību. Ietekmes mazināšanai ir nepieciešams veikt nozīmīgus ieguldījumus reģiona ekonomikas transformācijai un atveseļošanai. Lai ostas nezaudētu darbiniekus, jārod veidi, kā tos pārkvalificēt. Iespējams, tas darāms, sadarbojoties ar profesionālās un augstākās izglītības iestādēm. Tāpat svarīgi piesaistīt jaunus klientus un turpināt paplašināt sniegto pakalpojumu klāstu, attīstot dažādus papildpakalpojumus, kas radīs jaunas darba vietas. Pašvaldības kopā ar ostām un prāmju operatoriem var paplašināt pasažieru pārvadājumu piedāvājumu, izmantojot jūras transportu – tā ir viena no iespējām, kā papildināt jau esošo ostu pakalpojumu klāstu. Viens no piemēriem ir prāmja satiksmes nodrošināšana maršrutā Ventspils–Sāremā sala.

Ostām ir liela nozīme ekonomiskās aktivitātes veicināšanā ne tikai konkrētajā ostas pilsētā, bet arī visā reģionā. Investīcijas ostu infrastruktūras uzlabošanā pozitīvi ietekmēs kuģošanas drošību, mazinās vides piesārņojuma risku un veicinās gan mazo, gan lielo ostu apkārtējās vides sakārtotību un ekonomiskās situācijas uzlabošanu (jaunu uzņēmējdarbību veidošanās, darba vietas iedzīvotājiem, tūrisma aktivitāšu attīstība (jahtu un burāšanas iespējas) u.c.).

Mazajās ostās kopumā apgrozījums ir ievērojami mazāks salīdzinājumā ar lielajām jūras ostām, bet tas pastāvīgi aug. Ostu darbība, sevišķi Rojā un Mērsragā, ir attīstījusi ekonomisko dzīvi to tuvumā, un šo ostu kravu pārkraušanas apjomi ieņem arvien nozīmīgāku vietu Latvijas saimniecībā, jo ar darbu tiek nodrošināti iedzīvotāji, tiek sakārtota un uzlabota ceļu un dzelzceļu infrastruktūra. Mēsrags ostai ir potenciāls palielināt kravu apgrozījumu, taču šim ir nepieciešams savienojums ar dzelzceļu. Šim nolūkam var kalpot autoceļa Stende - Mērsrags izveide par kravas autotransportam piemērotu automaģistrāli, kas ļautu nodrošināt kravu plūsmu uz Mēsrags ostu no tuvākās dzelzceļa stacijas, kas atrodas Stendē. Strauji augot Mēsrags ostas kā kravas ostas kapacitātei un apgrozījumam un ostas teritorijā attīstoties industriālajam parkam un loģistikas centram, tā var kļūt par daudzfunkcionālu ostu un reģiona nozīmes saimniecisko pakalpojumu sadales centru. Tieši reģiona nozīmes ostu kravu apgrozījuma pieaugumam ir svarīga nozīme apkārtējo teritoriju attīstībā – tiek sakārtoti ceļi un infrastruktūra, radītas jaunas darbavietas, veicināta ekonomiskā attīstība.

Dzelzceļš

Nākamajā plānošanas periodā Kurzemes reģionā būtiska būs racionālāka dzelzceļa un autotransporta pakalpojumu izmantošana, lai veicinātu videi draudzīgāku transportlīdzekļu izmantošanu, tieši saistībā ar kravu pārvadājumiem uz ostām. Lai arī pasažieru pārvadājumi nav tik plaša mēroga, jākoncentrējas un iedzīvotājiem jāpiedāvā daudzveidīgi transporta risinājumi, kuru pamatu veido sabiedriskais transports, tai skaitā, arī dzelzceļa izmantošana (lai vilciena izmantošanu veicinātu, jāatjauno arī Tukums–Ventspils pasažieru pārvadājumi). Tas ietver arī dzelzceļa staciju infrastruktūras uzlabošanu, lielākās pārveidojot par mobilitātes punktiem. VAS “Latvijas dzelzceļš” sadarbībā ar pašvaldībām ir uzsācis mobilitātes punktu (integrēti dažādu transporta veidu savienojumi, tādējādi pēc iespējas mazinot nepieciešamību pēc personiskā autotransporta izmantošanas) izveidi, dzelzceļa stacijām un pieturas punktiem piegulošo teritoriju nododot pašvaldībām un sadarbībā ar tām šajā teritorijā izveidojot autostāvvietu stāvparka vajadzībām, kā arī labiekārtojot vidi un veidojot dzelzceļa staciju par sociālo centru. No visām Latvijas dzelzceļa stacijām un pieturas punktiem 17% gadījumu zeme pie stacijas vai pieturas punkta ir nodota pašvaldībām autostāvvietu un/vai veloceļu izbūvei, un arī turpmāk plānota staciju teritorijām piegulošās zemes nodošana pašvaldībām autostāvvietu labiekārtošanai. Vērtējama arī dzelzceļa izmantošana smago kravas automašīnu transportēšanai, atslogojot autoceļus uz ostām.

Transporta attīstības pamatnostādnes 2021. –2027.gadam nosaka, ka nākamajā plānošanas periodā dzelzceļa izmantošanai būs būtiska loma kā pasažieru, tā kravu pārvadājumos. Latvijas

Nacionālā enerģētikas un klimata plāna 2021. –2030.gadam⁸ ilgtermiņa mērķis ir veicināt klimatneitrālas tautsaimniecības attīstību, un tas paredz virkni pasākumus arī pašvaldībām. Plānā iekļauti vairāki būtiski pasākumi transporta sektora energoefektivitātes uzlabošanai, alternatīvo degvielu un atjaunojamo energoresursu tehnoloģiju izmantošanas veicināšanai, piemēram, sabiedriskā transporta (tajā skaitā dzelzceļa) izmantošanas veicināšana.

Sabiedriskais transports

Šobrīd Sabiedriskā transporta pakalpojumu likums nosaka, ka maršrutu tīklu veido, lai apmierinātu iedzīvotāju pieprasījumu pēc sabiedriskā transporta pakalpojumiem un nodrošinātu maršrutu tīklā iespēju apmeklēt izglītības iestādes, ārstniecības iestādes, darbvietas, valsts un pašvaldību institūcijas to normālajā (vispārpieņemtajā) darba laikā. Lai nodrošinātu pēc iespējas racionālāku, optimālu un izmaksu efektīvu sabiedriskā transporta maršrutu tīklu, kurā tiek nodrošināti visiem pieejami un noteikta apjoma valsts garantēti sabiedriskā transporta pakalpojumi, maršrutu tīklu pilsētas nozīmes maršrutos pārzina republikas pilsētas, savukārt reģionālajos pārvadājumos, atbilstoši Sabiedriskā transporta padomes uzdevumam, to pārzina un organizē ATD.

Sabiedriskā transporta izmantošanas veicināšanā ir svarīgi uzlabot tā komfortu un pieejamību – skaidru informāciju par to, kādi un cik ir maršruti, cik bieži tie kursē, kādas ir priekšrocības un iespējas. Arī sabiedriskā transporta jomas uzlabošanā var izmantot ģeogrāfisko informāciju sistēmas un IKT rīkus, kā piemēram informācijas sistēmu ieviešanu sabiedriskā transporta pieturvietās (piemēram, autoostās izvietoti elektroniskie tablo ar aktuālo informāciju vai plašākas iespējas iegādāties biļetes elektroniski, elektronisko biļešu zemāka cena salīdzinot ar parastajām biļetēm) vai datu bāzes izveide reģiona sabiedriskā transporta sistēmas plānošanai. Būtisks solis sabiedriskā transporta izmantošanas veicināšanā ir atlaižu un dažādu iespēju piemērošana tā lietotājiem, piemēram, braukšanas maksas pazemināšana vai izstrādāti bezmaksas biļešu nosacījumi, tāpat tie var būt cita veida atvieglojumi tiem iedzīvotājiem, kuru darba vietas atrodas attālu no dzīvojamās vietas ar zemu apdzīvotības blīvumu.

Mikromobilitāte

Nemot vērā paradumu maiņu pasaulē attiecībā pret labai draudzīgu pārvietošanos, mikromobilitāte ir būtisks jautājums nākamajam plānošanas periodam, un ar to saistīti jautājumi tiek risināti un ir jārisina visos hierarhiskajos plānošanas līmeņos. Kurzemes reģiona lielajās pilsētās (Ventspils, Liepāja) ir attīstīta pārvietošanās veidu infrastruktūra, kas galvenokārt saistīta ar velo infrastruktūru (veloceļi, velojoslas, velonovietnes, u.c.), jāizceļ arī Liepājas attīstības plāni saistībā ar tramvaja līnijas pagarināšanu, taču svarīgi ir domāt par reģiona kopējo tīklu, turpinot attīstīt pieejamas un drošas (it sevišķi velotīkli pilsētās, mazpilsētās un ciemu ietvaros) mikromobilitātes infrastruktūru gan apdzīvotās vietās, gan arī veidojot jaunus savienojumus funkcionālajās teritorijās. Veicot autoceļu pārbūves darbus, svarīgi nodrošināt veloceļus gar lielajām maģistrālēm, bet prioritāri koncentrēties uz savienojumiem “pilsēta un guļamciems”, “pilsēta un mazpilsēta” (Liepāja–Nīca, Saldus–Brocēni, Saldus–Druva, Saldus–Striķi, Būtnāri–Saldus, Kuldīga–Mežvalde u.c.). Liels potenciāls ir dzelzceļa līnijām, kuras vairs netiek izmantotas, jo tās var pārveidot par zaļiem velo un gājēju maršrutiem (piemēram, Liepāja–Ventspils). Pašvaldībās jāīsteno projekti un pilotprojekti, kas saistīti ne tikai ar velo un gājēju infrastruktūras, bet arī citu mikromobilitātes rīku – elektrisko un mehānisko skrejriteņu, līdzsvara un balansa riteņu u.c. – izmantošanu.

⁸ Apstiprināts 2020. gada 28. janvārī Ministru kabineta sēdē

Mobilitātes punkti ir kļuvuši par aktualitāti, kas ikdienas pārvietošanos padara ērtu un daudzveidīgu. Šādi punkti dažādos izmēros izvietojami vai uzlabojami apdzīvotās vietās, arī autoostās un dzelzceļa stacijās, un tajos pēc nepieciešamības jānodrošina gan pārsēšanās iespējas no viena sabiedriskā transporta veida uz citu, autonovietnes (*park&ride*), velonovietnes, kā arī iespēja nomāt videi draudzīgu koplietojamo transportu. Ilgtspējīgu mobilitātes risinājumu izmantošanas attīstībā ir svarīgi informēt un izglītēt iedzīvotājus par transporta sistēmas ietekmi uz klimata pārmaiņām – tas var organizēt gan kampaņu veidā, gan izmantojot mārketinga materiālus vai rīkojot seminārus, konferences. Piemērojot dažādus atvieglojumus, iespējams iesaistīt sabiedrību ilgtspējīga transporta izmantošanā.

Reģiona līmenī informācija par velosatiksmes infrastruktūru netiek apkopota un tās attīstība netiek koordinēta, līdz ar to nākotnē ir iespēja izmantot aktualizējamus ģeogrāfiskās informācijas sistēmas rīkus, kas parādītu kopējo situāciju par esošo veloceļu un velomaršrutu tīklu gan starptautiskā un reģionālā mērogā, gan novados un funkcionālajās teritorijās.

Lidostas, lidlauki

Liepājas lidosta ārpus lidostas “Rīga”, ir Latvijā vienīgā sertificēta komercclidojumu (ne tikai privāto) apkalpošanai. Pārējās Kurzemes lidostas šobrīd attīstās kā vispārējās aviācijas lidostas no hobiju, tūrisma, biznesa attīstības viedokļa. Ventspils un Liepājas lidostas ir TEN-T visaptverošā tīkla elementi.

16.attēls. Kurzemes reģiona lidostas un lidlauki (Sagatavots izmantojot CAA, LGS un SIA “Envirotech” telpiskās datu bāzes: GIS Latvija 10.2 datus)

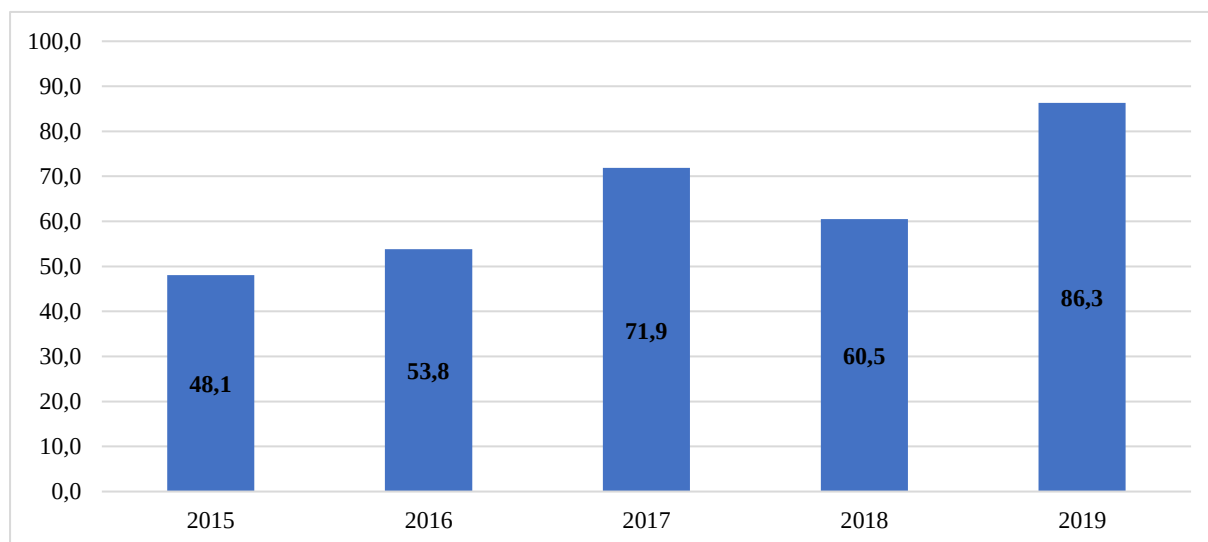
SIA “Aviosabiedrība “Liepāja” un SIA “Ventspils lidosta” lidlaukiem ir piešķirts valsts nozīmes civilās aviācijas lidlauku statuss un ir noteiktas minēto lidlauku robežas . 2016.gadā

pabeigta Liepājas lidostas reorganizācija un tā saņēmusi sertifikātu regulāru lidojumu nodrošināšanai.. 2017.gadā Liepājas lidosta veica labojumus darbības sertifikātā un sāka nodrošināt lidojumus arī ziemas sezonā.Perspektīvā, palielinoties maza izmēra lidaparātu satiksmes intensitātei, var tikt stiprināta mazo lidlauku nozīmība. Kurzemes reģionā esošie lidlauki redzami 16.attēlā.

Pagaidām bijušie mazie lidlauki praktiski netiek izmantoti vai arī tiek piemēroti citām vajadzībām. Tos perspektīvā iespējams izmantot veselības un tūrisma attīstībai, taču jānodrošina pieejama infrastruktūra līdz tiem.

Informācijas un komunikācijas tehnoloģiju tīkls

Tāpat kā transports un ceļi, arī elektronisko sakaru infrastruktūras pieejamība nodrošina un veicina teritoriju ekonomisko attīstību un investīciju piesaisti. Pēc Satiksmes ministrijas sniegtās informācijas lielākajā daļā Latvijas lauku teritorijās interneta pieejamībai var būt svarīga nozīme, lai novērstu digitālo plaisu, izolētību un iedzīvotāju aizplūšanu, samazinot gan preču piegādes, gan pakalpojumu sniegšanas izmaksas un daļēji kompensējot teritoriju nošķirtību. Uzņēmumi var samazināt izmaksas, izmantojot videokonferences, piekļuvi tiešsaistes pārvaldei, e-komerciju un mākoņdatošanas pakalpojumus. Lai attīstītu reģionu, nepieciešams veicināt arī elektronisko sakaru infrastruktūras pieejamību. Blīvi apdzīvotās vietās, ar pietiekamu iedzīvotāju maksātspēju, elektronisko sakaru attīstība notiek brīvā tirgus konkurences apstākļos (elektronisko sakaru tīklus izvērs elektronisko sakaru komersanti), savukārt lauku teritorijās, kur iedzīvotāju skaits un maksātspēja ir salīdzinoši maza un attālumi ir salīdzinoši lieli, to attīstībai ir nepieciešams atbalsts - valsts, pašvaldības vai ES fondu. It sevišķi, ņemot vērā faktu, ka pēdējo gadu laikā Kurzemes reģionā ir vērojama tendence straujam mobilo sakaru līdzekļu lietošanas pieaugumam, lai piekļūtu internetam. Ja 2015.gadā to iedzīvotāju skaits, kuri lieto mobilās ierīces interneta piekļuvei ārpus mājām vai darba, sastādīja 48,1% no iedzīvotāju kopskaita, tad 2019.gadā to skaits sasniedza 86,3%, kas liecina par mobilo sakaru tehnoloģiju arvien nozīmīgāko lomu IKT kopējā struktūrā (skatīt 17.attēlu).

17.attēls Iedzīvotāji Kurzemes reģionā, kuri lieto mobilās ierīces interneta piekļuvei ārpus mājām vai darba, % no iedzīvotāju kopskaita Kurzemes reģionā (CSP)

Efektīvākais veids nākotnē ātra interneta nodrošināšanai lauku teritorijās būs mobilie sakari, jo paredzama pāreja uz nākamās paaudzes mobilajiem tīkliem – 5G, spējot nodrošināt gala lietotājiem interneta piekļuves pakalpojumus, kas kvalitātes ziņā līdzinās fiksēto tīklu pakalpojumiem.

Lai veicinātu Eiropas Savienības un Latvijas stratēģiskajos dokumentos noteiktajiem mērķiem atbilstošu elektronisko sakaru pakalpojumu pieejamību Kurzemes plānošanas reģionā, t.i., atbilstoša datu pārraides ātruma platjoslas piekļuves pakalpojumu nodrošināšanu Kurzemes plānošanas reģiona iedzīvotājiem (arī attālinātās teritorijās), uzņēmumiem un sociālekonomiskajiem virzītājspēkiem (valsts un pašvaldību iestādēm, izglītības iestādēm, pētniecības centriem, slimnīcām, bibliotēkām u.c.), tostarp, lai nodrošinātu iedzīvotāju vajadzības attālinātā darba veikšanai, uzņēmējdarbības veikšanai, skolēnu tiešsaistes apmācību nodrošināšanai utt., svarīgi ir nodrošināt labvēlīgu vidi elektronisko sakaru tīklu attīstībai, izmantojot jau izbūvētās elektronisko sakaru tīklu infrastruktūras sniegtās iespējas reģiona attīstībā.

2.4. Vides infrastruktūra

Vides piesārņojums un klimata izmaiņas šobrīd ir politiski viens no nozīmīgākajiem tematiem un izaicinājumiem visā ES. VARAM pārziņā esošajos ES fondos 2021.–2027.gadam plānotajās investīcijās vides jomā vislielākie ieguldījumi ir paredzēti aprites ekonomikas īstenošanā, kas iekļauj arī atkritumu saimniecības uzlabošanu.

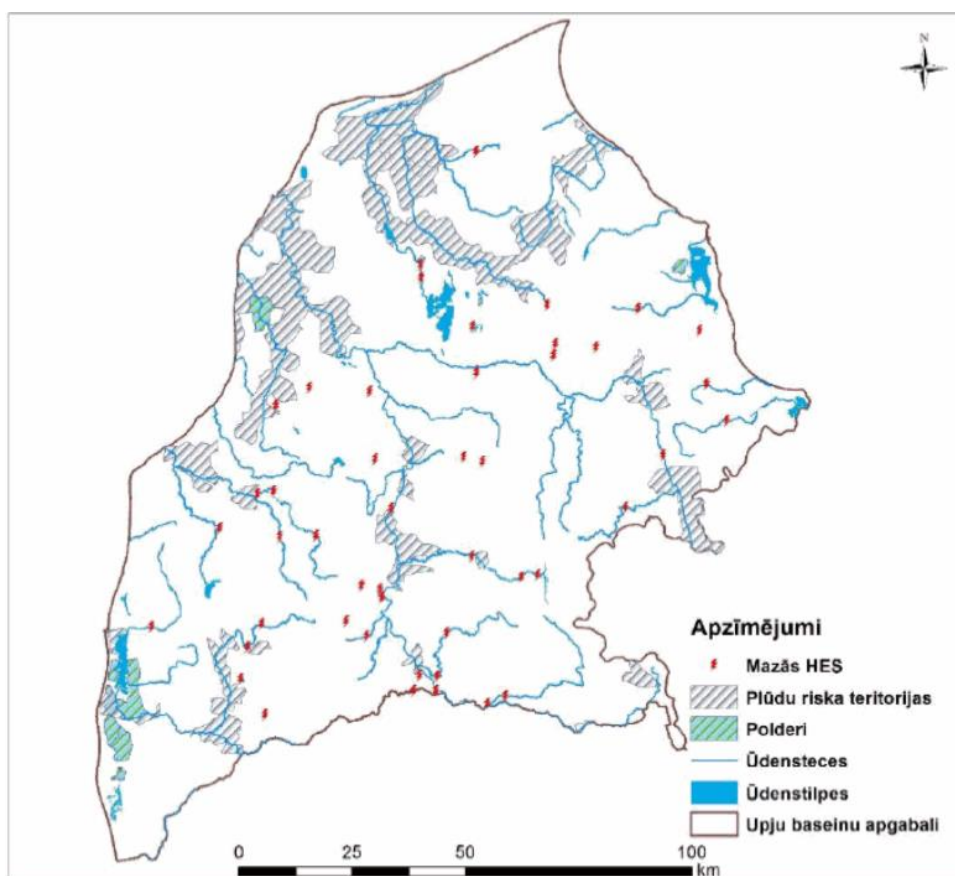
Sadzīves atkritumu daudzums KPR palielinās, lai gan iedzīvotāju skaitam ir tendence samazināties. Radīto sadzīves atkritumu daudzums KPR ir nedaudz augstāks nekā vidēji Latvijā. Radīto bīstamo atkritumu apjoms KPR ir būtiski samazinājies (par 54%) laikā no 2015. līdz 2018.gadam. Kopumā var secināt, ka pārstrādājamo atkritumu, ieskaitot bioatkritumus, dalītā vākšana nenotiek efektīvi, to ietekmē tas, ka sadzīves atkritumu dalītā vākšana un šķirošanas pakalpojums vēl nav ērti pieejams visiem atkritumu radītājiem visās pašvaldībās. Mājsaimniecībām nav ekonomiska stimula šķirot sadzīves atkritumus. Nav pietiekamas atkritumu reģenerācijas un pārstrādes iespējas, tādēļ aktuāli ir ieguldījumi atkritumu apsaimniekošanas infrastruktūrā un komunikācijā ar iedzīvotājiem atkritumu apsaimniekošanas jautājumos.

KPR ir vairākas degradētās teritorijas – bijušie militārie vai rūpnieciskie objekti, pamestas industriālās zonas, bijušās sadzīves atkritumu izgāztuves, neizmantoto mazo HES dambji, u.c. Svarīga būtu šo teritoriju sakopšana un revitalizācija, lai tās neradītu apdraudējumu apkārtējai videi un būtu iespējams tās atkal nodot saimnieciskās darbības veikšanai vai rekreācijai. Neskatoties uz to, ka KPR ir bijis pieejams ES finansējuma atbalsts degradēto teritoriju revitalizācijai, šis jautājums nav pietiekami risināts un no ārēja finansējuma pieejamības viedokļa joprojām visproblemātiskākā ir graustu nojaukšana. Straujākiem uzlabojumiem pietrūkst kapacitātes un sistēmiskas pieejas, t.sk. objektu apzināšanas, izvērtējuma un prioritāšu noteikšanas, finansējuma, vēlmes risināt degradētās teritorijas problēmu, ņemot vērā augsto izmaksu apmēru un darbu sarežģītību, kā arī īpašuma jautājumu neskaidrību. Degradēto teritoriju sakārtošana un atkal nonākšana saimnieciskajā aprītē izmantojama kā viens no ietekmes līdzekļiem, lai veidotu līdzsvarotu attīstību reģionā un īstenot reģionālās politikas teritoriālo komponenti.

Reģionu būtiski ietekmē klimata pārmaiņas, kuru izraisītās sekas palielinās applūšanas un jūras krasta erozijas riskus. KPR teritorijā atrodas 8 nacionālās plūdu riska teritorijas (skatīt 18.attēlu), no kurām viena var tikt ietekmēta tikai no potenciālā vējuzplūdu riska (Papes ezers), vienā teritorijā pastāv tikai pavasara plūdu risks (Bārtas upes lejtece), taču 6 teritorijās pastāv gan pavasara plūdu, gan jūras vējuzplūdu risks, kas nākotnē tikai pieaugs. Turklāt praktiski visa Baltijas jūras un Rīgas līča piekraste pakļauta krasta erozijas riskiem, kas arī pieaugs.

Sekojoši, nepieciešami pielāgošanas pasākumi, kas paaugstinās noturību pret minētajiem riskiem.

Ūdens resursu un gaisa kvalitāti Kurzemes reģionā lielākoties negatīvi ietekmē tieši piesārņojums, kas radies apdzīvotākajās pilsētās. Vislielāko slodzi Ventas upju baseina apgabalā rada punktveida piesārņojums, kura galvenais avots ir komunālā sektora notekūdeņi. Tiek samazināts piesārņoto vietu skaits un veikti sanācijas projekti. Esošajā situācijā vispiesārņotākā teritorija Ventas upju baseinu apgabala teritorijā ir Liepājas Karostas kanāls. Kurzemes reģiona gaisa piesārņojums 2018.gadā bija vislielākais, salīdzinot ar citiem statistiskajiem reģioniem. Liepājā un Ventspilī kaitīgo vielu izmešu daudzumam atmosfērā no stacionārajiem objektiem ir novērojama tendence palielināties. Lai uzlabotu vides kvalitāti KPR, ļoti nozīmīga ir vides monitoringa uzlabošana un pašvaldību iesaiste.

18.attēls. Ventas upju baseinu apgabala plūdu riska teritorijas (LVĢMC)

Neskatoties uz to, ka Latvijā kopējās SEG emisijas kopš 1990. līdz 2017.gadam ir samazinājušās par 56,9%, mežizstrādes pieaugums un mazāks dzīvās biomasas pieaugums meža zemēs ietekmēja to, ka CO₂ piesaiste ir samazinājusies par 82,63% šajā pašā laika periodā. Latvijas iespējamā klimatneitralitātes sasniegšanas trajektorija nosaka, ka SEG emisiju apjomam ir strauji jāsamazinās un 2050. gadā tiek prognozēts, ka SEG emisiju praktiski nebūs. Ņemot vērā, ka vairākas Kurzemes reģiona vadošās nozares savā darbībā paļaujas uz fosilo energoresursu izmantošanu, transportēšanu un uz CO₂ piesaistes samazināšanu (piemēram, lauksaimniecība, ostu darbība, mežsaimniecība, kūdras izstrāde), turklāt veido slodzes attiecībā uz ūdensobjektu piesārņojumu un gaisa piesārņojumu, pāreja uz klimata neitralitāti nozīmē milzīgus izaicinājumus Kurzemes reģiona saražotās pievienotās vērtības saglabāšanai, izmantojot atjaunojamos energoresursus un samazinot nozaru darbības negatīvo ietekmi uz vidi.

VARAM pārziņā esošajos ES fondos 2021. – 2027. gadam plānotajās investīcijās vides jomā ir noteikti pieci virzieni: klimatneitralitāte un klimatnoturība, aprites ekonomika, piesārņojuma samazināšana, vides informācija un izglītība, bioloģiskās daudzveidības saglabāšana. No šiem pieciem virzieniem vislielākās investīcijas ir paredzētas aprites ekonomikas īstenošanā, kas iekļauj arī atkritumsaimniecības uzlabošanu. Latvijai un KPR ir ļoti svarīgi doties klimatneitralitātes virzienā. Kurzemes reģiona Ilgtspējīgas attīstības stratēģijā 2015. – 2030. gadam ir norādīts, ka energoefektivitāte un racionāla resursu izmantošana ir nozīmīgākie priekšnosacījumi reģiona ilgtspējīgai attīstībai. Vietējo resursu nozīme pieaug, tāpēc jāiegulda līdzekļus esošo resursu izpētē, tādējādi palielinot vietējo resursu izmantošanu un reģiona konkurētspēju, paredzot starpnozaru sadarbību un ilgtspējīgu cilvēka darbību saskaņotību. Klimatneitralitātes veicināšanas pasākumus ir svarīgi veicināt arī pašvaldību līmenī. Patlaban vienīgā pašvaldība KPR, kurai ir izstrādāts enerģētikas un klimata plāns, ir Liepāja, nozīmīgi būtu izstrādāt šādu dokumentu arī pārējām pašvaldībām, tādējādi nosakot vadlīnijas emisiju samazināšanai. Lai to veiksmīgi izdarītu, nozīmīgi ir ieviest energopārvaldības sistēmu visās pašvaldībās, kas ļautu precīzi novērtēt pašreizējo situāciju KPR. Būtu jāveicina energoefektivitātes pasākumi reģiona attīstības centros, jo tajos ir novērojams vislielākais enerģijas patēriņš un vides piesārņojums.

2.5. Uzņēmējdarbības attīstība

Gan Latvijā kopumā, gan tās reģionos samazinās iedzīvotāju skaits darbspējas vecumā (Kurzemes reģionā iedzīvotāji darbspējas vecumā no 2011. līdz 2019. gadam samazinājušies par 15%), taču nodarbināto iedzīvotāju skaits sarūk lēnākā tempā, jo piecu gadu periodā nodarbināto iedzīvotāju skaits no iedzīvotājiem darbspējas vecumā pakāpeniski pieaug. Būtiska problēma ir ekonomiski neaktīvo iedzīvotāju skaita lielais rādītājs (skatīt 1. tabulu) un nākotnē jādomā par to, kā ekonomiski neaktīvos iedzīvotājus padarīt aktīvus, lai veicinātu reģiona konkurētspēju un kopumā uzlabotu ekonomikas rādītājus, mazinot prognozētā darba spēka samazinājumu, kā arī iesaistīt darba tirgū sociālās mērķa grupas: cilvēkus ar funkcionāliem traucējumiem, ilgstošos bezdarbniekus u.c.

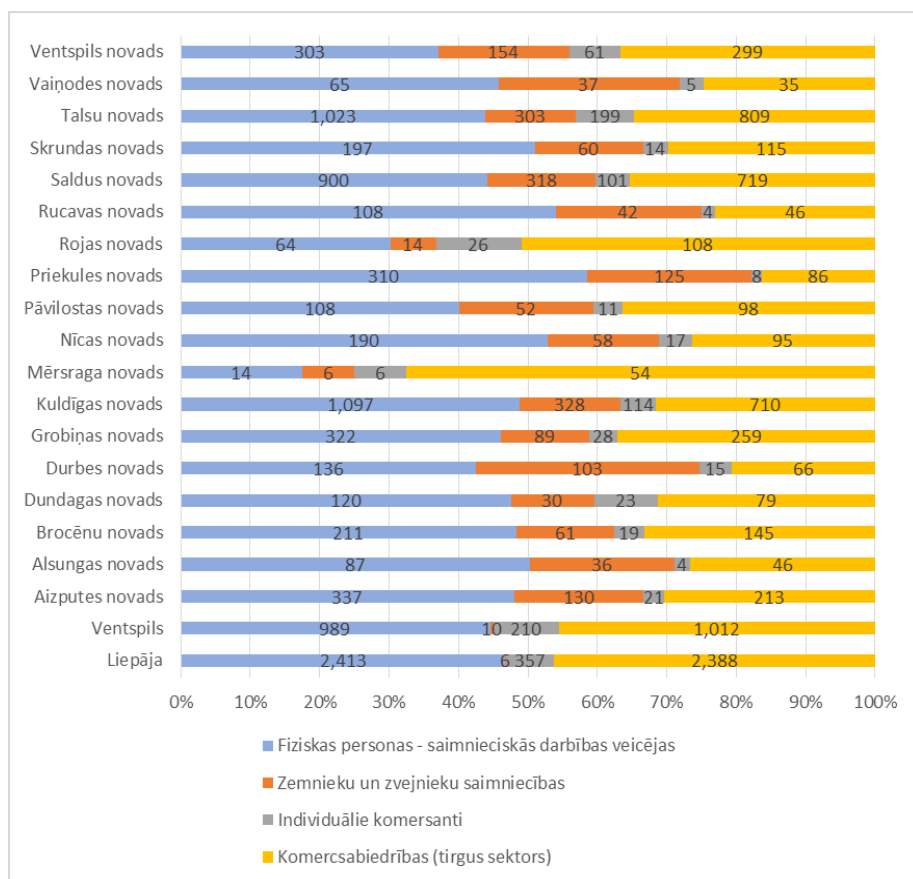
1.tabula

Iedzīvotāji (vecumā 15-64) pēc ekonomiskās aktivitātes Kurzemes reģionā, tūkst. (CSP)

Gads	2015	2016	2017	2018	2019
Ekonomiski aktīvie iedzīvotāji	116,7	117,2	114,9	113,9	111,1
..nodarbinātie iedzīvotāji	104,0	105,3	104,6	104,8	104,2
..bezdarbnieki	12,6	11,8	10,3	9,1	6,9
Ekonomiski neaktīvi iedzīvotāji	45,1	40,5	39,2	37,8	37,7

Svarīgi ir panākt iedzīvotāju profesionālo prasmju un izglītības līmeņa paaugstināšanu, jo pastāvīga zināšanu pilnveidošana piedāvā jaunas iespējas profesionālajā jomā. Ņemot vērā faktu, ka gan Latvijā, gan tās reģionos sabiedrībai ir tendence novecoties, jārisina tās problēmas, kas saistītas ar iedzīvotāju kvalifikācijas celšanu tiem iedzīvotājiem, kuri vairs nestudē augstskolās un nemācās. Darba vidē jāiesaista iedzīvotāji ar zemām prasmēm, nodrošinot kompleksus atbalsta pasākumus.

Ekonomiski aktīvo uzņēmumu sadalījums parāda, ka Kurzemes reģionā uzņēmumi ar lielu pārsvaru darbojas lauksaimniecības, mežsaimniecības un zivsaimniecības sektorā, pēc kura seko vairumtirdzniecības un mazumtirdzniecības nozare, kā arī būvniecība, apstrādes rūpniecība, izceļot tās kā Kurzemes spēcīgākās uzņēmējdarbības nozares (skatīt 19.attēlu).

19.attēls. Ekonomiski aktīvo tirgus sektora uzņēmumu sadalījums pa komercdarbības formām Kurzemes reģiona pašvaldībās 2018.gadā (CSP)

Visās Kurzemes reģiona pašvaldībās uzņēmumu skaits uz 1000 iedzīvotājiem laikā no 2013. līdz 2018.gadam ir palielinājies, kas izskaidrojams ne tikai ar uzņēmumu skaita pieaugumu, bet arī ar iedzīvotāju skaita samazinājumu. Reģiona IKP uz iedzīvotāju ir otrs augstākais reģionu griezumā (2017.gadā 10 282 EUR) to apsteidz tikai Rīgas reģions (2017.gadā 22 458 EUR). Kaut arī starp reģioniem tas ir augsts rādītājs, skaitliski ir spilgti izteikta tendence reģionu attīstības atšķirībām. Kopējā pievienotā vērtība gan faktiskajos skaitļos, gan uz vienu iedzīvotāju Kurzemes reģionā pēdējo piecu gadu laikā ir tikai augusi (skatīt 2.tabulu).

2.tabula

Kopējā pievienotā vērtība uz 1 iedzīvotāju Kurzemes reģionā, 2013-2017.gadā, tūkst. EUR (aprēķins pēc CSP datiem)

Gads	Faktiskajās cenās; tūkst. EUR	Iedzīvotāju skaits gada sākumā	Kopējā pievienotā vērtība uz 1 iedzīvotāju, tūkst. EUR
2013	1 982 171	262 755	7,54
2014	2 004 480	258 034	7,77
2015	2 007 010	254 722	7,88
2016	2 056 738	276 024	7,45
2017	2 194 395	270 807	8,10

Nākotnē reģionam ir būtiski veicināt nozaru attīstību, kuras rada augstāku pievienoto vērtību un kurās ir potenciāls inovatīvai attīstībai: apstrādes rūpniecības nozare (apakšnozares: pārtikas

produktu ražošana, koksnes, koka un korķa izstrādājumu ražošana, izņemot mēbeles; salmu un pīto izstrādājumu ražošana), lauksaimniecības, mežsaimniecības un zivsaimniecības nozare (apakšnozares: augkopība un lopkopība, medniecība un saistītas palīgdarbības, mežsaimniecība un mežistrāde), transporta un uzglabāšanas nozare (apakšnozares: uzglabāšana un transporta palīgdarbības, sauszemes transports un cauruļvadu transports), vairumtirdzniecība un mazumtirdzniecība; automobiļu un motociklu remonts (apakšnozares: mazumtirdzniecība, izņemot automobiļus un motociklus), būvniecības nozare (apakšnozares: ēku būvniecība, specializētie būvdarbi). Pēc SIA “Grupa93” aprēķiniem augstākās 15 nozares pēc nodarbināto skaita un pievienotās vērtības sastāda aptuveni 65 – 70 % no kopējās reģiona vērtības. Tāpat būtiski ieguldīt nozarēs ar augstu pievienoto vērtību uz vienu darba vietu (skatīt 3.tabulu).

3.tabula

Nozares Kurzemes reģionā pēc augstākās pievienotās vērtības uz nodarbināto 2017. gadā.
(CSP, SIA “Grupa93” aprēķini)

Nozare	Pievienotā vērtība, tūkst. EUR	Nodarbināto skaits	Pievienotā vērtība nodarbināto	Pievienotā uzvērtība, no kopējā	Nodarbināto % skaits, % no kopējā
(61) Telekomunikācija	21778,96	415	52,52	1,70	0,38
(35) Elektroenerģija, gāzes apgāde, siltumapgāde un gaisa kondicionēšana	68467,07	1328	51,56	5,34	1,20
(77) Iznomāšana un ekspluatācijas līzings	8829,96	200	44,80	0,70	0,18
(92) Azartspēles derības	14314,13	322	44,45	1,12	0,29
(50) Ūdens transports	1847,47	46	39,48	0,14	0,04
(06) Jēlnaftas dabasgāzes ieguve	391,54	11	35,60	0,03	0,01
(52) Uzglabāšanas un transporta palīgdarbības	152254,87	4292	35,43	11,87	3,89
(08) Pārējā ieguves rūpniecība un karjeru izstrāde	23440,54	662	35,41	1,83	0,60
(19) Koksa un naftas pārstrādes produktu ražošana	440,78	14	31,48	0,03	0,01
(37) Notekūdeņu savākšana un attīrīšana	6991,82	223	31,35	0,54	0,20
(28) Citur neklasificētu iekārtu, mehānismu un darba mašīnu ražošana	13809,87	441	31,31	1,08	0,40
(23) Nemetālisko minerālu izstrādājumu ražošana	23359,42	774	30,18	1,82	0,70

(42) Inženierbūvniecība	41477,01	1395	29,73	3,23	1,26
(29) Automobiļu, piekabju un puspiekabju ražošana	15824,84	608	26,03	1,23	0,55
(36) Ūdens ieguve, attīrīšana un apgāde	5859,28	228	25698,59	0,46	0,21
Kopā	398696,01	10959	36,38	31,12	9,92

Galvenie lielie nākotnes izaicinājumi reģiona specializācijas jomās ir saistāmi ar Krievijas kravu tranzīta samazināšanos un līdz ar to jaunu kravu avotu meklēšanu un piesaistīšanu. Kā iespēja ir saskatāma iekšzemes dzelzceļa kravu pārvadājumu attīstība Kurzemes reģionā.

Ņemot vērā apstrādes rūpniecības nozīmi Kurzemes reģionā, jo īpaši NACE divu ciparu apakšnozares (16) “koksnes, koka un korķa izstrādājumu ražošana, izņemot mēbeles; salmu un pīto izstrādājumu ražošana”, (10) “pārtikas produktu ražošana”, (14) “apģērbu ražošana”, (19) “koksa un naftas pārstrādes produktu ražošana”, nākotnē jākoncentrējas uz veidiem, kā šai nozarei piesaistīt jaunu darbaspēku. Galvenās iespējas, kā uzlabot darba resursu ir jaunu ražošanas tehnoloģiju nodrošināšana, aprīkojuma modernizēšana, tā radot labāku gala produktu.

Pēc KPR Attīstības programmas 2021.–2027.gadam izstrādes ietvaros organizētās tematiskās darba grupas “Ekonomika un uzņēmējdarbība”⁹ secināts, ka ir noteikti jāveic ieguldījumi uzņēmumu modernizācijas attīstībā, būtiski modernizējot iekārtas un ražošanas līnijas - veicinot to energoefektivitāti. Uzņēmējdarbības attīstībai ir nepieciešamas revitalizētas zaļās industriālās teritorijas un zaļā infrastruktūra, kas dotu pienesumu klimata neitralitātē un nerada emisijas un ražošanā izmanto AER un otrreiz pārstrādātus produktus.

Ieguldījumi ir veicami nozarēs, kas ir vienas no svarīgākajām nozarēm reģiona ekonomikā, t.i.,:

- apstrādes rūpniecība, tai skaitā kokapstrādē, kas ir viena no reģionu profilējošām nozarēm, vēsturiski izmantotas energoietilpīgas iekārtas, un ir nepieciešams atbalsts nozares modernizācijai augstākas pievienotās vērtības nodrošināšanai un energoefektivitātes paaugstināšanai – gan tiešais atbalsts uzņēmumiem, gan atbalsts pašvaldībām atbilstošas publiskās infrastruktūras izveidē transports un uzglabāšana,
- IKT sektors, t.sk. investīcijas digitalizācijā, IT tehnoloģijās un digitālajā savienojamībā, īpaši atbalsta pasākumi IKT sektora uzņēmumu attīstībai, ņemot vērā šo uzņēmumu darbības specifiku, nodrošinot atbalstu uzņēmumiem ēku, iekārtu un aprīkojuma energoefektivitātes paaugstināšanā.

Investīcijas nepieciešamas arī pašvaldību ieguldījumiem publiskajā infrastruktūrā nacionālās un reģionālās nozīmes attīstības centros un to funkcionālajās teritorijās, kas nodrošinās publiskās infrastruktūras izveidi, ilgtspējīgu mobilitāti, ieskaitot transporta nozares dekarbonizāciju.

Kurzemes reģionā jāizceļ jau esošā uzņēmējdarbība – jāpopularizē investoru labā pieredze, kas var kalpot kā mārketinga materiāls citu investoru piesaistei. Tehnoloģiju attīstībai nozarēs, iespējams piesaistīt finansējumus no Eiropas Savienības fondiem. LIAA programma “Inovāciju vaučeru atbalsta pakalpojumi” dod iespēju rūpniecības nozarē iegūt finansējumu kvalificēta darbaspēka piesaistei. Laikā no 2014. līdz 2020.gadam reģionā realizēti vairāki projekti ar ES fondu atbalstu. SAM 3.1.1. aktivitātē iepriekšējā periodā galvenokārt projekti

⁹ KPR organizēta Tematiskā darba grupa “Ekonomika un tūrisms” Usmā, 30.09.2020.

īstenoti Liepājā, Ventspilī un lielākajās reģiona pilsētās, un tie saistīti ar apstrādes rūpniecības nozares attīstību – jaunu ražošanas ēku būvniecību, jaunu telpu izveidi un esošo paplašināšanu. SAM 3.3.1. aktivitāte, kas paredz palielināt privāto investīciju apjomu reģionos, veicot ieguldījumus uzņēmējdarbības attīstībai atbilstoši pašvaldību attīstības programmās noteiktajai teritoriju ekonomiskajai specializācijai un balstoties uz vietējo uzņēmēju vajadzībām iepriekšējā periodā īstenoti projekti Ventspils, Liepājas pilsētās, Pāvilostas, Alsungas, Ventspils, Talsu, Saldus, Vainodes un Grobiņas novados, kas galvenokārt saistīti ar ceļu infrastruktūras uzlabošanu uzņēmējdarbības attīstībai, ēku atjaunošanu. Attīstot uzņēmējdarbību, jāņem vērā pašu uzņēmēju vajadzības, kuras 2020.gadā noteiktas darba grupas¹⁰ ietvaros: jauno tehnoloģiju attīstība, labo speciālistu noturēšana, infrastruktūras uzlabošana un nodrošināšana, eksporta veicināšana. Pašvaldībās jau bijusi veiksmīga pieredze, sadarbojoties ar komersantiem, piemēram, nodrošinot telpas uzņēmējdarbībai, organizējot tematiskus seminārus un apmācības, atbalstot mazo uzņēmumu attīstību. Arī turpmāk jārod veidi, kā savstarpēji sadarboties pašvaldībai, komersantiem un iedzīvotājiem, kopā veidojot veiksmīgus un uzņēmējdarbību veicinošus risinājumus. Arī jaunajā periodā jāsekmē uzņēmējdarbības infrastruktūras izveide un darbības modernizācija, ieviešot jaunus produktus, tehnoloģijas un kāpinot pievienoto vērtību.

2014.–2020.gada plānošanas periodā, īstenojot 24 projektus dažādās ES finanšu instrumentu programmās, Kurzemes plānošanas reģions attīstībai piesaistījis vairāk nekā 13 miljonus eiro. Finansējums piesaistīts tādām Kurzemes reģionam nozīmīgām nozarēm kā atbalsts uzņēmējiem, izglītība, tūrisms, vides aizsardzība, pievilcīga dzīves vide un sociālā nozare.

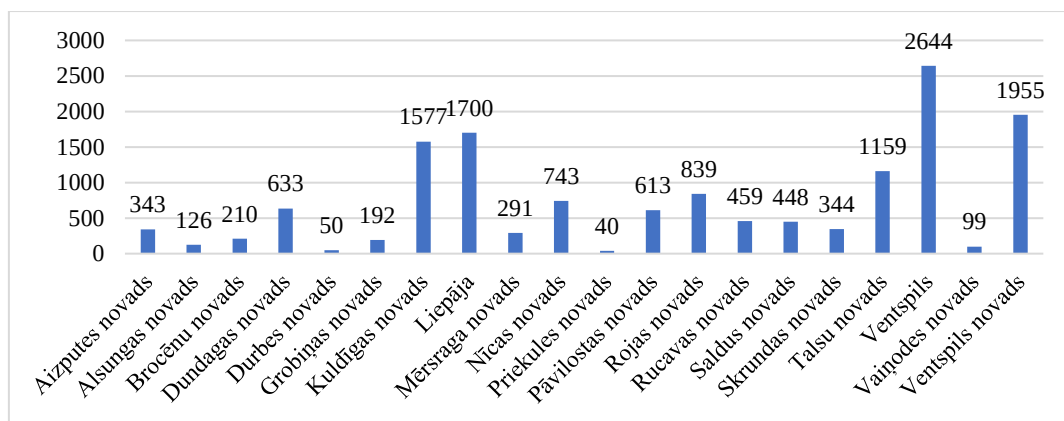
Plašāka informācija pieejama: https://www.kurzemesregions.lv/wp-content/uploads/2019/04/Brosura_KPR_istenotie_projekti.pdf.

Tūrisms

Baltijas jūras piekrastes līnija ar neskarto dabu, ar pārgājienu maršrutiem, ūdens izmantošanas iespējām, ar piekrastes pilsētu – Liepājas, Ventspils, Pāvilostas un Rojas – labiekārtotajām pludmalēm un ar zvejnieku ciemu senatnīgumu ir tikai viena no Kurzemes reģiona tūrisma piedāvājuma šķautnēm. Tik pat svarīgi ir pārējie dabas resursi – meža un purva takas, upes, ezeri, ainavas. Arvien augošais pieprasījums pēc rekreācijas tūrisma produktiem brīvā dabā, svaigā gaisā norāda uz nepieciešamību ierīkot jaunas un izzinošas pastaigu dabas takas, jaunus pārgājienu un pastaigu maršrutus, veidojot tīklus, kuri pieslēdzas jau esošajiem maršrutiem. No jauna ierīkotos rekreācijas tūrisma produktus jāveido pieejamus un sasniedzamus dažādām mērķauditorijām.

2016.gadā Kurzemes reģiona lauku tūrisma mītnes apkalpojušas ievērojamu cilvēku skaitu (167 277 personas), taču 2019.gadā apkalpoto cilvēku skaits bijis par 8% augstāks. Arī apkalpoto ārvalstu viesu skaits ir ar augstiem rādītājiem salīdzinājumā ar citiem reģioniem – 2016.gadā apkalpoto ārvalstu viesu skaits Kurzemes reģionā bija 72 439, bet 2019.gadā tas pieaudzis par 34%. Salīdzinot lauku tūrisma mītnu raksturojošos rādītājus Kurzemes reģionā 2016.–2019.gadā, konstatējams, ka izdoto gultasvietu skaits līdz 2018.gadam ir pakāpeniski audzis līdz 6172 izdotām gultasvietām, bet 2019.gadā skaits ir krities līdz 5808 izdotām gultasvietām (skatīt 20.attēlu). Toties salīdzinot ar izdoto gultasvietu skaitu šajos gados, apkalpoto viesu skaits 2019.gadā ir bijis 278 012, kas ir augstāks rādītājs nekā 2018.gadā, kad apkalpoto viesu skaits bijis 258 487.

¹⁰ KPR organizēta Tematiskā darba grupa “Ekonomika un tūrisms” Usmā, 30.09.2020.

20.attēls. Lauku tūrisma mītņu raksturojošie rādītāji – gultasvietu skaits – Kurzemes reģionā 2019.gadā (Kurzemes reģiona pašvaldību dati)

Velo izmantošana ir nozīmīga mobilitātes sastāvdaļa. Attīstot velotūrismu, jāattīsta esošie un jāveido jauni maršruti ar marķējumiem. Iespēja izmantot bijušās dzelzceļa līnijas, pielāgojot tās tūrisma (velo, pastaigas) vajadzībām kā zaļos ceļus. Pēc iespējas jāveido saistīts veloceļu un maršrutu tīkls, kas savieno tūrisma objektus. Kurzemes reģionā ir bagāts industriālais mantojums, kā arī, kā tūrisma maršruts tiek apzināts militārais mantojums – šis ir jauns virziens, kas iekļaujams tūrisma piedāvājuma tīklā. Makšķerēšanas tūrisms ir viens no tūrisma veidiem, kas atstāj salīdzinoši mazu ietekmi uz apkārtējo vidi un ir viens no dabai draudzīgākajiem. Lielā daļā Eiropas valstu šis tūrisma veids ir labi attīstīts, taču Baltijas valstīs, tai skaitā Latvijā, makšķerēšanas tūrisma attīstībai joprojām ir ļoti plašas izaugsmes iespējas. Lai arī Latvijā ir samērā liels makšķernieku skaits un gana labi ūdeņu un zivju resursi, tomēr makšķerēšanas kā tūrisma produkta piedāvājums Latvijā ir fragmentēts. Kurzēmē notiek pirmie centieni aktualizēt makšķerēšanas tūrisma kā vienu no dabas tūrisma veidiem, turklāt veidojot starptautiski konkurētspējīgus tūrisma produktus un akcentējot ētiskas attieksmes principu, izmantojot šo dabas resursu.

Attīstāmie virzieni tūrisma nozarē ir saistīti ar dzelzceļa attīstību pasažieru pārvadājumiem Rīga–Liepāja un Rīga–Ventspils, kas paver iespējas veidot dažādus aktīvā tūrisma piedāvājumu produktus un maršrutus. Jārealizē idejas jaunu nacionālās un reģionālās nozīmes tūrisma objektu izveidei, izveidojot, vairākus nacionāla līmeņa tūrisma objektus un vismaz trīs reģionāla līmeņa tūrisma objektus, kuru mērķis būtu mazināt sezonālītāti, palielināt uzturēšanās ilgumu, palielināt tūristu tēriņus, celt konkurētspēju. Kurzēmē nepieciešams attīstīt pasākumu tūrisma, kultūrvēsturisko tūrisma, kā arī nepieciešams veidot ciešāku sadarbības starp pašvaldībām un citiem reģioniem.

Pēdējos gados dabas tūrisma pieejamība Kurzēmē strauji attīstās un ar katru gadu kļūst arvien aktuālāka. Vides pieejamība ir būtiska ne tikai no sociālo vajadzību viedokļa, bet tā rada iespējas attīstīt vietējo ekonomiku un paaugstināt konkurētspēju, veicinot apmeklētāju skaita pieaugumu. 2017.–2019.gadā ar Latvijas–Lietuvas programmas atbalstu īstenotā projekta “Dabas tūrisms visiem” (UniGreen) rezultātā ir izbūvētas visiem, tai skaitā cilvēkiem ar kustību un redzes traucējumiem, pieejamas pastaigu laipas Rojas pludmalē, taka gar Ventas krastu Skrundā un Kuldīgā, jauna dabas taka Usma ezera krastā, pieejama atpūtas vieta Durbes ezera krastā ar putnu novērošanas torni, kā arī putnu novērošanas tornis Sātiņu diķos Saldus novadā. Izdots Kurzemes dabas taku ceļvedis ar 52 dabas takām Kurzēmē, no kurām 28 ir pieejamas cilvēkiem ar invaliditāti un vecākiem ar bērnu ratiņiem. Projekts ir būtiski veicinājis apmeklētāju skaita pieaugumu Kurzēmē, sevišķi vietās, kurās veikti vides infrastruktūras uzlabojumi, 2 gadu laikā apmeklētāju skaitam pieaugot par vairāk nekā 200%.

Kurzeme varētu izvirzīt mērķi būt pieejamākais reģions Latvijā cilvēkiem ar īpašām vajadzībām – gan ar fiziskiem labiekārtojumiem, gan mārketinga risinājumiem, gan emocionāliem produktiem. Tam nepieciešama ciešāka sadarbība ar privāto sektoru, pielāgojot pakalpojumus cilvēkiem ar īpašām vajadzībām.

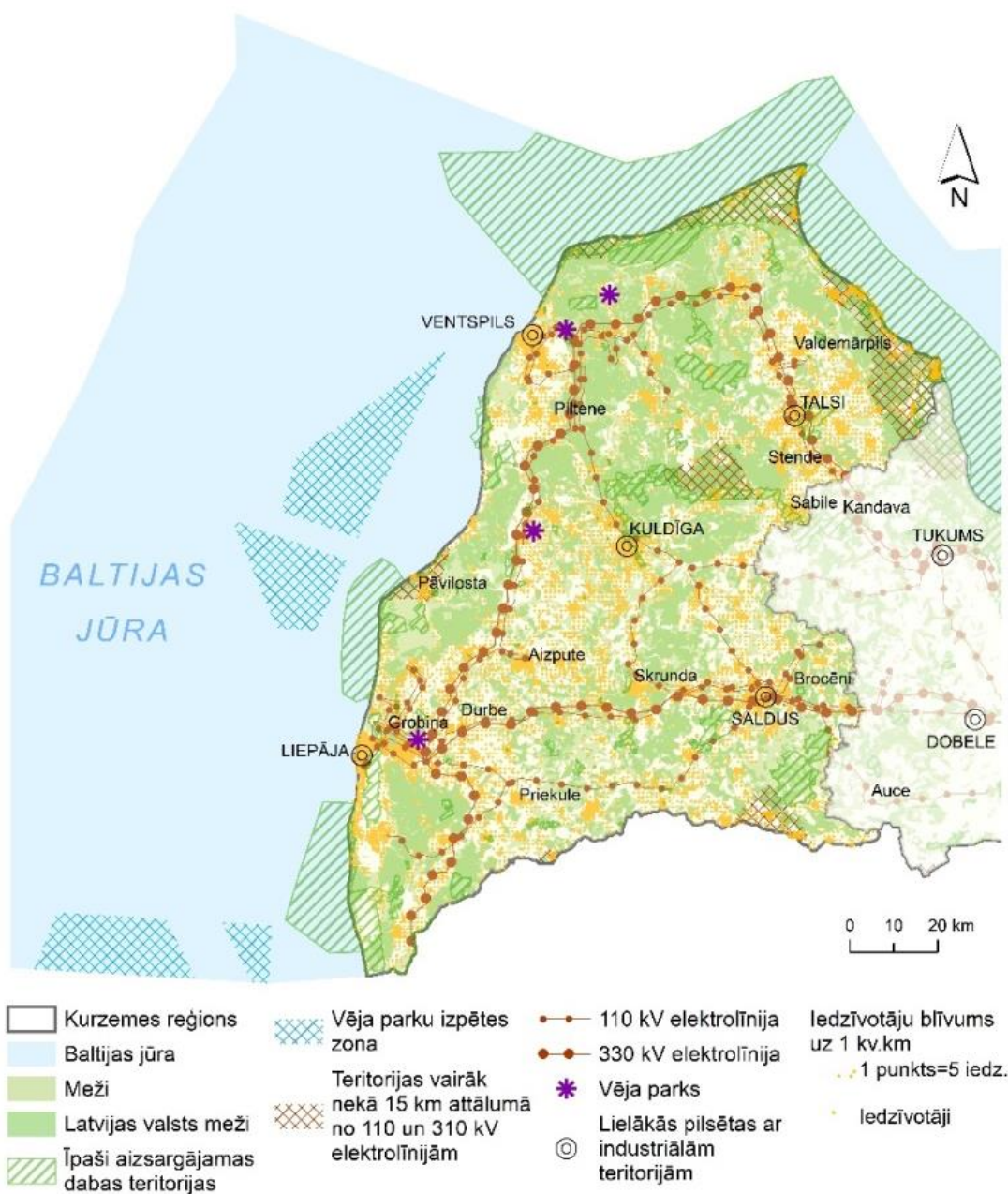
Zilā izaugsme

Zilo izaugsmi definē kā ekonomikas attīstību izmantojot jūras un piekrastes dabas resursus, infrastruktūru, u.c. priekšrocības, ko teritorijas attīstībai sniedz tās atrašanās piekrastē. Kurzemes reģionam ir valstī garākā jūras robeža – 359 km gara jūras piekraste – pludmale, stāvkrausti, kāpas, piekrastes ciemi un pilsētas, liela dabas un kultūrainavu daudzveidība, kā arī visi nepieciešamie priekšnoteikumi inovatīvas un ilgtspējīgas jūras ekonomikas veiksmīgai attīstībai.

Šobrīd Latvijā arī nav lielas praktiskas pieredzes zivju sugu audzēšanai jūras apstākļos, bet 2018.gadā projekta “Baltijas jūras izaugsme – liela mēroga gliemeņu audzēšanas attīstība Baltijas jūrā” (*Baltic Blue Growth*) ietvaros Pāvilostā norisinājās pasākums, kura laikā tika izvērtēta eksperimentālā gliemeņu ferma, ko 2017.gadā izveidoja Latvijas Hidroekoloģijas institūts. Projekta ietvaros izstrādāta arī rokasgrāmata, kurā detalizēti aprakstīta gliemeņu audzēšanas tehnoloģija (t.sk. fermas uzbūve, izveide, uzturēšana, drošības prasības), gliemeņu novākšanas tehnoloģija, audzēšanas uzsākšana un attīstība. Projekta rezultātā tika iegūts apstiprinājums tam, ka Baltijas jūrā ir iespējams izaudzēt gliemenes, ja izmanto apstākļiem piemērotu un pielāgotu tehnoloģiju, tostarp arī Kurzemes piekrastē atklātās jūras apstākļos. Gliemeņu audzēšanas attīstība nākotnē var sniegt ieguldījumu piekrastes reģionu ekonomiskās aktivitātes saglabāšanā, nodrošinot darba vietas, nodokļu maksājumus un saistīto nozaru (piemēram, pakalpojumu, loģistikas un pārstrādes) attīstību. Baltijas jūras piekraste ir piemērot alģu audzēšanai (pie nosacījuma, ja tiek mazināta viļņu un vēja darbības ietekme, un netiek ietekmēti akmeņainie sedimenti aizsargājamās jūras teritorijās), jo ir pietiekama sāļuma koncentrācija un piemērots temperatūras režīms.

Aktualizējoties prioritātēm par emisiju samazināšanu, ir vajadzīga enerģētikas pāreja uz ilgtspējīgāku un videi draudzīgāku sistēmu. Lielākoties to ietekmē fosilo energoresursu izmantošana enerģijas ražošanai. Risinājumi šai problēmai ir atjaunojamo energoresursu izmantošana (vēja enerģija, saules enerģija, hidroelektroenerģija), atkritumu otrreizējā pārstrāde un atkritumu apjoma samazināšana. Rūpīgi plānotas vēja enerģijas izmantošana ir pierādījusi sevi kā vienu no progresīvākajiem un pieejamākajiem veidiem, kā mazināt klimata pārmaiņas, samazinot CO₂, un tā ir strauji attīstījusies (skatīt 21.attēlu).

Kurzemes reģionā un kopumā Latvijā vēju parku attīstības potenciāla realizēšanu ievērojami ierobežo esošā apdzīvojuma struktūra – viensētas un to izklienājums. Tajā pašā laikā Kurzemes reģionā ir liels potenciāls iegūt un izmantot vēja enerģiju gan uz sauszemes, gan jūrā. Viena no galvenajām vietām, kur Kurzemes reģionā varētu tikt attīstīta vēja parku izveide, ir Latvijas valsts mežu teritorijas, kas nozīmīgi palielinātu iegūto vēja enerģijas apjomu un samazinātu potenciālo negatīvo ietekmi uz iedzīvotājiem. Kurzemes reģionā par potenciālajām vēja parku attīstības vietām varētu tikt uzskatītas teritorijas līdz 15 km attālumā no 110/330 kV elektrolīnijām. Papildus lielāks potenciāls ir vietām, kas atrodas pie industriālajām teritorijām, kur ir lielākais enerģijas pieprasījums (Ventspils, Liepāja un Brocēni). Tas dotu iespēju izveidot energoietilpīgu ražošanu. Lai palielinātu iegūtās vēja enerģijas pievienoto vērtību, nozīmīgi vēja parkā vai tā tuvumā izveidot ūdeņraža ieguves ražotni, kas palielinātu arī darba vietu skaitu un sekmētu nodarbinātību reģionā. Iegūto ūdeņradi pēc tam ir iespējams izmantot, piemēram, transporta sektorā. Tiek prognozēts, ka nākotnē iespēja, izveidot ūdeņraža ražotni vēja parka tuvumā, būs viena no noteicošajām vēja parku attīstībā.

21.attēls. Esošās un potenciālās vēja parku teritorijas KPR(KPR)

Šobrīd Kurzemes reģionā jau darbojas vairāki vēja parki. Liepājas novada Grobiņā izveidots pirmais vēja parks (vēja elektrostaciju kopums), kur kopš 2002.gada ir izvietotas 33 vēja elektrostacijas. Savukārt Latvijā modernākais un šobrīd arī efektīvākais Latvijas vēja parks atrodas Platenē pie Ventspils, kas sastāv no deviņām “Siemens” vēja elektrostacijām. Arī Liepājas ziemeļu daļā nākotnē plānots būvēt vēja elektrostaciju parku. Nesen pabeigtais energoinfrastruktūras projekts “Kurzemes loks” ir izbūvēts, lai veicinātu atjaunojamo energoresursu pieslēgšanos un integrāciju kopējā elektroenerģijas tīklā. Pēc Vēja enerģijas asociācijas informācijas šai vietai ir liels vēja elektrostaciju potenciāls, un nākotnē “Kurzemes loks” varētu kļūt par mugurkaulu vēja elektrostaciju integrācijai kopējā elektrosistēmā. Lai maksimāli izmantotu Kurzemes reģiona vēja enerģijas potenciālu, nozīmīgi būtu identificēt vēja enerģijas ieguves attīstības teritorijas

3. KURZEMES PLĀNOŠANAS REĢIONA ATTĪSTĪBAS STRATĒGIJA 2030, VIEDĀS SPECIALIZĀCIJAS UN PRIORITĀRĀS ATTĪSTĪBAS NOZARES

KPR hierarhiski augstākais spēkā esošais plānošanas dokuments ir KPR Ilgtermiņa attīstības stratēģija 2015–2030 (turpmāk – “Kurzeme 2030”). “Kurzeme 2030” turpina iepriekšējā plānošanas perioda dokumentos noteiktos virzienus, veidot attīstības plānošanas pārmantojamību, respektējot ES un Latvijas nacionālo attīstības politiku.

“Kurzeme 2030” ir reģiona vienošanās par mērķiem, rīcībām un prioritātēm, tā veido vadlīnijas pašvaldību attīstības plānošanai ilgtermiņā. Kā KPR administrācijas rīks, “Kurzeme 2030” veido pamatvirzienus plānošanas koordinācijai reģionā, kas nosaka tās veiksmīgu īstenošanu. KPR izvirzītā ilgtermiņa stratēģiskā attīstības vīzija ir:

“Kurzeme 2030” – gudrs, radošs, zaļš, starptautiski konkurētspējīgs un pievilcīgs reģions Baltijas jūras krastā

KPR ilgtermiņa attīstības mērķi, prioritātes un rīcības ir integrētas (22.attēls), akcentējot pārnozaru rīcības, kas centrētas uz cilvēku un sabiedrības lomu, gudrās/sarūkošas attīstības izmaiņu orientētas. Lai sasniegtu labāku dzīves kvalitāti, nepieciešams daudzveidīgu jomu kopdarbs, iezīmējot atsevišķas būtiskas izmaiņu veicinošas aktivitātes. Mērķi, prioritātes un rīcības ir turpmāko aktivitāšu orientieri un nav uzskatāmi par hierarhiski pakārtotiem.

22.attēls. Kurzemes attīstības vīzija, stratēģiskie mērķi un ilgtermiņa attīstības prioritātes (“Kurzeme 2030”)

KPR ilgtermiņa prioritāšu sasniegšanai un prioritāro nozaru attīstībai “Kurzeme 2027” ir noteiktas integrētas vidēja termiņa attīstības prioritātes, kuru integrēta ieviešana nodrošinās “Kurzeme 2030” Stratēģisko mērķu un vīzijas sasniegšanu:

- **Dinamiskas zināšanas**
- **Izaugsmes ekonomika**
- **Zaļa un droša attīstība**
- **Ilgtermiņa mobilitāte**
- **Pievilcīga dzīves vide**
- **Sociālā iekļaušana**
- **Kultūras potenciāls**
- **Aktīva sabiedrība (horizontālā prioritāte)**

“Kurzeme 2027” noteiktie ilgtermiņa uzstādījumi un vidēja termiņa prioritātes turpina jau iepriekšējā plānošanas periodā noteikto virzību uz Kurzemes pilsētu un lauku teritoriju attīstību, Kurzemes kultūrvides saglabāšanu un attīstību, reģiona ekonomikas attīstību un pakalpojumu pieejamību iedzīvotājiem, tostarp, izglītības, zinātnes, inovāciju, transporta un sociālo pakalpojumu jomās, kā arī IKT attīstības virzīšanu.

Šīs vidēja termiņa prioritātes ir izvēlētas, lai sasniegtu izvirzītos mērķus, balstoties uz sociāli ekonomiskajām attīstības tendencēm ES un kopumā pasaulē, ņemot vērā arī Covid-19 pandēmijas ietekmi un sniegtos izaicinājumus. Pēc veiktā pašreizējās situācijas raksturojuma KPR galvenie noteiktie izaicinājumi ir: iedzīvotāju skaita samazināšanās, ko galvenokārt ietekmē augsts negatīvais migrācijas saldo, iedzīvotāju novecošanās, nozaru speciālistu piesaiste reģionā un esošo darbinieku pārkvalificēšana un prasmju uzlabošana atbilstoši tirgus attīstības tendencēm, pakalpojumu nodrošinājuma uzlabošana Lietuvas pierobežā, ceļu un IKT tīklu attīstība, kā arī aprites ekonomikas un klimatneitralitātes veicināšana.

Lai nodrošinātu KPR ilgtspējīgu un viedu attīstību ir nepieciešama darba spēka produktivitātes paaugstināšana, palielinot zināšanu nozīmi un izglītības kvalitāti reģionā, videi draudzīgas un konkurētspējīgas ekonomikas attīstība, sasniedzamības veicināšana, iekļaujošas sabiedrības veicināšana un pakalpojumu pieejamība gan iedzīvotājiem, gan uzņēmējiem.

Balstoties uz veikto Kurzemes plānošanas reģiona esošās situācijas analīzi viedās specializācijas jomā, nosakot reģiona konkurētspējīgās nozares, kā arī ņemot vērā Kurzeme 2030 noteiktos Kurzemes plānošanas reģiona noteiktos ekonomikas specializācijas virzienus un Kurzemes plānošanas reģiona Attīstības programmas 2021.-2027.gadam izstrādes ietvaros organizētās darba grupas „Ekonomika un tūrisms” rezultātus, tiek noteikti vairāki rīcības virzieni reģiona viedās specializācijas īstenošanai. Viedās specializācijas rīcības virzieni ir ietverti Kurzemes plānošanas reģiona Attīstības programmā 2021.-2027.gadam, kuru Kurzemes plānošanas reģions izstrādāja sadarbībā ar SIA “Grupa93” un SIA “CSE COE” konsultantiem.

Kurzemes plānošanas reģiona Attīstības programmas 2021.-2027.gadam prioritāte “Dinamiskas zināšanas” ietver vairākus rīcības virzienus. Viens no tiem ir nepārtrauktā izglītība inovācijas kapacitātes veicināšanai, kas ietver nepārtrauktu inovāciju apzināšanu un profesionāļu piesaisti izglītības sistēmas pilnveidošanai atbilstoši sabiedrībā un zinātnē notiekošajām pārmaiņām, gan izvēloties apmācību metodes un IKT risinājumus, gan pielāgojoties viedās specializācijas nozaru prasībām. Lai īsteno reģiona viedo specializāciju tiek noteiktas šādas rīcības:

- Inovāciju ieviešanas veicināšana, mūsdienīgas, pieejamas un veselīgas vides veidošana izglītības iestādēs. Infrastruktūras, materiāltehniskās bāzes pilnveidošana, tai skaitā tālmācību rīki, tiešsaistes izglītība);
- Izglītības pārvaldības sistēmu pilnveidošana un tehnoloģiju modernizēšana;
- Pašvaldību un uzņēmēju sadarbības veicināšana inovāciju kapacitātes stiprināšanā izglītības iestādēs;

Tikpat nozīmīgi ir veicināt darbam un dzīvei sabiedrībā nepieciešamās digitālās prasmes, kas iekļauj digitālo inovāciju centru izveidi reģionālajos centros, mazinot digitālo kompetenču atšķirības sabiedrībā, nostiprinot un veicinot digitālo prasmju pielietojšanu. Lai realizētu šo rīcības virzienu ir nepieciešams īstenot sekojošas rīcības:

- Digitālo Inovāciju centru izveide reģionālajos centros;
- Digitālo prasmju pilnveide kvalificētu cilvēkresursu programmas ietvaros;
- Digitālās transformācijas stratēģijas Kurzemē izstrāde un īstenošana - izmantojot esošās un veidojot jaunas digitālo tehnoloģiju iespējas, uzlabojot dzīves kvalitāti ikvienam indivīdam un sabiedrībai kopumā;
- Vispārējo prasmju attīstība darbam un dzīvei sabiedrībā, kvalifikācijas celšana un pārkvalificēšanās.

Lai pilnveidotu iedzīvotāju prasmes, svarīga ir kvalitatīvas un uz cilvēku vērstas mūžizglītības pieejamība, kas ietver kvalificētu pasniedzēju un nozaru profesionāļu piesaisti, infrastruktūras un materiāltehniskās bāzes pilnveidošanu, veicinot katra indivīda aktīvu līdzdalību uz zināšanām balstītā sabiedrībā un tautsaimniecībā. Lai to īstenotu tiek noteikts īstenot daudzveidīgas, saistošas un radošas profesionālas ievirzes un interešu izglītību.

Tā kā viens no galvenajiem izaicinājumiem Kurzemes plānošanas reģionā tika noteikts cilvēku resursu trūkums, svarīga ir cilvēkkapitāla attīstība un cilvēkresursa racionāla izmantošana. Tas iekļauj reģiona cilvēkkapitāla resursu un iespēju reģionā apzināšanu, kā arī atbildīgu un izsvērtu cilvēkkapitāla politikas izstrādāšanu. Lai veiksmīgi realizētu šī rīcības virziena sasniegšanu un veicinātu reģiona viedo specializāciju, jāveic šādas rīcības:

- Izglītības un mācību sistēmu efektivitātes uzlabošana un atbilstības veicināšana mainīgajām darba tirgus pieprasījumiem.
- Cilvēkresursu piesaistes stratēģijas izstrādāšana;
- Viedās specializācijas nozaru attīstīšana, veicinot tām nepieciešamo cilvēkresursu sagatavošanu;
- Iedzīvotāju profesionālo kompetenču pilnveides pasākumu rīkošana, prasmju celšana strādājošo konkurētspējas un darba produktivitātes pieauguma paaugstināšanai.

Prioritāte “Izaugsmes ekonomika” ietver nozīmīgus rīcības virzienus reģiona viedās specializācijas īstenošanai. Pirmkārt, nepieciešama konkurētspējīgas zilās ekonomikas attīstība. Tās mērķis ir ilgtspējīga piekrastes un jūras tūrisma attīstība, veicinot zilās ekonomikas ieguldījumus Kurzemes reģionā, ieviešot ūdens ekosistēmas infrastruktūras un potenciāla izmantošanas sekmēšanas risinājumus ekonomikas izaugsmes nodrošināšanai. Lai to īstenotu, ir nepieciešamas sekojošas rīcības:

- Konkurētspējīgas ekonomikas veicināšana, izmantojot piekrastes/jūras resursus (“zilā izaugsme” /*blue growth*), t.sk. datu iegūšana, pilotprojekti, komunikācijas aktivitātes.
- Ilgtspējīga piekrastes un jūras tūrisma attīstība.
- Zilās bioekonomikas ilgtspējīgas izaugsmes veicināšana, apzinot šīs nozares potenciālu.
- Kurzemes reģionā t.sk. zivsaimniecības un akvakultūras pielāgošana klimata pārmaiņām.

Pieaugošās konkurences ietekmē uzņēmumu pastāvēšanai nepieciešama to pārkārtošanās un pielāgošanās inovatīviem risinājumiem, ieguldot inovāciju kapacitātes paaugstināšanā, tādejādi vienlaikus sniedzot iespēju īstenot pieredzes apmaiņas aktivitātes vienotā platformā, sadarbojoties kopīgu pilotprojektu īstenošanā augstākās izglītības institūcijām, zinātniskajām

institūcijām, uzņēmumiem un pašvaldībām. Nozīmīga ir arī zināšanu radīšana un uzņēmumu inovācijas kapacitātes veicināšana, kas ietver sekojošas rīcības:

- Platformas izveidošana inovāciju zināšanu un tehnoloģiju pārnesei nodrošināšanai.
- Augstākās izglītības, tai skaitā kultūrizglītības, institūciju kā zināšanu radīšanas tehnoloģiju pārnesei un inovāciju centru gudrai izaugsmei stiprināšana.
- Pilotprojektu īstenošana inovāciju jomā un kapacitātes celšana publiskajā sektorā.

Lai īstenotu reģiona viedo specializāciju, svarīga ir zaļā kursa – videi draudzīgas uzņēmējdarbības attīstība. Tās mērķis ir zaļās uzņēmējdarbības aktualizēšana un popularizēšana reģionā, veicinot videi draudzīgu rīcību īstenošanu no uzņēmumu puses. Zaļo klasteru attīstība, videi draudzīga dzīvesveida principu ieviešana un inovatīvi risinājumi zaļās pilsētvides attīstībai (t.sk. inovācijas atkritumu apsaimniekošanā). Lai to īstenotu ir noteiktas šādas rīcības

- Videi draudzīgas uzņēmējdarbības sekmēšana un attīstība reģionā;
- Aprites ekonomikas principu ieviešana ražošanā un pakalpojumos un inovatīvu uz aprites principiem balstītu biznesa modeļu attīstība;
- “Zaļo” industriālo teritoriju attīstība, “zaļo” klasteru attīstība.
- Zaļās infrastruktūras risinājumu (t.sk. energoefektivitātes risinājumi) attīstība uzņēmumos.

Svarīgi ir veicināt atbalsta pakalpojumu attīstību Kurzemes uzņēmējiem, kas ietver atbalstu esošiem un jauniem uzņēmējiem, biznesa ideju jaunu produktu vai pakalpojumu radīšanai realizēšanu, iesaistot tīklošanās pasākumos reģiona uzņēmējiem, veicinot pieredzes apmaiņas aktivitātes un ievērojot *Penta Helix* pamatprincipus. Lai to īstenotu nepieciešamas sekojošas rīcības

- Uzņēmējdarbības komunikācijas tīkla izveide (uzņēmējdarbības attīstības centri), kurā uzņēmēji tiekas ne tikai savā starpā, bet arī ar potenciālajiem investoriem, klientiem, pašvaldības un valsts institūcijām, tādējādi pārvarot institucionālo sliekšni un spējot reaģēt visām iesaistītajām pusēm operatīvāk.
- Apmācību aktivitāšu organizēšana uzņēmējdarbības kapacitātes paaugstināšanai un stratēģiskai uzņēmumu cilvēkresursu attīstībai.
- Uzņēmējdarbības atbalsta vides ilgtermiņa attīstība, ievērojot *Penta Helix* pamatprincipus.

Ņemot vērā reģiona konkurētspējīgās nozares un globālās pasaules tendences, nozīmīga ir uzņēmumu digitālā transformācija. Tās mērķis ir sniegt atbalstu dažādu nozaru (tūrisms, ražošana, uzņēmumiem paaugstinot to darbības efektivitāti un produktivitāti, izmantojot mūsdienu IKT risinājumus preču un pakalpojumu pārdošanai un klientu apkalpošanai. Popularizēt uzņēmumus efektīvi izmantot tehnoloģiju sniegtās priekšrocības un paaugstināt informācijas un zināšanu bāzi par pieejamajiem IT risinājumiem. Lai to īstenotu jāveic šādas rīcības:

- Ceļotājiem nozīmīgo viedo risinājumu ieviešana uzņēmumos, piesaistes objektos un ceļojumu galamērķos.
- IKT infrastruktūras nodrošināšana uzņēmumu digitālās transformācijas veicināšanai.
- Uzņēmējdarbības attīstība ieviešot viedas tehnoloģijas.

Svarīgi ir veicināt uzņēmējdarbībai nepieciešamās infrastruktūras izveidi un attīstību, kas iekļauj MVU darbību veicinošas vides izveidi (t.sk. e-vides) un pilnveidošanu, teritoriju revitalizācijas, rekultivācijas un labiekārtošanas aktivitāšu īstenošanu, uzlabojot publisko infrastruktūru uzņēmējdarbības attīstības veicināšanai. Lai to īstenotu, svarīgi veikt šādas rīcības:

- Kompleksa tūrisma pakalpojumu klāsta paplašināšana sezonālā mazināšanai.
- Infrastruktūras pilnveidošana ūdens tūrisma pakalpojumu sniegšanai
- Uzņēmējdarbībai nepieciešamās atbalsta infrastruktūras apzināšana un izveide. Teritorijas revitalizācija, rekultivācija, uzlabojot labiekārtojumu, piebraucamo ceļu (auto, velo, gājēju) infrastruktūra, t.sk. komunikācijas, pieslēgumi komersantu vajadzībām.
- Industriālo parku izveidošana, ražošanas ēku un infrastruktūras izveide uzņēmējdarbības konkurētspējas veicināšanai, t.sk. nodrošinot pāreju uz klimatneitralitāti.

Sabiedrības uzņēmējspējas veicināšana ir viens no nozīmīgiem rīcības virzieniem, lai realizētu reģiona viedo specializāciju. Tā ietver jauniešu un citu iedzīvotāju grupu uzņēmējspējas veicināšanu par ilgtspējīgas, zaļas un inovatīvas uzņēmējdarbības attīstību reģionā. Uzņēmēju kompetences prasmju attīstību sabiedrībā, veicinot sociālās uzņēmējdarbības, pašnodarbināto un citu uzņēmējdarbības veidu attīstību. Lai to realizētu jāveic šādu rīcību - sabiedrības uzņēmējdarbības potenciāla veicināšana, novērtēšana un attīstība.

Prioritāte “Zaļā un droša attīstība” ietver rīcības virzienu Ilgtspējīgas un efektīvas enerģijas ražošanas un izmantošanas veidu attīstība. Tā mērķis ir veicināt ilgtspējīgas enerģijas un AER izmantošanas pašvaldību un to iestāžu ēkās, māsaimniecībās, uzņēmējdarbībā, ražošanā-rūpniecībā. Siltumenerģija zuduma samazināšana, īstenojot energopārvaldības, energoefektivitātes un optimizācijas pasākumus. Tas iekļauj šādas rīcības:

- Ilgtspējīgas enerģijas un AER izmantošana pašvaldību un to iestāžu ēkās (t.sk. kultūrvēsturiskos objektos), veicinot būvju pieslēgšanu centralizētajai vai lokālajai siltumapgādei.
- Kompetences un kapacitātes celšana pašvaldības speciālistiem AER un gaisa piesārņojuma jautājumos.
- Energoefektīvas uzņēmējdarbības infrastruktūras un tehnoloģiju (tostarp AER) attīstība, nodrošinot uzņēmējdarbības pāreju uz klimata neitralitāti.

Lai veicinātu reģiona efektīvu resursu izmantošanu, nozīmīga ir aprites ekonomikas ieviešana. Tās mērķis ir pārvērst atkritumus resursos, atkritumu poligonu pielāgošana pārkvalifikācija, paplašinot dalītās savākšanas sistēmu, modernas atkritumu apsaimniekošanas sistēmas izveide reģionā. Rūpniecisko procesu pielāgošana uzņēmējdarbībā, veidojot noslēgtus materiālu ciklus. Izglītotas sabiedrības veidošana mainot sabiedrības attieksmi pret preču apsaimniekošanu visā tā dzīves ciklā, veicinot ilgtspējīgu patēriņu. Lai to realizētu, nepieciešamas šādas rīcības:

- Esošo atkritumu poligonu pielāgošana, pārprofilēšana vai pārveide citām atkritumu apsaimniekošanas darbībām, kā arī vietējā līmeņa atkritumu radīšanas samazināšanas, atkritumu dalītās savākšanas sistēmas paplašināšana, preču labošanas pakalpojumu attīstības un aprites ekonomikas veicināšanas pasākumi.

- Aprites ekonomikas principu ieviešana ražošanā un pakalpojumos, attīstot otrreizēju un slēgtu materiālu ciklu tehnoloģiju, veicinot pāreju uz otrreizēji izmantojamu un videi nekaitīgu izejvielu izmantošanu ražošanas tehnoloģiskajos risinājumos.

Tikpat nozīmīga ir zaļās un klimatneitrālas politikas ieviešana, lai veicinātu pārmaiņas ceļā uz klimatneitralitāti, īstenojot ieguldījumus ilgtspējīgā un energoefektīvā infrastruktūrā, atkritumu novēršanā un izstrādājot kvalitatīvu zaļās izaugsmes stratēģiju klimatneitrālas politikas ieviešanai Kurzemes reģionā. Lai to īstenotu, nepieciešama pašvaldību īpašumā esošo ēku energoefektivitātes paaugstināšana, ēku energosertifikācija un būvdarbi energoefektivitātes palielināšanai, t.sk., viedās pārvaldības risinājumi.

Ļoti svarīga ir pielāgošanās klimata pārmaiņām un efektīva reaģētspēja krīzes gadījumos (t. sk. infrastruktūra). Tas ietver vienotas, drošas un modernas sabiedrības drošības uzraudzības sistēmas izveidošanu, uzlabojot reaģētspējas līmeni krīzes situācijās un palielinot iespēju operatīvi izstrādāt riskus identificēšanas un novēršanas pasākumus. Iedzīvotāju apmācību nodrošināšana klimata pārmaiņu jomā, tāpēc nozīmīgas ir integrēto un daudzfunkcionālo zilās un zaļās infrastruktūras risinājumu ieviešana.

Prioritāte “Ilgtspējīga mobilitāte” ietver rīcības virzienu - attīstības centru un novada nozīmes centru sasniedzamības nodrošināšana. Tā mērķis ir attīstības centru un apdzīvotu vietu sasniedzamības nodrošināšana, izmantojot kvalitatīvu, videi draudzīgu, drošu un pieejamu transporta infrastruktūru, paplašinot transportēšanas pakalpojuma klāstu. Lai to realizētu, nepieciešamas šādas rīcības:

- Ostu publiskās infrastruktūras attīstība kravu un pasažieru pārvadājumu vajadzībām, pakalpojumu klāsta paplašināšana un modernizēšana.
- Lidlauku infrastruktūras attīstība aviācijas drošības paaugstināšanai, lidostas kapacitātes palielināšanai un civilmilitārās sadarbības efektīvizēšanai.
- Nacionālo un reģionālo centru un apdzīvotu vietu sasniedzamības nodrošināšanas uzlabojot autoceļu un dzelzceļu tīklu.

Nozīmīga ir arī viedu mobilitātes risinājumu ieviešana reģionā. Tā mērķis ir transporta sistēmas pilnveidošana, izmantojot IKT risinājumus un veicinot efektīvākus, ilgtspējīgākus un videi draudzīgākus ar mobilitāti saistītu resursu izmantošanu, t.sk. īstenojot pilotprojektus viedu mobilitātes risinājumu ieviešanai reģionā. Lai to sasniegt, nepieciešamas šādas rīcības:

- Viedo transporta koridoru izveide Kurzemes reģionā.
- Viedo tehnoloģiju ieviešana satiksmes plūsmas regulēšanai vides jautājumu risināšanai.
- Videi draudzīgu, mūsdienu prasībām atbilstošu un energoefektīvu mobilitātes pakalpojumu nodrošināšana (t.sk. tehniskās bāzes pilnveidošana).

Prioritāte “Pievilcīga dzīves vide” ietver nozīmīgu rīcības virzienu, lai vecinātu reģiona viedo specializāciju. Rīcības virziens “Inovatīvu, pieejamu un efektīvu pakalpojumu nodrošināšana” ietver pašvaldību un KPR sniegto pakalpojumu loka pilnveidošanu un paplašināšanu, ieviešot inovatīvus risinājumus pakalpojumu efektivitātes pilnveidē un digitālā sasniedzamībā, vienlaikus paaugstinot personāla kapacitāti. Lai to īstenotu nepieciešam viedu un inovatīvu pakalpojumu izstrāde un ieviešana pašvaldībās.

Prioritāte “Sociālā iekļaušana” iekļauj rīcības virzienu “Sociālās uzņēmējdarbības veicināšana”, kas atbilst reģiona viedajai specializācijai. Tā mērķis ir veicināt sociālās uzņēmējdarbības pozitīvo gaisotni reģionā, nodrošināt informāciju par sociālo uzņēmumu efektivitāti un lietderīgumu pašvaldībās, organizējot regulāras tikšanās un konsultācijas (tīklošanās pasākumus), iesaistot pašvaldību un NVO speciālistus sadarbības veicināšanai ar sociālajiem uzņēmējiem. Lai to realizētu, svarīgi ir īstenot šīs rīcības:

- Sociālās uzņēmējdarbības attīstība un popularizēšana (t.sk. komunikācijas aktivitātes, diskusijas, semināri).
- Atbalsta pasākumu īstenošana uzņēmumiem iekļaujošas darba vides veidošanai un diskriminācijas novēršanai uzņēmējdarbībā.
- Datu apkopošana, analīze un kopīgas informācijas platformas izveide sociālo uzņēmumu apzināšanai un sociālās uzņēmējdarbības veicināšanai.

Prioritāte “Kultūras potenciāls” ietver kultūras mantojuma saglabāšanu, Kurzemes vēsturisko un mūsdienu tradīciju stiprināšanu un kultūras jaunievedumu un radošo nozaru attīstību. Lai to realizētu, nepieciešamas šādas rīcības:

- Infrastruktūras attīstība radošo nozaru vajadzībām.
- Radošo nozaru attīstība, veicinot kultūrizglītības cilvēkkapitāla kapacitātes stiprināšanu un popularizēšanu, kā arī jaunu kultūrvides projektu attīstība.

4. VIDĒJA TERMIŅA STRATĒĢISKIE UZSTĀDĪJUMI, INDIKATORI, RĪCĪBAS

Ņemot vērā “Kurzeme 2030” noteiktos ilgtermiņa stratēģiskos uzstādījumus – ekonomikas specializācijas virzienus un horizontālās prioritātes, attīstības vīziju, stratēģisko mērķi un tās virzītājspēkus, ilgtermiņa attīstības prioritātes, NAP2027 prioritātes, KPR resursus, pasaules attīstības tendences un izaicinājumus, vidējam termiņam – laika periodam no 2021. līdz 2027.gadam – ir izvirzītas astoņas KPR attīstības prioritātes (skatīt 23.attēlu).

23.attēls. Kurzemes plānošanas reģiona attīstības programmas 2021. –2027.gadam prioritātes un Kurzemes plānošanas reģiona ilgtspējīgas attīstības stratēģijas 2015. – 2030.gadam stratēģiskie mērķi (SIA "Grupa93")

P1 PRIORITĀTE: DINAMISKAS ZINĀŠANAS

Prioritātes ietvars:

Zināšanu lomas paaugstināšana reģionā, darba spēka produktivitātes paaugstināšana, attīstot mainīgajam darba tirgum nepieciešamās kompetences.

Nodrošināt kvalitatīvu izglītību – iespēju nepārtraukti apgūt un papildināt zināšanas, pārkvalificēties, aktīvi darboties digitālajā vidē, radoši un atbildīgi reaģēt uz daudzveidīgiem izaicinājumiem.

Virzība uz prasmju izmantošanu individuālajai, pašvaldību un reģiona izaugsmē, kompetentu cilvēkresursu piesaiste un integrācijas risinājumu īstenošana uzņēmējdarbībā.

Ekonomiski neaktīvo iedzīvotāju grupu iesaiste izglītošana un iesaistīšana darba tirgū.

RV 1.1. Nepārtrauktā izglītība inovācijas kapacitātes veicināšanai

Rīcības virziena mērķis/apraksts:

Nepārtraukta inovāciju apzināšana un profesionāļu piesaiste izglītības sistēmas pilnveidošanai atbilstoši sabiedrībā un zinātnē notiekošajām pārmaiņām, gan izvēloties apmācību metodes un IKT risinājumus, gan pielāgojoties viedās specializācijas nozaru prasībām.

Rīcības sasniedzamie indikatori:

Nr.	Indikators	Mērvienība	Bāzes gads	Bāzes gada vērtība	Mērķa vērtība 2027	Datu avots
1.	Dalībnieku īpatsvars no Kurzemes reģiona 9.-12. klašu valsts olimpiādēs matemātikā, bioloģijā, fizikā, ķīmijā, ģeogrāfijā, ekonomikā	Īpatsvars, %	2019./2020. m.g.	8.6%	10%	VISC
2.	7.-12. klašu skolēnu skaits, kas piedalās ēnu dienās uzņēmumos	Skolēnu skaits gadā	2019./2020. m.g.	Nd	1000	<i>Junior Achievement Latvia</i>
3.	Vidējais vērtējums (izpildes %) Kurzemes reģiona vispārējās izglītības iestāžu skolēnu 12. klases matemātikas centralizētajā eksāmenā	Vidējais vērtējums, %	2020	37	45	VISC
4.	Vidējais vērtējums (izpildes %) Kurzemes reģiona vispārējās izglītības iestāžu skolēnu 12. klases fizikas, ķīmijas un bioloģijas centralizētajos eksāmenos	Vidējais vērtējums, %	2020	56.7	65	VISC
5.	Anketēto iedzīvotāju īpatsvars, kas pilnīgi piekrīt vai piekrīt apgalvojumam “Tuvākajā apkārtnē ir pieejami ārpusskolas pulciņi un nodarbības bērniem”	%	2020	79,0	84,0	KPR (aptauja)

Rīcības:

Rīcības ID	Rīcība	Īstenošanā iesaistītie dalībnieki	Īstenošanas periods
R.1.1.1.1.	Inovāciju ieviešanas veicināšana, mūsdienīgas, pieejamas un veselīgas vides veidošana izglītības iestādēs	Pašvaldības, izglītības iestādes, uzņēmēji, IZM, VISC, VIAA	2021-2027
R.1.1.1.2.	Izglītības pārvaldības sistēmu pilnveidošana un tehnoloģiju modernizēšana	Pašvaldības, izglītību iestādes, IZM, VISC, VIAA	2021-2027
R.1.1.1.3.	Metodisko centru izveide reģionā, ieviešot inovatīvas mācību metodes kvalitatīvas izglītības procesam	KPR, pašvaldības, pašvaldību izglītības pārvaldes	2021-2027
R.1.1.1.4.	Pašvaldību un uzņēmēju sadarbības veicināšana inovāciju kapacitātes stiprināšanā izglītības iestādēs	Augstskolas, Pašvaldības, izglītības iestādes, uzņēmēji, IZM, EM, VISC, VIAA, NVO, uzņēmēju organizācijas	2021-2027
R.1.1.1.5	Kvalificēto pedagogu piesaistīšana un motivēšana	Pašvaldības, izglītības iestādes, IZM	2021-2027

RV 1.2. Darbam un dzīvei sabiedrībā nepieciešamās digitālās prasmes**Rīcības virziena mērķis/apraksts:**

Digitālo inovāciju centru izveide reģionālajos centros, mazinot digitālo kompetenču atšķirības sabiedrībā, nostiprinot un veicinot digitālo prasmju pielietojšanu.

Rīcības sasniedzamie indikatori:

Nr.	Indikators	Mērvienība	Bāzes gads	Bāzes gada vērtība	Mērķa vērtība 2027	Datu avots
1.	Iedzīvotāju īpatsvars, kuri vismaz reizi nedēļā lieto internetu	Iedzīvotāju %	2020	86.1%	90%	CSP
2.	Iedzīvotāju īpatsvars, kuri izmanto internetu un lietotnes ārsta vizītes pieteikšanai	Iedzīvotāju %	2020	14.5%	25%	CSP

Rīcības:

Rīcības ID	Rīcība	Īstenošanā iesaistītie dalībnieki	Īstenošanas periods
R.1.2.1.	Digitālo Inovāciju centru izveide reģionālajos centros	Pašvaldības, pašvaldību iestādes, KPR, uzņēmēji, NVO	2021-2027
R.1.2.2.	Digitālo prasmju pilnveide kvalificētu cilvēkresursu programmas ietvaros	Pašvaldības, pašvaldību iestādes, izglītības iestādes, uzņēmēji, atbalsta organizācijas, IZM, VISC, Latvijas Pieaugušo izglītības apvienība, NVO	2021-2027
R.1.2.3.	Digitālās transformācijas stratēģijas Kurzemē izstrāde un īstenošana - izmantojot esošās un veidojot jaunas digitālo tehnoloģiju iespējas, uzlabojot dzīves kvalitāti ikvienam indivīdam un sabiedrībai kopumā	Pašvaldības, pašvaldību iestādes, izglītības iestādes, uzņēmēji, IZM, LIKTA, VARAM, NVO	2021-2027
R.1.2.4.	Vispārējo prasmju attīstība darbam un dzīvei sabiedrībā, kvalifikācijas celšana un pārkvalificēšanās	Pašvaldības, LU, IKVD, Latviešu valodas aģentūra, LM	2021-2027

RV 1.3. Kvalitatīvas un uz cilvēku vērstas mūžizglītības pieejamība**Rīcības virziena mērķis/apraksts:**

Kvalificētu pasniedzēju un nozaru profesionāļu piesaiste, infrastruktūras un materiāltehniskās bāzes pilnveidošana, veicinot katra indivīda aktīvu līdzdalību uz zināšanām balstītā sabiedrībā un tautsaimniecībā.

Rīcības sasniedzamie indikatori:

Nr.	Indikators	Mērvienība	Bāzes gads	Bāzes gada vērtība	Mērķa vērtība 2027	Datu avots
1.	Ekonomiski neaktīvo iedzīvotāju īpatsvars no visiem iedzīvotājiem darbaspējas vecumā (15-64)	Iedzīvotāju īpatsvars, %	2019	24,6	20	CSP
2.	Personu īpatsvars (15-74 g. vecumā) ar pamatzglītību vai zemāku kopējā iedzīvotāju skaitā	Iedzīvotāju īpatsvars, %	2019	18,55	17,00	CSP
3.	Personu īpatsvars (15-74 g. vecumā) ar vidējo izglītību kopējā iedzīvotāju skaitā	Iedzīvotāju īpatsvars, %	2019	31,0	27,00	CSP

4.	Personu īpatsvars (15-74 g. vecumā) ar augstāko izglītību kopējā iedzīvotāju skaitā	Iedzīvotāju īpatsvars, %	2019	22,48	23,00	CSP
5.	Personas (15-74 g. vecumā) ar arodizglītību vai vidējo profesionālo izglītību	Iedzīvotāju īpatsvars, %	2019	27,97	32,00	CSP
6.	Pieaugušo (25-64 gadu vecumā) iesaiste formālās un neformālās izglītības programmās	Skaits, tūkst.	2016	60,5	65,0	CSP
7.	Anketēto iedzīvotāju īpatsvars, kas pilnīgi piekrīt vai piekrīt apgalvojumam "Novadā/reģionā ir iespējas apgūt profesiju vai studēt"	%	2020	51,7	60,0	KPR (aptauja)

Rīcības:

Rīcības ID	Rīcība	Īstenošanā iesaistītie dalībnieki	Īstenošanas periods
R.1.3.1.	Daudzveidīgas, saistošas un radošas profesionālas ievirzes un interešu izglītības īstenošana	Pašvaldības, pašvaldību iestādes, profesionālās izglītības iestādes (t.sk. PIKC), EM, nozaru asociācijas, IZM, KM, NVO	2021-2027
R.1.3.2.	Augstskolu infrastruktūras un materiāltehniskās bāzes pilnveidošana	Pašvaldības, augstskolas, uzņēmēji, IZM, VISC, LM	2021-2027
R.1.3.3.	Profesionālās izglītības, t.sk. kultūrizglītības, iestāžu infrastruktūras, t.sk. materiāli tehniskās bāzes infrastruktūras pilnveidošana	Pašvaldības, Profesionālās izglītības iestādes, uzņēmēji, IZM, VISC, LM	2021-2027
R.1.3.4.	Kvalitatīvu un pieejamu mūžizglītības pasākumu piedāvājuma veidošana, veicinot tradīciju izpratni un saglabāšanu, kā arī zudušo prasmju atjaunošanu un radošumu.	Pašvaldības, izglītības iestādes, NVO, IZM, VISC, LM, sociālo pakalpojumu sniedzēji, atbalsta organizācijas, jauniešu organizācijas, Latvijas amatniecības kamera	2021-2027

RV 1.4. Cilvēkkapitāla attīstība un cilvēkresursu racionāla izmantošana

Rīcības virziena mērķis/apraksts:

Apzināt cilvēkkapitāla resursus un iespējas reģionā, izstrādāt atbildīgu un izsvērtu cilvēkkapitāla politiku. Veicināt zinošas, iekļaujošas un radošas sabiedrības attīstību.

Rīcības sasniedzamie indikatori:

Nr.	Indikators	Mērvienība	Bāzes gads	Bāzes gada vērtība	Mērķa vērtība 2027	Datu avots
1.	Audzēkņu īpatsvars tehniskās jaunrades un vides izglītības interešu izglītībā kopējā audzēkņu skaitā	Audzēkņu īpatsvars, %	2019	6,1	10	IZM
2.	Bezdarbnieki, tostarp ilgstošie bezdarbnieki	Bezdarba līmenis, %	2019	6,9	6,0	CSP
3.	Iedzīvotāji pēc ekonomiskās aktivitātes, Nodarbinātie	Nodarbinātie %	2019	62,4	65	CSP
4.	Anketēto iedzīvotāju īpatsvars, kas pilnīgi piekrīt vai piekrīt apgalvojumam “Apkārtņē ir pietiekami daudz nodarbinātības iespēju”	%	2020	22,9	30	KPR (aptauja)
5.	Viedās specializācijas nozaru uzņēmumu īpatsvars, kas uzskata, ka reģionā var atrast nepieciešamās kvalifikācijas darbiniekus	Uzņēmumu īpatsvars	2019	Nd	70%	KPR (Uzņēmumu aptauja)

Rīcības:

Rīcības ID	Rīcība	Īstenošanā iesaistītie dalībnieki	Īstenošanas periods
R.1.4.1.	Jaunatnes politikas plānošana un resursu efektīvas izmantošanas veicināšana	Pašvaldības, Jaunatnes centri, uzņēmumi, NVO	2021-2027
R.1.4.2.	Izglītības un mācību sistēmu efektivitātes uzlabošana un atbilstības veicināšana mainīgajām darba tirgus pieprasījumiem.	Pašvaldības, izglītības iestādes, nozaru asociācijas, uzņēmumi, NVO	2021-2027
R.1.4.3.	Cilvēkresursu piesaistes stratēģijas izstrādāšana	Latvijas Personāla vadīšanas asociācija,	2021-2027

		LDDK, pašvaldības, LIAA, uzņēmēji, NVO	
R 1.4.4.	Reģiona viedās specializācijas nozaru attīstīšana, veicinot tām nepieciešamo cilvēkresursu sagatavošanu.	Augstskolas, pašvaldības, izglītības iestādes, uzņēmēji, IZM, EM, VISC, VIAA, NVO	2021-2027
R 1.4.5.	Iedzīvotāju profesionālās kompetences pilnveides pasākumu rīkošana, prasmju celšana strādājošo konkurētspējas un darba produktivitātes pieauguma paaugstināšanai.	Pašvaldības, izglītības iestādes, uzņēmumi, NVO	2021-2027

2 PRIORITĀTE: IZAUGSMES EKONOMIKA

Prioritātes ietvars:

Reģiona ekosistēmas atjaunošanas aktivitātes: tās aizsardzība, uzturēšana ilgtermiņā, dabas pašatjaunošanās stimulēšana, uzlabojot vides kvalitāti Kurzēmē.

Videi draudzīgas uzņēmējdarbības attīstība, resursefektīvas un konkurētspējīgas ekonomikas attīstība. Inovāciju integrācija uzņēmējdarbības attīstībā, inovatīvu produktu attīstība, palielinot tās konkurētspēju.

Uzņēmumu digitālā transformācija, paaugstinot darbības efektivitāti un produktivitāti, IT risinājumu plašāka izmantošana, uzņēmumu snieguma uzlabošana. Infrastruktūras attīstība uzņēmējdarbības atbalstam, industriālo zonu attīstība kā arī darbavietu un uzņēmumu radīšanai – uzlabojot ceļu/ielu, inženierkomunikāciju infrastruktūru, nodrošinot biroju telpas, rūpniecisko zonu attīstība, IT platformas izveide sadarbības veicināšanai t.sk. pārrobežu sadarbībai, eksporta veicināšanai, klasteru attīstībai u.c.

RV 2.1. Konkurētspējīgas zilās ekonomikas attīstība

Rīcības virziena mērķis/apraksts:

Ilgtermiņīga piekrastes un jūras tūrisma attīstība, veicinot zilās ekonomikas ieguldījumus Kurzemes reģionā, ieviešot ūdens ekosistēmas infrastruktūras un potenciāla izmantošanas sekmēšanas risinājumus ekonomikas izaugsmes nodrošināšanai.

Rīcības sasniedzamie indikatori:

Nr.	Indikators	Mērvienība	Bāzes gads	Bāzes gada vērtība	Mērķa vērtība 2027	Datu avots
1.	NACE nozaru '03. Zivsaimniecība', '10.2 Zivju, vēžveidīgo un mīkstmiešu pārstrāde un konservēšana', '30.1 Kuģu un laivu būve', '33.15	milj. EUR	2017	31,81	37,00	CSP

	Kuģu un laivu remonts un apkope' kopējā pievienotā vērtība					
--	--	--	--	--	--	--

Rīcības:

Rīcības ID	Rīcība	Īstenošanā iesaistītie dalībnieki	Īstenošanas periods
R.2.1.1.	Konkurētspējīgas ekonomikas veicināšana, izmantojot piekrastes/jūras resursus ("zilā izaugsme" / <i>blue growth</i>), t.sk. datu iegūšana, pilotprojekti, komunikācijas aktivitātes	Pašvaldības, zinātniskās institūcijas, uzņēmēji, NVO	2021-2027
R.2.1.2.	Ilgtspējīga piekrastes un jūras tūrisma attīstība	Pašvaldības, uzņēmēji, NVO	2021-2027
R.2.1.3.	Zilās bioekonomikas ilgtspējīgas izaugsmes veicināšana, apzinot šīs nozares potenciālu	Pašvaldības, zinātniskās institūcijas, uzņēmēji, NVO	2021-2027
R.2.1.4.	Zivsaimniecības un akvakultūras pielāgošana klimata pārmaiņām	Pašvaldības, zinātniskās institūcijas, uzņēmēji, NVO	2021-2027

RV 2.2. Zināšanu radīšana un uzņēmumu inovācijas kapacitātes veicināšana

Rīcības virziena mērķis/apraksts:

Pieaugošās konkurences ietekmē uzņēmumu pastāvēšanai nepieciešama to pārkārtošanās un pielāgošanās inovatīviem risinājumiem, ieguldot inovāciju kapacitātes paaugstināšanā, tādējādi vienlaikus sniedzot iespēju īstenot pieredzes apmaiņas aktivitātes vienotā platformā, sadarbojoties kopīgu pilotprojektu īstenošanā augstākās izglītības institūcijām, zinātniskajām institūcijām, uzņēmumiem un pašvaldībām.

Rīcības sasniedzamie indikatori:

Nr.	Indikators	Mērvienība	Bāzes gads	Bāzes gada vērtība	Mērķa vērtība 2027	Datu avots
1.	Pievienotā vērtība uz nodarbināto	EUR/nodarbināto 2017.g. cenās	2017	11613	14000	CSP

Rīcības:

Rīcības ID	Rīcība	Īstenošanā iesaistītie dalībnieki	Īstenošanas periods
------------	--------	-----------------------------------	---------------------

R.2.2.1.	Platformas izveidošana inovāciju zināšanu un tehnoloģiju pārnesei nodrošināšanai	Pašvaldības, uzņēmēji, uzņēmēju organizācijas, augstskolas, zinātniskās institūcijas, pilsoniskās sabiedrības grupas	2021-2027
R.2.2.2.	Augstākās izglītības, tai skaitā kultūrizglītības, institūciju kā zināšanu radīšanas, tehnoloģiju pārnesei un inovāciju centru gudrai izaugsmei stiprināšana	Pašvaldības, uzņēmēji, uzņēmēju organizācijas, augstskolas, zinātniskās institūcijas, pilsoniskās sabiedrības grupas	2021-2027
R.2.2.3.	Pilotprojektu īstenošana inovāciju jomā un kapacitātes celšana publiskajā sektorā	Pašvaldības, uzņēmēji, uzņēmēju organizācijas, augstskolas, zinātniskās institūcijas, pilsoniskās sabiedrības grupas	2021-2027

RV 2.3. Zaļais kurss – videi draudzīgas uzņēmējdarbības attīstība

Rīcības virziena mērķis/apraksts:

Zaļās uzņēmējdarbības aktualizēšana un popularizēšana reģionā, veicinot videi draudzīgu rīcību īstenošanu no uzņēmumu puses. Zaļo klasteru attīstība, videi draudzīga dzīvesveida principu ieviešana un inovatīvi risinājumi zaļās pilsētvides attīstībai (t.sk. inovācijas atkritumu apsaimniekošanā).

Rīcības sasniedzamie indikatori:

Nr.	Indikators	Mērvienība	Bāzes gads	Bāzes gada vērtība	Mērķa vērtība 2027	Datu avots
1.	Realizēto projektu skaits AER, energoefektivitātes, aprites ekonomikas vai zaļās infrastruktūras jomā	Projektu skaits periodā	2019	Nd	10	CFLA, pašvaldības
2.	Anketēto iedzīvotāju īpatsvars, kas pilnīgi piekrīt vai piekrīt apgalvojumam "Reģionā tiek atbalstīti eko uzņēmumi un ilgtspējīga uzņēmējdarbība (aprites ekonomika)"	%	2020	29	40	KPR (aptauja)

Rīcības:

Rīcības ID	Rīcība	Īstenošanā iesaistītie dalībnieki	Īstenošanas periods
------------	--------	-----------------------------------	---------------------

R.2.3.1.	Videi draudzīgas uzņēmējdarbības popularizēšana un attīstība reģionā	Zinātniskās institūcijas, uzņēmēji, uzņēmēju organizācijas, pašvaldības, to iestādes.	2021-2027
R.2.3.2.	Aprites ekonomikas principu ieviešana ražošanā un pakalpojumos un inovatīvu uz aprites principiem balstītu biznesa modeļu attīstība	Zinātniskās institūcijas, uzņēmēji, uzņēmēju organizācijas, pašvaldības, to iestādes un kapitālsabiedrības.	2021-2027
R.2.3.3.	“Zaļo” industriālo teritoriju attīstība, “zaļo” klasteru attīstība	Zinātniskās institūcijas, uzņēmēji, uzņēmēju organizācijas, pašvaldības, to iestādes, NVO.	2021-2027
R.2.3.4.	Ilgspējīgas infrastruktūras risinājumu attīstība uzņēmumos	Zinātniskās institūcijas, uzņēmēji, uzņēmēju organizācijas, pašvaldības, to iestādes, NVO.	2021-2027

RV 2.4. Atbalsta pakalpojumu attīstība Kurzemes uzņēmējiem

Rīcības virziena mērķis/apraksts:

Atbalsts esošiem un jauniem uzņēmējiem, realizēt biznesa idejas jaunu produktu vai pakalpojumu radīšanai, iesaistot tīklošanās pasākumos reģiona uzņēmējiem, veicinot pieredzes apmaiņas aktivitātes un ievērojot *Penta Helix* pamatprincipus.

Rīcības sasniedzamie indikatori:

Nr.	Indikators	Mērvienība	Bāzes gads	Bāzes gada vērtība	Mērķa vērtība 2027	Datu avots
1.	Dalībnieku skaits reģiona uzņēmējdarbības centra pasākumos	Dalībnieku skaits gadā	2019	201	500	KPR uzņēmējdarbības centrs
2.	Uzņēmumu skaits, kuri saņem atbalstu grantu vai finanšu instrumenta veidā	Komersantu skaits periodā	Na	Nd	50	EM, ALTUM, CFLA
3.	Izveidoto un atbalstīto kultūras un tūrisma vietu skaits	Skaits periodā	Na	Nd	30	EM, CFLA, pašvaldības
4.	Anketēto iedzīvotāju īpatsvars, kas pilnīgi piekrīt vai piekrīt apgalvojumam “Tiek piedāvātas labas iespējas jaunuzņēmumiem (start-up) un jaunu	%	2020	27.7	40	KPR (aptauja)

	uzņēmējdarbības veidu radīšanai”					
5.	Anketēto iedzīvotāju īpatsvars, kas pilnīgi piekrīt vai piekrīt apgalvojumam “Ir pieejami finansējuma avoti inovatīvu un līdz šim nebijušu iniciatīvu īstenošanai”	%	2020	30.0	40	KPR (aptauja)
6.	Anketēto iedzīvotāju īpatsvars, kas pilnīgi piekrīt vai piekrīt apgalvojumam “Uzņēmējdarbības atbalstam un jauna biznesa attīstībai ir atbilstoši pakalpojumi, kurus nodrošina pieredzējuši pakalpojumu sniedzēji”	%	2020	23.9	35	KPR (aptauja)
7.	Anketēto iedzīvotāju īpatsvars, kas pilnīgi piekrīt vai piekrīt apgalvojumam “Esmu informēts par Uzņēmējdarbības centra sniegtajiem pakalpojumiem (konsultācijas, apmācības, sadarbība, granti)”	%	2020	25.8	40	KPR (aptauja)

Rīcības:

Rīcības ID	Rīcība	Īstenošanā iesaistītie dalībnieki	Īstenošanas periods
R.2.4.1.	Uzņēmējdarbības komunikācijas tīkla izveide (uzņēmējdarbības attīstības centri), kurā uzņēmēji tiek ne tikai savā starpā, bet arī ar potenciālajiem investoriem, klientiem, pašvaldības un valsts institūcijām, tādējādi pārvarot institucionālo sliekšni un spējot reaģēt visām iesaistītajām pusēm operatīvāk.	Pašvaldības, to iestādes, uzņēmēji, EM, plānošanas reģioni, NVO	2021-2027
R 2.4.2.	Apmācību aktivitāšu organizēšana uzņēmējdarbības kapacitātes paaugstināšanai un stratēģiskai uzņēmumu cilvēkresursu attīstībai	Pašvaldības, uzņēmēji, uzņēmēju kopienas, sabiedriskā labuma organizācijas, NVO	2021-2027
R.2.4.3.	Uzņēmējdarbības atbalsta vides ilgtermiņa attīstība, ievērojot Penta Helix pamatprincipus	Pašvaldības, uzņēmēji, uzņēmēju kopienas, sabiedriskā labuma organizācijas,	2021-2027

		akadēmiskā sektora pārstāvji, NVO	
--	--	--------------------------------------	--

RV 2.5. Uzņēmumu digitālā transformācija

Rīcības virziena mērķis/apraksts:

Sniegt atbalstu dažādu nozaru (tūrisms, ražošana) uzņēmumiem, paaugstinot to darbības efektivitāti un produktivitāti, izmantojot mūsdienu IKT risinājumus preču un pakalpojumu pārdošanai un klientu apkalpošanai. Popularizēt uzņēmumus efektīvi izmantot tehnoloģiju sniegtās priekšrocības un paaugstināt informācijas un zināšanu bāzi par pieejamajiem IT risinājumiem.

Rīcības sasniedzamie indikatori:

Nr.	Indikators	Mērvienība	Bāzes gads	Bāzes gada vērtība	Mērķa vērtība 2027	Datu avots
1.	Anketēto iedzīvotāju īpatsvars, kas pilnīgi piekrīt vai piekrīt apgalvojumam “Ir pieejami labas kvalitātes/ interneta telekomunikāciju sakari”	%	2019	77.5	80.0	KPR (aptauja)

Rīcības:

Rīcības ID	Rīcība	Īstenošanā iesaistītie dalībnieki	Īstenošanas periods
R.2.5.1.	Ceļotājiem nozīmīgo viedo risinājumu ieviešana uzņēmumos, piesaistes objektos un ceļojumu galamērķos	Uzņēmēji, to organizācijas, pašvaldības, pašvaldību iestādes, NVO, augstskolas	2021-2027
R 2.5.2.	IKT infrastruktūras nodrošināšana uzņēmumu digitālas transformācijas veicināšanai	Pašvaldības, pašvaldību iestādes, uzņēmēji, VARAM, augstskolas, NVO	2021-2027
R.2.5.3.	Uzņēmējdarbības attīstība, ieviešot viedas tehnoloģijas	Pašvaldības, pašvaldību iestādes un kapitālsabiedrības,	2021-2027

		uzņēmēji, augstskolas, NVO	
--	--	-------------------------------	--

RV 2.6. Uzņēmējdarbībai nepieciešamās infrastruktūras izveide un attīstība

Rīcības virziena mērķis/apraksts:

MVU darbību veicinošas vides izveide (t.sk. e-vides) un pilnveidošana, teritoriju revitalizācijas, rekultivācijas un labiekārtošanas aktivitātes uzlabojot publisko infrastruktūru uzņēmējdarbības attīstības veicināšanai.

Rīcības sasniedzamie indikatori:

Nr.	Indikators	Mērvienība	Bāzes gads	Bāzes gada vērtība	Mērķa vērtība 2027	Datu avots
1.	Viesnīcās un citās tūristu mītnēs pavadītās nakts	Skaits, tūkst.	2019	499.6	600	CSP
2.	Radīto darba vietu skaits uzņēmējdarbības infrastruktūras izveides un revitalizācijas projektos	Darba vietu skaits	2019	Nd	1000	EM, CFLA, pašvaldības

Rīcības:

Rīcības ID	Rīcība	Īstenošanā iesaistītie dalībnieki	Īstenošanas periods
R.2.6.1.	Kompleksa tūrisma pakalpojumu klāsta paplašināšana sezonālās mazināšanai.	Uzņēmēji, pašvaldības	2021-2027
R.2.6.2.	Infrastruktūras pilnveidošana ūdens tūrisma pakalpojumu sniegšanai	Uzņēmēji, pašvaldības	2021-2027
R.2.6.3.	Uzņēmējdarbībai nepieciešamās atbalsta infrastruktūras apzināšana un izveide. Teritorijas revitalizācija, rekultivācija, uzlabojot labiekārtojumu, piebraucamo ceļu (auto, velo, gājēju) infrastruktūra, t.sk. komunikācijas un sakaru infrastruktūra.	Uzņēmēji, pašvaldības	2021-2027
R.2.6.4.	Industriālo parku izveidošana, ražošanas ēku un infrastruktūras izveide uzņēmējdarbības konkurētspējas veicināšanai, t.sk. nodrošinot pāreju uz klimatneitralitāti.	Uzņēmēji, pašvaldības	2021-2027
R.2.6.5.	Atbalsta aktivitāšu organizēšana uzņēmējdarbības popularizēšanai Kurzemē (t.sk. mārketinga)	Uzņēmēji, pašvaldības, nozaru asociācijas, EM, NVO	2021-2027

RV 2.7. Sabiedrības uzņēmējspējas veicināšana

Rīcības virziena mērķis/apraksts:

Jauniešu un citu sabiedrības grupu uzņēmējspējas veicināšana par ilgtspējīgas, zaļas un inovatīvas uzņēmējdarbības attīstību reģionā. Uzņēmējkompetences prasmju attīstība sabiedrībā, veicinot sociālās uzņēmējdarbības, pašnodarbināto un citu uzņēmējdarbības veidu attīstību.

Rīcības sasniedzamie indikatori:

Nr.	Indikators	Mērvienība	Bāzes gads	Bāzes gada vērtība	Mērķa vērtība 2027	Datu avots
1.	Tirgus sektora ekonomiski aktīvi uzņēmumi	Ekonomiski aktīvi uzņēmumi	2019	19604	21000	CSP

Rīcības:

Rīcības ID	Rīcība	Īstenošanā iesaistītie dalībnieki	Īstenošanas periods
R.2.7.1.	Sabiedrības uzņēmējdarbības potenciāla veicināšana, novērtēšana un attīstība	Pašvaldības, pašvaldību iestādes, izglītības iestādes, zinātniskās institūcijas, uzņēmēji un to biedrības, NVO	2021-2027

P3 PRIORITĀTE: ZAĻA UN DROŠA ATTĪSTĪBA

Prioritātes ietvars:

Klimatneitrālas politikas ieviešana – sabalansēta resursu izmantošana ūdenssaimniecībā, AER izmantošanā un ražošanā reģionā, energoefektivitātes paaugstināšanā centralizētajā, lokālajā un individuālajā siltumapgādē un aukstumapgādē.

Efektīva atkritumu apsaimniekošana (dalītā vākšana) un šķirošana, bezatlikumu tehnoloģiju ieviešana. Bioloģiskās daudzveidības saglabāšana – vides izglītības aktivitātes, zaļā domāšana, ekosistēmu pakalpojumi, dabas ainavu saglabāšana un uzturēšana, dabas tūrisma infrastruktūras attīstība un apsaimniekošana.

Degradēto teritoriju sakārtošana drošai dzīves videi un izmantošana sabiedrības vai uzņēmējdarbības vajadzībām. Pielāgošanās klimata pārmaiņām, rīcības modeļi dabas un tehnogēno katastrofu gadījumā, agrīnās brīdināšanas sistēmu izstrāde, iedzīvotāju regulāra izglītošana par pasākumiem pielāgojoties klimata pārmaiņām.

RV 3.1. Ilgtspējīgas un efektīvas enerģijas ražošanas un izmantošanas veidu attīstība

Rīcības virziena mērķis/apraksts:

Ilgtspējīgas enerģijas un AER izmantošanas veicināšana pašvaldību un to iestāžu ēkās, mājāsaimniecībās, uzņēmējdarbībā. Siltumenerģijas zudumu samazināšana, īstenojot energopārvaldības, energoefektivitātes un optimizācijas pasākumus.

Rīcības sasniedzamie indikatori:

Nr.	Indikators	Mērvienība	Bāzes gads	Bāzes gada vērtība	Mērķa vērtība 2027	Datu avots
1.	Mājāsaimniecībām piegādātā siltumenerģija	GWh	2019	387	350	CSP
2.	Daudzdzīvokļu dzīvojamo māju vidējais īpatnējais enerģijas patēriņš	Gada enerģijas patēriņš kWh/m ²	2019	116	100	BVKB
3.	Publiskās ēkas ar uzlabotu energoefektivitāti	m ² periodā	2019	Nd	10000	Pašvaldības
4.	Jaunuzceltās un pilnveidotās lokālās (centralizētās) siltumapgādes un dzesēšanas tīkla līnijas	Km periodā	2019	nd	20	Pašvaldības

Rīcības:

Rīcības ID	Rīcība	Īstenošanā iesaistītie dalībnieki	Īstenošanas periods
R.3.1.1.	Ilgtspējīgas enerģijas un AER izmantošana pašvaldību un to iestāžu ēkās (t.sk. kultūrvēsturiskos objektos), veicinot publisko būvju pieslēgšanu centralizētajai vai lokālajai siltumapgādei.	Pašvaldības, to iestādes, KPR	2021-2027
R.3.1.2.	Kompetences un kapacitātes celšana pašvaldības speciālistiem AER un gaisa piesārņojuma jautājumos	Pašvaldības, to iestādes, KPR	2021-2027
R.3.1.3.	Energoefektīvas uzņēmējdarbības infrastruktūras un tehnoloģiju (tostarp AER) attīstība, nodrošinot uzņēmējdarbības pāreju uz klimata neitralitāti	Uzņēmēji, KPR, pašvaldību kapitālsabiedrības, NVO	2021-2027

RV 3.2. Aprītes ekonomikas ieviešana

Rīcības virziena mērķis/apraksts:

Atkritumu pārvēršana resursos, atkritumu poligonu pielāgošana un pārprofilēšana, dalītās savākšanas sistēmas paplašināšana, modernas atkritumu apsaimniekošanas sistēmas izveide reģionā. Rūpniecisko procesu pielāgošana uzņēmējdarbībā, veidojot noslēgtus materiālu ciklus. Izglītotas sabiedrības veidošana mainot sabiedrības attieksmi pret preču apsaimniekošanu visā tā dzīves ciklā, veicinot ilgtspējīgu patēriņu.

Rīcības sasniedzamie indikatori:

Nr.	Indikators	Mērvienība	Bāzes gads	Bāzes gada vērtība	Mērķa vērtība 2027	Datu avots
1.	Radīto sadzīves atkritumu daudzums uz 1 iedzīvotāju gadā	tonnas	2018	1.546	1.4	CSP
2.	Radīto bīstamo atkritumu daudzums	tonnas	2018	4480	4000	CSP
3.	Poligonos ¹¹ apglabāto atkritumu īpatsvars no pieņemtajiem	%	2019	24%	17%	VARAM

Rīcības:

Rīcības ID	Rīcība	Īstenošanā iesaistītie dalībnieki	Īstenošanas periods
R.3.2.1.	Atkritumu mazināšana - resursu otrreizējas izmantošanas veicināšana (sociālā uzņēmējdarbība), uzņēmumu sadarbības sekmēšana otrreizējo izejvielu izmantošanā, pārejai uz aprites ekonomiku.	Pašvaldības, pašvaldību kapitālsabiedrības, vides aizsardzības institūcijas, izglītības iestādes, zinātniskās institūcijas, uzņēmēji, NVO	2021-2027
R.3.2.2.	Esošo atkritumu poligonu pielāgošana pārprofilēšana vai pārveide citām atkritumu apsaimniekošanas darbībām, kā arī vietējā līmeņa atkritumu radīšanas samazināšanas, atkritumu dalītās savākšanas sistēmas paplašināšana, preču labošanas pakalpojumu attīstības un aprites ekonomikas veicināšanas pasākumi.	Pašvaldības, pašvaldību kapitālsabiedrības, vides aizsardzības institūcijas, izglītības iestādes, zinātniskās institūcijas, uzņēmēji, NVO	2021-2027
R.3.2.3.	Aprites ekonomikas principu ieviešana ražošanā un pakalpojumos, attīstot otrreizēju un slēgtu materiālu ciklu tehnoloģiju, veicinot pāreju uz otrreizēji izmantojamu un videi nekaitīgu izejvielu izmantošanu ražošanas tehnoloģiskajos risinājumos.	Pašvaldības, vides aizsardzības institūcijas, izglītības iestādes, zinātniskās institūcijas, uzņēmēji, NVO	2021-2027

¹¹ Poligoni "Ķīvītes"(Liepājas AAR), "Pentulī" (Ventspils AAR), "Janvāri" (Piejūras AAR)

R.3.2.4.	Sabiedrības informēšana aprites ekonomikas jautājumu popularizēšanai un sabiedrības izglītošanai	Pašvaldības, pašvaldību kapitālsabiedrības, uzņēmumi, izglītības iestādes, NVO	2021-2027
R.3.2.5.	Atkritumu apsaimniekošanas plānošana reģionālajā mērogā	KPR, pašvaldības	2021-2027
R.3.2.6.	Pārtikas pārdales sistēmas attīstība, t.sk. iesaistot pārtikas bankas un sociālos uzņēmējus	pašvaldības, sociālo pakalpojumu sniedzēji	2021-2023
R.3.2.7.	Pilotprojektu īstenošana aprites ekonomikas jomā	pašvaldības, sociālo pakalpojumu sniedzēji, izglītības iestādes, uzņēmēji, KPR	2021-2027

RV 3.3. Zaļās un klimatneitrālas politikas ieviešana

Rīcības virziena mērķis/apraksts:

Klimatneitralitātes veicināšana, īstenojot ieguldījumus ilgtspējīgā un energoefektīvā infrastruktūrā, atkritumu novēršanā un izstrādājot kvalitatīvu zaļās izaugsmes stratēģiju klimatneitrālas politikas ieviešanai Kurzemes reģionā.

Rīcības sasniedzamie indikatori:

Nr.	Indikators	Mērvienība	Bāzes gads	Bāzes gada vērtība	Mērķa vērtība 2027	Datu avots
1.	Vietējās stratēģijas vai plāni, kas vērsti uz pielāgošanos klimata pārmaiņām	Pašvaldību skaits periodā	Na	Nd	3	Pašvaldības
2.	Papildu publiskās ēkas ar uzlabotu energoefektivitāti	m2 periodā	Na	Nd	10000	Pašvaldības
3.	Papildu mājokļi ar uzlabotu energoefektivitāti	Mājokļi periodā	Na	Nd	3000	Pašvaldības

Rīcības:

Rīcības ID	Rīcība	Īstenošanā iesaistītie dalībnieki	Īstenošanas periods
R.3.3.1.	Plānošanas dokumentu izstrāde un īstenošana zaļās un klimatneitrālas politikas ieviešanai	KPR, pašvaldības, zinātniskās institūcijas, uzņēmēji	2021-2027

R.3.3.2.	Pašvaldību īpašumā esošo ēku energoefektivitātes paaugstināšana t.sk., viedās pārvaldības risinājumi	Pašvaldības, to iestādes	2021-2027
R.3.3.3.	Energoefektivitātes paaugstināšanas pasākumu īstenošana mājāsaimniecībās	Pašvaldības, pašvaldību kapitālsabiedrības, to iestādes, KPR, NVO	2021-2027
R.3.3.4.	Ilgtermiņīgās ūdenssaimniecības attīstība pašvaldībās	Pašvaldības, to iestādes un kapitālsabiedrības	2021 -2027

RV 3.4. Dabas resursu ilgtspējīga apsaimniekošana

Rīcības virziena mērķis/apraksts:

Ilgtermiņīga un saudzīga dabas resursu izmantošana, saglabājot bioloģisko un kultūru daudzveidību. Teritoriju revitalizācija, reģenerējot degradētās teritorijas un atbalstot labiekārtošanas darbus bijušajās rūpnieciskajās un citās degradētajās teritorijās. Sabiedrības informēšanas un izpratnes veidošanas aktivitātes par dabas resursu ilgtspējīgas apsaimniekošanas pozitīvo ietekmi.

Rīcības sasniedzamie indikatori:

Nr.	Indikators	Mērvienība	Bāzes gads	Bāzes gada vērtība	Mērķa vērtība 2027	Datu avots
1.	Atbalstītās rekultivētās zemes platība	ha periodā	2019	Nd	50	Pašvaldības
2.	Apsaimniekoto bioloģiski vērtīgo zālāju (BVZ) teritoriju (ietver ES nozīmes zālāju biotopes un putniem nozīmīgus zālājus) īpatsvars (%) no kopējām BVZ platībām KPR.	%	2020	58	75	DAP
3.	Veiktie sabiedrības informēšanas pasākumi par vidi un ilgtspējīgu dabas resursu apsaimniekošanu	Pasākumu skaits	2020	Nd	2	KPR (aptauja)

Rīcības:

Rīcības ID	Rīcība	Īstenošanā iesaistītie dalībnieki	Īstenošanas periods
------------	--------	-----------------------------------	---------------------

R.3.4.1.	Degradēto teritoriju attīstība un revitalizācija, veicinot teritoriju izmantošanu uzņēmējdarbības, kultūras un citu pakalpojumu attīstībai, t.sk. izmantojot inovatīvus risinājumus teritorijas pārprofilēšanai	Pašvaldības, KPR, uzņēmēji, NVO	2021-2027
R 3.4.2.	Dabas resursu praktiskās pārvaldības aktivitāšu sekmēšana (piesārņojuma mazināšana, biotopu apsaimniekošana, u.c.)	Pašvaldības, zinātniskās institūcijas, (LVĢMC, LHEI, u.c.)	2021-2027
R 3.4.3.	Biotopu saglabāšana un datu apkopošana to ilgtspējīgai uzraudzībai	Pašvaldības, KPR, Latvijas ainavu arhitektu asociācija, Latvijas Piļu un muižu asociācija, DAP, VARAM	2021-2027
R 3.4.4.	Dabas tūrisma produktu attīstība (t.sk. dabas tūrisma infrastruktūras attīstība un apsaimniekošana, tūrisma objektu popularizēšanas aktivitātes)	VARAM, KM, KPR, pašvaldības, to iestādes, nozares profesionālās organizācijas, LIAA, NVO, uzņēmēji	2021-2027
R.3.4.5.	Sabiedrības informēšana un izpratnes veidošana par vidi un ilgtspējīgu dabas resursu apsaimniekošanu	KPR, pašvaldības, uzņēmumi, NVO, izglītības iestādes	2021-2027

RV 3.5. Pielāgošanās klimata pārmaiņām un efektīva reaģētspēja krīzes gadījumos (t.sk. infrastruktūra)

Rīcības virziena mērķis/apraksts:

Vienotas, drošas un modernas sabiedrības drošības uzraudzības sistēmas izveide, uzlabojot reaģētspējas līmeni krīzes situācijās un palielinot iespēju operatīvi izstrādāt risku identificēšanas un novēršanas pasākumus. Iedzīvotāju apmācību nodrošināšana klimata pārmaiņu jomā. Zaļās infrastruktūras attīstība, lai pielāgotos klimata pārmaiņām.

Rīcības sasniedzamie indikatori:

Nr.	Indikators	Mērvienība	Bāzes gads	Bāzes gada vērtība	Mērķa vērtība 2027	Datu avots
1.	Pašvaldībās uzstādīts centralizētas	Kameru skaits periodā	2019	Nd	500	Pašvaldības

Nr.	Indikators	Mērvienība	Bāzes gads	Bāzes gada vērtība	Mērķa vērtība 2027	Datu avots
	videonovērošanas sistēmas kameru skaits					
2.	Jaunbūvēta vai nostiprināta piekrastes joslu, upju krasta un ezeru krasta aizsardzība pret plūdiem.	Km	2019	Nd	20	Pašvaldības

Rīcības:

Rīcības ID	Rīcība	Īstenošanā iesaistītie dalībnieki	Īstenošanas periods
R.3.5.1.	Uzraudzības sistēmas izveide un attīstība klimata pārmaiņu ietekmes novērtēšanai un risku monitoringam	Pašvaldības, iesaistīto jomu pārstāvji (LVĢMC, VUGD, u.c.), zinātniskās institūcijas, NVO	2021-2027
R.3.5.2.	Civilās aizsardzības sistēmas attīstība Kurzemes plānošanas reģionā	Pašvaldības, civilās aizsardzības struktūras	2021-2027
R.3.5.3.	Integrēto un daudzfunkcionālo zilās un zaļās infrastruktūras risinājumu ieviešana	Pašvaldības, zinātniskās institūcijas, uzņēmēji, NVO	2021-2027
R.3.5.4.	Sabiedrības zināšanu, informētības un izpratnes par klimata pārmaiņu mazināšanu nodrošināšana	Pašvaldības, izglītības iestādes, uzņēmumi, NVO	2021-2027

P4 PRIORITĀTE: ILGTSPĒJĪGA MOBILITĀTE

Prioritātes ietvars:

Valstspilsētu, reģionālas nozīmes centru un novada nozīmes centru sasniedzamības veicināšanas aktivitātes. Atbalstošas infrastruktūras nodrošināšana, reģionālo autoceļu pārbūve un modernizācija attīstības centru sasniedzamībai un izaugsmei.

Viedu un inovatīvu risinājumu integrācijas transporta pakalpojumu jomā attīstība, projektu attīstība mikromobilitātes efektīvizācijai, t.sk. veloinfrastruktūras attīstības, ilgtspējīgas transporta sistēmas pārvaldība un infrastruktūras nodrošināšana.

Dažādu transporta veidu (gaisa, sauszemes un jūras) efektīva izmantošana un attīstība.

RV 4.1. Attīstības centru un novada nozīmes centru sasniedzamības nodrošināšana

Rīcības virziena mērķis/apraksts:

Attīstības centru un apdzīvoto vietu sasniedzamības nodrošināšana, izmantojot kvalitatīvu, videi draudzīgu, drošu un pieejamu transporta infrastruktūru, paplašinot transportēšanas pakalpojuma klāstu.

Rīcības sasniedzamie indikatori:

Nr.	Indikators	Mērvienība	Bāzes gads	Bāzes gada vērtība	Mērķa vērtība 2027	Datu avots
1.	Pārbūvēto, rekonstruēto vai atjaunoto pašvaldības autoceļu un ielu garums	Km /periodā	2019	Nd	50	Pašvaldības
2.	Reģionālo un vietējās nozīmes asfaltēto autoceļu īpatsvars sliktā vai ļoti sliktā stāvoklī	%	2019	45%	40%	Pašvaldības
3.	Reģionāla un vietējās nozīmes grants seguma autoceļu īpatsvars sliktā vai ļoti sliktā stāvoklī	%	2019	49%	45%	Pašvaldības
4.	Anketēto iedzīvotāju īpatsvars, kas pilnīgi piekrīt vai piekrīt apgalvojumam “Mobilitātes iespējas uz reģionālajiem vai novadu centriem ir pietiekamas”	%	2019	37.0	45	KPR (aptauja)
5.	Anketēto iedzīvotāju īpatsvars, kas pilnīgi piekrīt vai piekrīt apgalvojumam “Savienojumi (ceļu tīkls un sabiedriskais transports) starp lauku teritorijām un pilsētām ir pietiekami”	%	2019	26.8	40	KPR (aptauja)

Rīcības:

Rīcības ID	Rīcība	Īstenošanā iesaistītie dalībnieki	Īstenošanas periods
R.4.1.1.	Ostu publiskās infrastruktūras attīstības pasākumi, kas veicina klimatneitralitāti	Pašvaldības, ostu pārvaldes, prāmju operatori, jahtu ostas	2021-2027
R.4.1.2.	Lidlauku infrastruktūras attīstība aviācijas drošības paaugstināšanai, lidostas kapacitātes palielināšanai un civilmilitārās sadarbības efektivizēšanai	Pašvaldības	2021-2027
R.4.1.3.	Valsts reģionālo autoceļu pārbūve un atjaunošana attīstības centru sasniedzamībai	Pašvaldības, KPR, SM, Latvijas valsts ceļi, VARAM	2021-2027
R.4.1.4.	Dzelzceļa infrastruktūras modernizācija esošajās dzelzceļa līnijās	SM, Latvijas dzelzceļš, pašvaldības	2021-2027
R.4.1.5.	Ceļu, ielu un tiltu kvalitātes uzlabošana apdzīvoto vietu un pakalpojumu sasniedzamībai	Pašvaldības, KPR, SM	2021-2027

RV 4.2. Mobilitātes, mikromobilitātes un efektīvas transporta sistēmas attīstība**Rīcības virziena mērķis/apraksts:**

Mikromobilitātes, zaļas, izmešus neradoša un inovatīva transporta infrastruktūras attīstība. Kvalitatīvu mobilitātes attīstības plānošanas dokumentu izstrāde.

Rīcības sasniedzamie indikatori:

Nr.	Indikators	Mērvienība	Bāzes gads	Bāzes gada vērtība	Mērķa vērtība 2027	Datu avots
1.	Uzlabotā vai izveidotā veloinfrastruktūra	Km/periodā	2019	Nd	50	SM, pašvaldības
2.	Izstrādātie pilsētu funkcionālo teritoriju ilgtspējīgās mobilitātes plāni	Plāni/periodā	2019	0	2	VARAM, KPR, pašvaldības
3.	Izveidotie vai uzlabotie mobilitātes punkti	Skaits periodā	2019	0	5	SM, KPR, pašvaldības
4.	Iedzīvotāju īpatsvars, kas ikdienā izmanto mikromobilitātes risinājumus	%	2019	Nd	25	KPR (aptauja)
5.	Anketēto iedzīvotāju īpatsvars, kas pilnīgi piekrīt vai piekrīt apgalvojumam "Nodrošināta"	%	2019	45.3	50	KPR (aptauja)

Nr.	Indikators	Mērvienība	Bāzes gads	Bāzes gada vērtība	Mērķa vērtība 2027	Datu avots
	sabiedriskā transporta pieejamība”					
6.	Anketēto iedzīvotāju īpatsvars, kas pilnīgi piekrīt vai piekrīt apgalvojumam “Sabiedriskais transports man ir nozīmīgs, lai nodrošinātu mobilitātes iespējas”	%	2019	44.8	50	KPR (aptauja)

Rīcības:

Rīcības ID	Rīcība	Īstenošanā iesaistītie dalībnieki	Īstenošanas periods
R.4.2.1.	Plānošanas dokumentu sagatavošana efektīvas transporta sistēmas attīstībai reģionā	KPR, pašvaldības, VARAM, CSDD	2021-2027
R.4.2.2.	Ilgspējīgas multimodālās mobilitātes sistēmas attīstība, t.sk. īstenojot inovatīvus risinājumus	Pašvaldības, SM, ceļu apsaimniekošanas un uzturēšanas iestādes, Latvijas dzelzceļš, ostu pārvaldes, augstākās izglītības iestādes, KPR	2021-2027
R.4.2.3.	Veloceļu un apgaismojuma izbūve gar autoceļiem un pašvaldību teritorijās atbilstoši spēkā esošajiem pašvaldību teritorijas attīstības plānošanas dokumentiem un citi mikromobilitātes pasākumi	Pašvaldības, pašvaldību iestādes, SM, ceļu apsaimniekošanas un uzturēšanas iestādes, Latvijas valsts ceļi	2021-2027
R.4.2.4.	Bezizmešu mobilitātes veicināšana	Pašvaldības, SM, VARAM, KPR	2021-2027
R.4.2.5.	Sabiedrības zināšanu, informētības un izpratnes par videi draudzīga transporta izmantošanu nodrošināšana	Pašvaldības, KPR, uzņēmumi, SM, izglītības iestādes	2021-2027

RV 4.3. Viedu mobilitātes risinājumu ieviešana reģionā

Rīcības virziena mērķis/apraksts:

Transporta sistēmas pilnveidošana, izmantojot IKT risinājumus un veicinot efektīvākus, ilgtspējīgākus un videi draudzīgākus ar mobilitāti saistītu resursu izmantošanu, t.sk. īstenojot pilotprojektus viedu mobilitātes risinājumu ieviešanai reģionā.

Rīcības sasniedzamie indikatori:

Nr.	Indikators	Mērvienība	Bāzes gads	Bāzes gada vērtība	Mērķa vērtība 2027	Datu avots
-----	------------	------------	------------	--------------------	--------------------	------------

1.	Pilsētas ar jaunām vai modernizētām digitalizētām pilsētas transporta sistēmām	Pilsētas periodā	2019	Nd	2	Pašvaldības
----	--	------------------	------	----	---	-------------

Rīcības:

Rīcības ID	Rīcība	Īstenošanā iesaistītie dalībnieki	Īstenošanas periods
R.4.3.1.	Viedo transporta koridoru izveide Kurzemes reģionā	Pašvaldības, CSDD, SM, KPR, VARAM	2021-2027
R 4.3.2.	Viedo tehnoloģiju ieviešana satiksmes plūsmas regulēšanai vides jautājumu risināšanai	Pašvaldības, CSDD, SM, KPR, VARAM	2021-2027
R.4.3.3.	Videi draudzīgu, mūsdienu prasībām atbilstošu un energoefektīvu mobilitātes pakalpojumu nodrošināšana (t.sk. tehniskās bāzes pilnveidošana)	Pašvaldības, CSDD, SM, KPR,	2021-2027

P5 PRIORITĀTE: PIEVILCĪGA DZĪVES VIDE

Prioritātes ietvars:

Modernu pakalpojumu nodrošināšana gan iedzīvotājiem, gan uzņēmējiem, sadarbības tīklu veidošana un veselīgas konkurences veicināšana. Pārrobežu pieejamības nodrošināšana, kopēju sadarbības platformu veidošana, jaunu komunikāciju tīklu izveide un uzturēšana. Mūsdienīgas pārvaldes modeļu izveide, lēmumpieņemšanas kvalitātes paaugstināšana, starpinstitucionālas sadarbības attīstība, darba efektivitātes paaugstināšana pārvaldes iestādēs. Dzīvojamā fonda nodrošināšana, attīstība un sasniedzamība visām iedzīvotāju grupām. Reti apdzīvotu vietu attīstība, apkārtējās vides pievilcības paaugstināšana un piederības sajūtas veidošana. Kurzemes tēla un kopīga zīmola veidošana. Iedzīvotāju piesaiste Kurzemei, t.sk. remigrācijas veicināšana.

KPR kā galvenais reģiona attīstības iniciators un veicinātājs dažādās nozarēs un sfērās. Integrēta pārvaldības modeļa ieviešana, stiprinot KPR kapacitāti un kompetences, īstenojot inovatīvas darba metodes un pilnveidojot pasākumu ieviešanas procesus, veicināt stratēģijā noteikto mērķu sasniegšanu. Iestāžu sadarbības uzlabošana, iedzīvotāju iesaistes līmeņa paaugstināšana, vadlīniju izstrāde dažādu procesu attīstībā. Īstenojot projektus, sadarbību veidot iesaistot valsts, pašvaldību, uzņēmēju, sociālo un zinātnes kā arī vietējo līmeni.

RV 5.1. Inovatīvu, pieejamu un efektīvu pakalpojumu nodrošināšana

Rīcības virziena mērķis/apraksts:

Pašvaldību un KPR sniegto pakalpojumu loka pilnveidošana un paplašināšana, ieviešot inovatīvus risinājumus pakalpojumu efektivitātes pilnveidē un digitālā sasniedzamībā, vienlaikus paaugstinot personāla kapacitāti.

Rīcības sasniedzamie indikatori:

Nr.	Indikators	Mērvienība	Bāzes gads	Bāzes gada vērtība	Mērķa vērtība 2027	Datu avots
1.	Iedzīvotāju īpatsvars, kas valsts vai sabiedrisko pakalpojumu sniedzēju veidlapas aizpilda tiešsaistē	%	2019	59.4	70	CSP
2.	Anketēto iedzīvotāju īpatsvars, kas pilnīgi piekrīt vai piekrīt apgalvojumam “Pašvaldībā ir pieejami tiešsaistes pakalpojumi (e-pakalpojumi)”	%	2019	72.5	80.0	KPR (aptauja)

Rīcības:

Rīcības ID	Rīcība	Īstenošanā iesaistītie dalībnieki	Īstenošanas periods
R.5.1.1.	Pašvaldību darbinieku digitālo prasmju un kapacitātes paaugstināšana	Pašvaldības, pašvaldību iestādes, izglītības iestādes	2021-2027
R.5.1.2.	Praktisko apmācību un pasākumu organizēšana sadarbības veicināšanai starp iestādēm, darbinieku kapacitātes celšana	Pašvaldības, pašvaldību iestādes, izglītības iestādes, uzņēmēji, NVO	2021-2027
R 5.1.3.	Viedu un inovatīvu pakalpojumu izstrāde un ieviešana pašvaldībās	Pašvaldības, pašvaldību iestādes, uzņēmēji, NVO	2021-2027

RV 5.2. Atbildīga un vieda infrastruktūras attīstība un apsaimniekošana

Rīcības virziena mērķis/apraksts:

Pašvaldības infrastruktūras atjaunošana izmantojot zaļās infrastruktūras risinājumus, veicinot energoefektivitātes aktivitātes un nodrošinot pašvaldību dzīvojamā fonda uzlabošanas aktivitātes.

Rīcības sasniedzamie indikatori:

Nr.	Indikators	Mērvienība	Bāzes gads	Bāzes gada vērtība	Mērķa vērtība 2027	Datu avots
1.	Mājokļi dzīvojamās ēkās, kur veikta kompleksa integrētā renovācija	Mājokļi (savrupmājas/ dzīvokļi) periodā	2019	0	2000	Pašvaldības, EM
2.	Zaļās infrastruktūras projekti pilsētvidē, kas vērsti uz pielāgošanos klimata pārmaiņām	Projekti	2019	0	10	Pašvaldības, VARAM

Nr.	Indikators	Mērvienība	Bāzes gads	Bāzes gada vērtība	Mērķa vērtība 2027	Datu avots
3.	Anketēto iedzīvotāju īpatsvars, kas pilnīgi piekrīt vai piekrīt apgalvojumam “Dzīves apstākļi (ģimenes attīstības iespējas, gaisa kvalitāte, sasniedzamība, pakalpojumi, u.c.) ir augstā līmenī”	%	2020	63.6	65	KPR (aptauja)

Rīcības:

Rīcības ID	Rīcība	Īstenošanā iesaistītie dalībnieki	Īstenošanas periods
R.5.2.1.	Integrētu, kompleksu ieguldījumu veikšana līdzsvarotas reģionālās attīstības veicināšanai (uzņēmējdarbības veicināšana, infrastruktūras un publiskās ārtelpas risinājumu attīstība)	KPR, pašvaldības, uzņēmēji, augstskolas	2021-2027
R.5.2.2.	Jaunu pakalpojumu izveide, paplašinot kultūras un dabas mantojuma saturisko piedāvājumu reģiona pašvaldību teritorijās (ieguldījumi arhitektūras, arheoloģijas, vēstures, kā arī pilsēt būvniecības pieminekļos ar mērķi pilnveidot objektā nodrošinātos pakalpojumus)	KPR, pašvaldības, uzņēmēji, augstskolas	2021-2027
R.5.2.3.	Daudzdzīvokļu ēku kvartālu un citu dzīvojamās apbūves teritoriju integrētā atjaunošana, t.sk. ēku pārbūve, ilgtspējīgās mobilitātes risinājumi, publiskās ārtelpas sakārtošana	Pašvaldības, uzņēmēji, augstskolas	2021-2027

RV 5.3. Pārvalde kā palīgs un atbalsts iedzīvotājiem un uzņēmējiem

Rīcības virziena mērķis/apraksts:

Starpinstitucionālas sadarbības nodrošināšana efektīvāku, operatīvāku un kompleksu pakalpojumu sniegšanas nodrošināšanai reģiona iedzīvotājiem, veicinot iedzīvotāju pozitīvas attieksmes un intereses rašanos par sabiedrības un pārvaldes sadarbību reģiona izaugsmes veicināšanā.

Rīcības sasniedzamie indikatori:

Nr.	Indikators	Mērvienība	Bāzes gads	Bāzes gada vērtība	Mērķa vērtība 2027	Datu avots
1.	Anketēto iedzīvotāju īpatsvars, kas pilnīgi piekrīt vai piekrīt apgalvojumam “Iedzīvotājiem ir labas iespējas piedalīties	%	2020	26.1	35	KPR (aptauja)

	pašvaldības lēmumu pieņemšanā”					
--	--------------------------------	--	--	--	--	--

Rīcības:

Rīcības ID	Rīcība	Īstenošanā iesaistītie dalībnieki	Īstenošanas periods
R.5.3.1.	Publisko pakalpojumu attīstība (e-pakalpojumu attīstība, komunikācijas aktivitātes sabiedrības informēšanai par pieejamiem pakalpojumiem, kapacitātes stiprināšana)	KPR, Kurzemes tūrisma asociācija, pašvaldības, pašvaldību iestādes, augstskolas	2021-2027
R.5.3.2.	Sabiedrības iesaistīšana reģiona pašvaldību attīstības plānošanā un pakalpojumu izveidē	KPR, NVO, pašvaldības	2021-2027
R.5.3.3.	Starpinstitucionālas sadarbības veicināšana iestāžu sniegto pakalpojumu kvalitātes paaugstināšanai	KPR, NVO, pašvaldības, pašvaldību iestādes	2021-2027

RV 5.4. Integrēta pārvaldība reģiona attīstībai

Rīcības virziena mērķis/apraksts:

Reģiona pārvaldības sistēmu stiprināšana, veidojot efektīvu sadarbības moduli, nodrošinot cilvēkresursu kompetenču paaugstināšanu.

Rīcības sasniedzamie indikatori:

Nr.	Indikators	Mērvienība	Bāzes gads	Bāzes gada vērtība	Mērķa vērtība 2027	Datu avots
1.	Integrētas pārvaldības plānošanas iniciatīvas (piem. skolu vai ceļu tīkla optimizācija u.c.)	Sadarbības projekts	2019	0	3	KPR

Rīcības:

Rīcības ID	Rīcība	Īstenošanā iesaistītie dalībnieki	Īstenošanas periods
R.5.4.1.	Ilgtspējīgas un efektīvas sistēmas izveidošana reģiona integrētai attīstībai (padomes un administrācijas kapacitātes stiprināšana)	KPR, pašvaldības	2021-2027
R.5.4.2.	4 vai 5 helix principa ieviešana reģiona pārvaldē un attīstības plānošanā	KPR, pašvaldības	2021-2027

RV 5.5. Kurzeme kā pievilcīga mājvieta

Rīcības virziena mērķis/apraksts:

Atbalsts dzīvojamo māju būvniecībai, atjaunošanai, pārbūvei vai jaunuzceltu, atjaunotu vai pārbūvētu dzīvojamo māju nodrošināšana atbilstoši reģiona iedzīvotāju vajadzībām, t.sk. degradētā dzīvojamā fonda atjaunošanai. Pašvaldības infrastruktūras sakārtošana, zaļo zonu izveide un attīstība pievilcības veicināšanai.

Rīcības sasniedzamie indikatori:

Nr.	Indikators	Mērvienība	Bāzes gads	Bāzes gada vērtība	Mērķa vērtība 2027	Datu avots
1.	Izbūvētie dzīvokļi pašvaldību īres mājās()	Dzīvokļi periodā	2019	0	500	Pašvaldības, EM
2.	Anketēto iedzīvotāju īpatsvars, kas pilnīgi piekrīt vai piekrīt apgalvojumam “Mājokļu pieejamība apkārtnē ir pietiekama”	%	2019	23.5	35	KPR (aptauja)
3.	Anketēto iedzīvotāju īpatsvars, kas pilnīgi piekrīt vai piekrīt apgalvojumam “Tuvākajā apkārtnē ir pietiekoši laba un daudzveidīga atpūtas aktivitāšu pieejamība”	%	2019	64.8	70	KPR (aptauja)

Rīcības:

Rīcības ID	Rīcība	Īstenošanā iesaistītie dalībnieki	Īstenošanas periods
R.5.5.1.	Dzīvojamā fonda un tā infrastruktūras izveide un uzlabošana	Pašvaldības, pašvaldību iestādes un kapitālsabiedrības, uzņēmēji	2021-2027
R.5.5.2.	Pašvaldību infrastruktūras sakārtošana un izbūve iedzīvotāju un tūristu vajadzībām	Pašvaldības	2021-2027
R.5.5.3.	Elektronisko sakaru tīkla attīstība	SM, KPR, pašvaldības, pašvaldību iestādes, uzņēmēji, NVO	2021-2027

RV 5.6. Kurzemes tēla veidošana

Rīcības virziena mērķis:

Kurzemes unikalitātes apzināšana, saglabāšana un popularizēšana. Kurzemes kā tūrisma pērles starptautiskas sadarbības veicināšana un attīstības sadarbības īstenošana ne tikai pārrobežas areālā, bet arī ārpus tā.

Rīcības sasniedzamie indikatori:

Nr.	Indikators	Mērvienība	Bāzes gads	Bāzes gada vērtība	Mērķa vērtība 2027	Datu avots
1.	Viesnīcās un citās tūristu mītnēs ārvalstu tūristu pavadītās nakts	Naktis	2019	192 297	210 000	CSP
2.	Anketēto iedzīvotāju īpatsvars, kas pilnīgi piekrīt vai piekrīt apgalvojumam "Es lepojos, ka dzīvoju šajā vietā"	%	2019	82	85	KPR (aptauja)

Rīcības:

Rīcības ID	Rīcība	Īstenošanā iesaistītie dalībnieki	Īstenošanas periods
R.5.6.1.	Inovatīvu risinājumu ieviešana Kurzemes tēla izveidošanai un popularizēšanai, t.sk. e-publicitātes pasākumi	Pašvaldības, pašvaldību iestādes, uzņēmēji, KPR, NVO	2021-2027
R.5.6.2.	Pārrobežu un starptautiskās sadarbības projektu īstenošana Kurzemes tēla popularizēšanai	Pašvaldības, pašvaldību iestādes, uzņēmēji, KPR, NVO	2021-2027

P6 PRIORITĀTE: SOCIĀLĀ IEKĻĀUŠANA

Prioritātes ietvars:

Reģiona iedzīvotāju veselības veicināšanas pasākumi (konsultācijas, pasākumu rīkošana, izglītošana, dzīvesveida un paradumu maiņa, prasmju attīstīšana).

Sociālu grupu – īpaši – senioru, jauniešu, personu ar invaliditāti, ģimeņu ar maziem bērniem – atbalsta instrumentu izveidošana, nodrošinot to iespējas pilnvērtīgi piedalīties sabiedrības ekonomiskā, sociālā un kultūras dzīvē, uzlabojot dzīves līmeni un labklājību.

Vides pieejamības un pakalpojumu pilnveide un attīstība, t.sk. sporta infrastruktūra. Sociālās uzņēmējdarbības veicināšana, augstu sociālo pievienoto vērtību radīšana, jaunu darba vietu izveide un uzturēšana.

RV 6.1. Sabiedrības veselības aprūpes uzlabošana un veselīga un aktīva dzīves veida veicināšana

Rīcības virziena mērķis/apraksts:

Veselīgs un aktīvs dzīvesveids kā sabiedrības ikdienas sastāvdaļa. Sporta un veselības veicināšanas infrastruktūras nodrošināšana, atjaunošana vai pielāgošana dažādu sociālo grupu vajadzību nodrošināšanai. Veselības aprūpes infrastruktūras attīstība.

Rīcības sasniedzamie indikatori:

Nr.	Indikators	Mērvienība	Bāzes gads	Bāzes gada vērtība	Mērķa vērtība 2027	Datu avots
1.	Iedzīvotāju skaits uz vienu praktizējošu ārstu	Dalībnieku skaits	2019	513	450	SPKC
2.	Jaunu vai modernizētu veselības aprūpes iestāžu kapacitāte	Iestādes	2019	Nd	10	VM, pašvaldības
3.	Anketēto iedzīvotāju īpatsvars, kas pilnīgi piekrīt vai piekrīt apgalvojumam "Tuvākajā apkārtnē ir pieejami labas kvalitātes medicīniskie pakalpojumi"	%	2019	43.7	50	KPR (aptauja)

Rīcības:

Rīcības ID	Rīcība	Īstenošanā iesaistītie dalībnieki	Īstenošanas periods
R.6.1.1.	Sabiedrības informēšana par veselīgu dzīvesveidu, profilaksi un ģimenes veselību	VM, pašvaldības, pašvaldību iestādes, KPR, NVO, veselības aprūpes pakalpojumu sniedzēji	2021-2027
R.6.1.2.	Sporta un veselības veicināšanas infrastruktūras attīstība nodrošinot pieejamību bērniem un personām ar funkcionāliem traucējumiem (sporta laukumi, peldbaseini, u.c.)	Pašvaldības, veselības aprūpes pakalpojumu sniedzēji	2021-2027
R.6.1.3.	Veselības aprūpes pakalpojumu tuvināšana iedzīvotājiem	VM, pašvaldības, pašvaldību iestādes, ģimenes ārstu prakses, veselības aprūpes pakalpojumu sniedzēji	2021-2027

Rīcības ID	Rīcība	Īstenošanā iesaistītie dalībnieki	Īstenošanas periods
R.6.1.4.	Visaptverošas veselības aprūpes infrastruktūras attīstība	VM, reģionālās slimnīcas, ārstu prakses, pašvaldības, veselības pakalpojumu sniedzēji	2021-2027

RV 6.2. Ilgtspējīgas un sabiedrībā balstītas sociālo pakalpojumu sistēmas ieviešana

Rīcības virziena mērķis/apraksts:

Sociālo grupu vajadzību analīze un atbilstoši analīzes rezultātiem, sociālo pakalpojumu (t.sk. paliatīvās aprūpes) atbalsta sistēmas pilnveidošana, integrējot inovatīvus risinājumus pakalpojumu sniegšanā un kvalitātes paaugstināšanā. Sociālā darba speciālistu un sociālo pakalpojumu sniedzēju profesionālās kompetences un darba metožu pilnveides pasākumi.

Rīcības sasniedzamie indikatori:

Nr.	Indikators	Mērvienība	Bāzes gads	Bāzes gada vērtība	Mērķa vērtība 2027	Datu avots
1.	Iedzīvotāju skaits uz vienu sociālā darba speciālistu	Skaits	2018	1149	800	LM
2.	Sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūciju skaits	Skaits	2020	27	25	LM
3.	Jaunu vai modernizētu sociālo mājokļu kapacitāte	Sociālie mājokļi	2019	Nd	100	LM, pašvaldības
4.	Anketēto iedzīvotāju īpatsvars, kas pilnīgi vai piekrīt apgalvojumam "Tuvākajā apkārtnē ir pieejami sociālie pakalpojumi un sociālās	%	2020	67.3	70	KPR (aptauja)

	palīdzības iespējas”					
5.	Anketēto iedzīvotāju īpatsvars, kas pilnīgi piekrīt vai piekrīt apgalvojumam “Senioriem tuvākajā apkārtnē tiek piedāvātas nodarbes, pasākumi un ir pieejamas tikšanās vietas”	%	2020	59.6	65	KPR (aptauja)

Rīcības:

Rīcības ID	Rīcība	Īstenošanā iesaistītie dalībnieki	Īstenošanas periods
R.6.2.1.	Datu analīze un pētījumu veikšana par soc. grupu vajadzībām un to potenciālajiem atbalsta instrumentiem, t.sk. komunikācijas aktivitātes	Pašvaldības, to iestādes, NVO, LM	2021-2027
R.6.2.2.	Paliatīvās aprūpes sistēmas izveide (t.sk. nepieciešamo datu analīze un pētījumi)	Pašvaldības, veselības aprūpes pakalpojumu sniedzēji, VM, NVO	2021-2027
R.6.2.3.	Esošo pakalpojumu un infrastruktūras uzlabošana un jaunu, integrētu, sabiedrībā balstītu sociālo pakalpojumu attīstīšana dažādām iedzīvotāju grupām	KPR, pašvaldības un to iestādes, NVO	2021-2027
R.6.2.4.	Sociālās aprūpes atbalsta pakalpojumu pilnveidošana	KPR, pašvaldības, pašvaldību iestādes, sociālo pakalpojumu sniedzēji	2021-2027
R.6.2.5.	Sociālo inovāciju, tai skaitā digitālu un tehnoloģisku risinājumu veicināšana, sociālo pakalpojumu sniegšanā	Pašvaldības, sociālo pakalpojumu sniedzēji, pašvaldību iestādes	2021-2027
R.6.2.6.	Sociālā darba speciālistu un sociālo pakalpojumu sniedzēju profesionālās kompetences un darba metožu pilnveidošana	Pašvaldības, sociālo pakalpojumu sniedzēji, pašvaldību iestādes	2021-2027
R.6.2.7.	Infrastruktūras izveidošana un pilnveidošana personu individuālo vajadzību atbilstošu sabiedrībā balstītu vai ģimeniskai videi pietuvinātu pakalpojumu nodrošināšanai, kur	Pašvaldības, sociālo pakalpojumu sniedzēji, pašvaldību iestādes	2021-2027

	būtu iespējams pēc nepieciešamības nodrošināt epidemioloģiskās drošības pasākumus.		
R.6.2.8.	Atbalsta sistēmas pilnveidošana ģimenēm ar bērniem	Pašvaldības, sociālo pakalpojumu sniedzēji, pašvaldību iestādes	2021-2027
R.6.2.9.	Sadarbība kā priekšnoteikums sociālas jomas attīstībai - Starpinstitucionālas (veselības, sociālās, izglītības, drošības) un starpprofesionālu sadarbības veicināšana	Pašvaldības un to iestādes, NVO, LM, VM, KPR	2021-2027
R.6.2.10.	Atbalsta sistēmas pilnveide iedzīvotājiem ar zemām prasmēm, t.sk. delikventu un deviantu uzvedību.	Pašvaldības, sociālo pakalpojumu sniedzēji, pašvaldību iestādes	2021-2027

RV 6.3. Vienlīdzīgu iespēju nodrošināšana

Rīcības virziena mērķis/apraksts:

Pasākumi vienlīdzīgu tiesību un iespēju nodrošināšanai ikdienas dzīvē, attīstot sociālo pakalpojumu sinerģiju ar citiem pakalpojumiem.

Rīcības sasniedzamie indikatori:

Nr.	Indikators	Mērvienība	Bāzes gads	Bāzes gada vērtība	Mērķa vērtība 2027	Datu avots
1.	Bezdarbnieki ar invaliditāti	Cilvēki	2020	1255	1000	NVA
2.	Anketēto iedzīvotāju īpatsvars, kas pilnīgi piekrīt vai piekrīt apgalvojumam "Personām ar kustību traucējumiem ir pieejami nepieciešamie pakalpojumi un nodrošināta vides pieejamība"	%	2020	37.1	45	KPR (aptauja)
3.	Anketēto iedzīvotāju īpatsvars, kas pilnīgi piekrīt vai piekrīt apgalvojumam "Vientulība un izolācija ietekmē daudzus apkārtnes cilvēkus"	%	2020	59.5	50	KPR (aptauja)

Rīcības:

Rīcības ID	Rīcība	Īstenošanā iesaistītie dalībnieki	Īstenošanas periods
R.6.3.1.	Sabiedrības sociālās iekļaušanas īstenošana dažādām iedzīvotāju grupām, t.sk. iedzīvotājiem ar funkcionālajiem traucējumiem	Pašvaldības un to iestādes atbildīgas par soc. jomas uzraudzību, NVO, uzņēmēji	2021-2027

R.6.3.2.	Sociālo pakalpojumu sinerģijas attīstīšana ar citiem pakalpojumiem tai skaitā veselības aprūpē, izglītībā, nodarbinātībā, veicinot iesaistīto speciālistu kapacitātes palielināšanu.	KPR, pašvaldības, NVO, pašvaldību iestādes	2021-2027
R.6.3.3.	Pašvaldības institūciju nodarbināto informēšana par vienlīdzīgu iespēju un nediskriminācijas principa integrēšanu politikas plānošanas un īstenošanas procesos	KPR, pašvaldības, sociālie uzņēmumi, pašvaldību iestādes	2021-2027
R.6.3.4.	Sabiedrības informēšana par dažādām sociālajām mērķa grupām, lai veicinātu sabiedrības izpratni par tām, kā arī par dažādiem pieejamiem sociālajiem un veselības aprūpes pakalpojumiem un atbalsta pasākumiem.	KPR, pašvaldības, pašvaldību iestādes	2021-2027

RV 6.4. Sociālās uzņēmējdarbības veicināšana

Rīcības virziena mērķis/apraksts:

Veicināt sociālās uzņēmējdarbības pozitīvo gaisotni reģionā, nodrošināt informāciju par sociālo uzņēmumu efektivitāti un lietderīgumu pašvaldībās, organizējot regulāras tikšanās un konsultācijas (tīklošanās pasākumus), iesaistot pašvaldību un NVO speciālistus sadarbības veicināšanai ar sociālajiem uzņēmējiem, pašvaldībās atbalstot sociālos uzņēmumus ar pašvaldību rīcībā esošajiem atbalsta instrumentiem.

Rīcības sasniedzamie indikatori:

Nr.	Indikators	Mērvienība	Bāzes gads	Bāzes gada vērtība	Mērķa vērtība 2027	Datu avots
1.	Aktīvie sociālie uzņēmumi	Uzņēmumi	2019	18	30	Pašvaldības, LM

Rīcības:

Rīcības ID	Rīcība	Īstenošanā iesaistītie dalībnieki	Īstenošanas periods
R.6.4.1.	Sociālās uzņēmējdarbības attīstība un popularizēšana	KPR, pašvaldības, NVO, uzņēmēji, augstskolas	2021-2027
R.6.4.2.	Atbalsta pasākumu īstenošana uzņēmumiem iekļaujošas darba vides veidošanai un diskriminācijas novēršanai uzņēmējdarbībā	Uzņēmumi, pašvaldības, KPR, NVO	2021-2027
R.6.4.3.	Datu apkopošana, analīze un kopīgas informācijas platformas izveide sociālo uzņēmumu apzināšanai un sociālās uzņēmējdarbības veicināšanai	Uzņēmumi, pašvaldības, KPR, NVO	2021-2027

P7 PRIORITĀTE: KULTŪRAS POTENCIĀLS

Prioritātes ietvars:

Vispusīga, uz attīstību orientēta reģionālā kultūrvidē – kultūras infrastruktūras attīstība, kultūras mantojuma saglabāšana, Eiropas mēroga kultūras mantojuma saglabāšana un popularizēšana, inovācijas kultūras pakalpojumu nodrošināšanā.

Radošās nozares attīstība, vienlaikus veicinot darba tirgus attīstību un konkurētspējas paaugstināšanu. Mārketinga un komunikācijas aktivitātes, atbilstošas vides un infrastruktūras pielāgošana un nodrošināšana. Kultūras kopienu sadarbības tīklu attīstība. Kultūras komunikācija - kultūras aktivitāšu eksports un popularizēšana ārpus pašvaldību un reģiona robežām.

RV 7.1. Kultūras mantojuma saglabāšana

Rīcības virziena mērķis:

Kultūras mantojuma pētniecība un saglabāšana ir nozīmīgs faktors iedzīvotāju dzīves kvalitātes veidošanā, lai nodrošinātu Kurzemes reģiona dabas un kultūrvēsturisko ainavu, kultūrobjektu, kultūras pieminekļu saglabāšanu. Inovatīvu risinājumu integrācija kultūras mantojuma saglabāšanas efektīvākai īstenošanai nākotnes paaudzēm.

Rīcības sasniedzamie indikatori:

Nr.	Indikators	Mērvienība	Bāzes gads	Bāzes gada vērtība	Mērķa vērtība 2027	Datu avots
1.	Atbalstīto kultūras un tūrisma objektu skaits	Objektu skaits periodā	2019	Nd	30	Pašvaldības

Rīcības:

Rīcības ID	Rīcība	Īstenošanā iesaistītie dalībnieki	Īstenošanas periods
R.7.1.1.	Kurzemes kultūras mantojuma izpēte un izmantošana inovatīvu tūrisma produktu attīstīšanai	Pašvaldības, kultūras iestādes, izglītības iestādes, NVO, tūrisma pakalpojumu sniedzēji, nozares organizācijas, EM, KM	2021-2027
R.7.1.2.	Kultūrvēsturisko ainavu identificēšana, saglabāšana, un ilgtspējīga izmantošana	Pašvaldības, kultūras iestādes, izglītības iestādes, NVO, tūrisma pakalpojumu sniedzēji,	2021-2027

		nozares organizācijas, EM, KM	
R.7.1.3.	Kultūrobjektu, kultūras infrastruktūras, kultūras pieminekļu atjaunošana (pārbūve), pielāgošana, pieejamības nodrošināšana un ilgtspējīga apsaimniekošana	Pašvaldības, pašvaldību iestādes, infrastruktūras objektu īpašnieki	2021-2027
R.7.1.4.	Nemateriālā kultūras mantojuma saglabāšana un popularizēšana nākamajām paaudzēm	Pašvaldības, pašvaldību iestādes, NVO	2021-2027

RV 7.2. Kurzemes vēsturisko un mūsdienu tradīciju stiprināšana

Rīcības virziena mērķis/apraksts:

Vēsturisko un mūsdienu tradīciju stiprināšana, saglabājot nemateriālā kultūras mantojuma vērtības, praktizējot un nododot tālāk no paaudzes paaudzē, sadarbojoties gan pašvaldībām, uzņēmumiem, kultūras un izglītības iestādēm un iedzīvotājiem.

Rīcības sasniedzamie indikatori:

Nr.	Indikators	Mērvienība	Bāzes gads	Bāzes gada vērtība	Mērķa vērtība 2027	Datu avots
1.	Kultūras centru skaits	Skaits	2018	97	100	CSP
2.	Anketēto iedzīvotāju īpatsvars, kas pilnīgi piekrīt vai piekrīt apgalvojumam "Iedzīvotājiem ir pietiekamas iespējas apmeklēt kultūras pasākumus"	%	2020	61.7	65	KPR (aptauja)

Rīcības:

Rīcības ID	Rīcība	Īstenošanā iesaistītie dalībnieki	Īstenošanas periods
R.7.2.1.	Kultūrvēsturisko un mūsdienu tradīciju izpēte, stiprināšana, unikalitātes saglabāšana, dokumentēšana, popularizēšana un aktuālo kultūras procesa pētniecība	Pašvaldības, NVO, kultūrvēsturisko objektu īpašnieki, apsaimniekotāji, augstskolas	2021-2027
R.7.2.2.	Materiālā un nemateriālā kultūras mantojuma saglabāšana un ilgtspējīga attīstība (identifikācija, aizsardzība, saglabāšana, atjaunošana, popularizēšana), izmantojot arī inovāciju un IKT risinājumus, digitālo kultūras resursu izmantošana	Pašvaldības, NVO, kultūras iestādes, izglītības iestādes	2021-2027
R.7.2.3.	Sabiedrības iesaiste vēsturisko un mūsdienu tradīciju apzināšanā, apkopošanā, izmantošanā un saglabāšanā	Pašvaldības, NVO, kultūras iestādes,	2021-2027

		izglītības iestādes, iedzīvotāji	
--	--	-------------------------------------	--

RV 7.3. Kultūras jaunievedumu un radošo nozaru attīstība

Rīcības virziena mērķis/apraksts:

Kurzemei raksturīgo radošo un kultūras industriju attīstība, radošo laboratoriju, biznesa inkubatoru un radošo industriju klasteru izveide, inovāciju kapacitātes celšana un preču un pakalpojumu ar augstu pievienoto vērtību izstrāde radošo industriju nozarē. Radošo un kultūras industrijas pārstāvju sadarbība ar pašvaldībām un uzņēmumiem infrastruktūras attīstībai uzņēmējdarbības veicināšanai nozarē.

Rīcības sasniedzamie indikatori:

Nr.	Indikators	Mērvienība	Bāzes gads	Bāzes gada vērtība	Mērķa vērtība 2027	Datu avots
1.	Radošo nozaru uzņēmumu pievienotā vērtība ¹²	Milj.EUR/gadā	2017	14,39	20 milj.	CSB

Rīcības:

Rīcības ID	Rīcība	Īstenošanā iesaistītie dalībnieki	Īstenošanas periods
R.7.3.1.	Māksliniecisko kolektīvu radošo darbību attīstība, mākslas un kultūras satura potenciāla izmantošana uzņēmējdarbībā	Pašvaldības, KPR, asociācijas, uzņēmēji, NVO	2021-2027
R.7.3.2.	Infrastruktūras attīstība radošo nozaru vajadzībām	Pašvaldības, KPR, asociācijas, uzņēmēji, NVO	2021-2027
R.7.3.3.	Radošo nozaru attīstība (t.sk. inkubatori), veicinot kultūrizglītības cilvēkkapitāla kapacitātes stiprināšanu un popularizēšanu, kā arī jaunus kultūrvides projektus.	Pašvaldības, Liepājas Universitāte, KPR	2021-2027

RV 7.4. Kultūrtelpu dažādības stiprināšana

Rīcības virziena mērķis/apraksts:

¹² Par radošajām industrijām piederīgiem ir uzskatāmas sekojošas NACE 2. redakcijas sadaļas (apakšsadaļas):

J (Informācijas un komunikācijas pakalpojumi) apakšsadaļas:

(58) Izdevējdarbība – pilnībā;

(59) Kinofilmu, video filmu, televīzijas programmu un skaņu ierakstu producēšana (pilnībā);

(60) Radio un televīzijas programmu izstrāde un apraide (pilnībā);

M (Profesionālie, zinātniskie un tehniskie pakalpojumi) apakšsadaļas:

(73) Reklāmas un tirgus izpētes pakalpojumi (daļēji);

N (Administratīvo un apkalpojošo dienestu darbība) apakšsadaļa (81) Būvniecības un ainavu arhitektu pakalpojumi (pilnībā);

R (Māksla, izklaide un atpūta) apakšsadaļas:

(90) Radošas, mākslinieciskas un izklaides darbības (pilnībā);

(91) Bibliotēku, arhīvu, muzeju un citu kultūras iestāžu darbība (pilnībā);

Kultūrtelpu (lībiešu, suitu, u.c.) vēsturiskās nozīmības izpēte un stiprināšana, izceļot gan tradicionālās, gan modernās kultūras elementus, integrējot tos tūrisma produktu izstrādē, paaugstinot iedzīvotāju zināšanu līmeni kultūrtelpu dažādības kopīgajās un atšķirīgajās iezīmēs.

Rīcības sasniedzamie indikatori:

Nr.	Indikators	Mērvienība	Bāzes gads	Bāzes gada vērtība	Mērķa vērtība 2027	Datu avots
1.	Atbalstīto kultūras un tūrisma vietu skaits	Objekti	2019	nd	30	Pašvaldības
2.	Anketēto iedzīvotāju īpatsvars, kas pilnīgi piekrīt vai piekrīt apgalvojumam “Dažām iedzīvotāju grupām (mazākumtautības, jauniešiem, migranti) ir problēmas integrēties vietējā kopienā”	%	2020	30.6	25	KPR (aptauja)
3.	Anketēto iedzīvotāju īpatsvars, kas pilnīgi piekrīt vai piekrīt apgalvojumam “Esmu informēts/a par Kurzemes plānošanas reģiona tūrisma attīstības projektiem Industriālais mantojums, Unigreen, Mežtaka, Jūrtaka, Riverways, Baltu ceļš u.c.”	%	2020	41.6	50	KPR (aptauja)

Rīcības:

Rīcības ID	Rīcība	Īstenošanā iesaistītie dalībnieki	Īstenošanas periods
R.7.4.1.	Kultūrtūrisma attīstības veicināšana	Pašvaldības, pašvaldību iestādes, NVO, tūrisma jomas uzņēmēji, KPR	2021-2027
R.7.4.2.	Kultūrvēsturisko novadu vēsturiskās nozīmības stiprināšana, komunikācijas pasākumi iedzīvotāju informētības paaugstināšanai	Pašvaldības, NVO, tūrisma jomas uzņēmēji, KPR	2021-2027
R.7.4.3.	Sabiedrības izglītošana par kultūrtelpas dažādību, veicinot starptautisku sadarbības projektu īstenošanu (t.sk. Eiropas Kultūras galvaspilsētas aktivitātes)	Pašvaldības, NVO, tūrisma jomas uzņēmēji, KPR	2021-2027

RV 7.5. Kultūras komunikācija

Rīcības virziena mērķis/apraksts:

Reģiona attīstības veicināšana nodrošinot sadarbības aktivitātes starptautisku kultūras pasākumu īstenošanā, kultūras mijiedarbības/starpkultūru un starpnozaru izpratnes līmeņa pieauguma nodrošināšana, kultūras iestāžu komunikācijas aktivitāšu aktivizēšana, izmantojot pieredzes apmaiņas pasākumus un izmantojot iegūto pieredzi kultūras piedāvājuma satura attīstīšanai reģionā.

Rīcības sasniedzamie indikatori:

Nr.	Indikators	Mērvienība	Bāzes gads	Bāzes gada vērtība	Mērķa vērtība 2027	Datu avots
1.	Anketēto iedzīvotāju īpatsvars, kas pilnīgi piekrīt vai piekrīt apgalvojumam “Apkārtnē tiek piedāvāts un ir pieejams ilgtspējīgs/integrēts tūrisma pakalpojumu piedāvājums (kultūras mantojums, daba, sports, vietējā pārtika, u.c.)”	%	2020	58.5	65	KPR (aptauja)
2.	Anketēto iedzīvotāju īpatsvars, kas pilnīgi piekrīt vai piekrīt apgalvojumam “Digitalizācija ir būtiski ietekmējusi kultūras jomu”	%	2020	53.2	60	KPR (aptauja)
3.	Atbalstīto kultūras projektu skaits Kurzemes kultūras programmas ietvaros	skaits	2020	49	315	KPR

Rīcības:

Rīcības ID	Rīcība	Īstenošanā iesaistītie dalībnieki	Īstenošanas periods
R.7.5.1.	Starptautiska kultūras un mākslas pakalpojuma radīšana - mākslas, mūzikas, dizaina u.c. starptautisku kultūras pasākumu īstenošana, t.sk., izstādes, plenēri, radošās darbnīcas u.c. (kultūras eksports)	Pašvaldības, NVO, uzņēmēji, KPR	2021-2027
R.7.5.2.	Kultūras piedāvājuma satura attīstīšana kultūras iestādēs (kultūras darba organizācija, apmācība (prasmju pilnveide), pieredzes apmaiņas pasākumi, utt.)	KM, IZM, pašvaldības, NVO, uzņēmēji, kultūras iestādes	2021-2027
R.7.5.3.	Jaunrades attīstība, piesaistot IKT un citus inovatīvus risinājumus informācijas digitalizācijai, starpkultūru komunikācijas veicināšana	KPR, pašvaldības, kultūras iestādes, NVO	2021-2027

R.7.5.4.	Starptautisko komunikācijas veicināšana	KPR, pašvaldības, kultūras iestādes	2021-2027
R.7.5.5.	Profesionālās mākslas un kultūras (t.sk. starptautiskas) piedāvājuma pieejamības nodrošināšana	KPR, pašvaldības, kultūras iestādes	2021-2027

P8 PRIORITĀTE: AKTĪVA SABIEDRĪBA

Prioritātes ietvars:

Nacionālās identitātes un piederības sajūtas stiprināšana, iekļaujošas līdzdalības un pilsonisko zināšanu līmeņa paaugstināšanās, stiprinot kvalitatīvu un drošu demokrātiskās līdzdalības un informācijas telpu. Veicināt dažādu mērķa grupu (jaunieši, pensionāri, ģimenes, utt.) iesaisti dažādās sabiedriskajās aktivitātēs.

Ieinteresēt piedalīties kopienas dzīvē gan latviešus, gan cittautiešus, lai cilvēki jūtās piederīgi un noderīgi. Iesaistīt dažādus iedzīvotājus kopienas latvisko tradīciju saglabāšanas un izzināšanas pasākumos. Kopienas un apkaimju līmeņa aktivitātes ir iespēja veidot iekļaujošu un atvērtu sabiedrību, kurā tiek cienītas un atbalstītas visu sabiedrības locekļu intereses neatkarīgi no etniskās izcelsmes. Veidot ciešu sadarbību ar nevalstisko sektoru.

RV 8.1. Vietas piederības sajūtas stiprināšana

Rīcības virziena mērķis/apraksts:

Stiprināt piederības sajūtu Kurzemes reģiona iedzīvotājiem, iesaistot dažādu pasākumu aktivitātēs atšķirīgas iedzīvotāju grupas. Regulāru kampaņveida pasākumu organizēšana aktīvai sabiedrības iesaistei kopienu un apkaimju līmeņa aktivitātēs.

Rīcības sasniedzamie indikatori:

Nr.	Indikators	Mērvienība	Bāzes gads	Bāzes gada vērtība	Mērķa vērtība 2027	Datu avots
1.	Anketēto iedzīvotāju īpatsvars, kas pilnīgi piekrīt vai piekrīt apgalvojumam "Apkārtnē/reģionā ir iespējams atrast iespējas attīstīt ģimenes nākotnes plānus"	%	2020	50.9	60	KPR (aptauja)

Rīcības:

Rīcības ID	Rīcība	Īstenošanā iesaistītie dalībnieki	Īstenošanas periods
R.8.1.1.	Kurzemes viedo kopienu (ciemi un apkaimes) attīstība	VRG, pašvaldības, NVO	2021 -2027
R.8.1.2.	Kampaņveida pasākumi atšķirīgām dažādām sabiedrības grupām	Pašvaldības, NVO, iedzīvotāji	2021 -2027

R.8.1.3.	Atbalsts pagastu pārvalžu darbiniekiem vietējās kopienas vitalizēšanai, saliedēšanai	Pašvaldības, NVO, iedzīvotāji	2021 -2027
R.8.1.4.	Iedzīvotāju iniciatīvu projektu konkursi	Pašvaldības, NVO, iedzīvotāji	2021 -2027

RV 8.2. Saliedētas un pilsoniski aktīvas sabiedrības veidošana

Rīcības virziena mērķis/apraksts:

Sabiedrības līdzdalības veicināšana reģiona (pašvaldību) politikas īstenošanā, sniedzot iedzīvotājiem apliecinājumu līdzdalības būtiskai ietekmei. Iedzīvotāju izpratnes veicināšanas aktivitātes par sabiedrības daudzveidību, pilsoniski aktīvas sabiedrības veidošana reģiona ekonomiskās izaugsmes veicināšanai.

Rīcības sasniedzamie indikatori:

Nr.	Indikators	Mērvienība	Bāzes gads	Bāzes gada vērtība	Mērķa vērtība 2027	Datu avots
1.	Remigrantu skaits	Skaits	2019	Nd	1000	CSP, PMLP
2.	Anketēto iedzīvotāju īpatsvars, kas pilnīgi piekrīt vai piekrīt apgalvojumam “Esmu informēts/a par remigrācijas atbalsta pasākumiem un to sniegtajām iespējām”	%	2020	30.1	50	KPR (aptauja)
3.	Anketēto iedzīvotāju īpatsvars, kas pilnīgi piekrīt vai piekrīt apgalvojumam “Teritorijā ir aktīvas kopienas un iedzīvotāju iniciētas vietējās aktivitātes”	%	2020	45.5	50	KPR (aptauja)

Rīcības:

Rīcības ID	Rīcība	Īstenošanā iesaistītie dalībnieki	Īstenošanas periods
R.8.2.1.	Sadarbības stiprināšana ar NVO sektoru, NVO sektora iesaiste pašvaldību pakalpojumu uzlabošanā un sniegšanā	VRG, pašvaldības, NVO	2021 -2027
R.8.2.2.	Kurzemē dzīvojošo jauniešu integrācija sabiedrībā un iesaistīšana vietējās sabiedrības dzīvē	Pašvaldības, izglītības iestādes, kultūras iestādes	2021 -2027
R.8.2.3.	Iedzīvotāju pilsonisko kompetenču celšana	Pašvaldības, izglītības iestādes, kultūras iestādes, NVO	2021 -2027
R.8.2.4.	NVO infrastruktūras attīstība	Pašvaldības, izglītības iestādes, kultūras iestādes, NVO	2021-2027

R.8.2.5.	Vietējo kopienu sadarbības aktivitāšu un infrastruktūras attīstība	Pašvaldības, izglītības iestādes, kultūras iestādes, NVO	2021 -2027
----------	--	--	------------

5. PILSĒTU FUNKCIONĀLĀS TERITORIJAS

Saskaņā ar ES fondu darbības programmas 2021.-2027.gadam projektu pilsētu funkcionālās teritorijas jānosaka plānošanas reģionu attīstības programmās kā plānoto ieguldījumu funkcionālās teritorijas (SAM 5.1.1. darbības programma).

Funkcionālā pilsētas teritorija, atbilstoši stratēģijā “Latvija 2030” noteiktajam, ir nacionālas un reģionālas nozīmes attīstības centri un to apkārtējās teritorijas (var būt arī vienas vai vairāku pašvaldību ietvaros), starp kurām ir:

- a) ikdienas darba spēka migrācija - ne mazāk par 15% no nodarbinātajiem iedzīvotājiem strādā attīstības centrā. Pilsētu funkcionālajā teritorijā tiek ieskaitītas pašvaldību teritoriālās vienības, t.i., pilsētas un pagasti;
- b) kopīgs pakalpojumu tīkls. Pamatkritērijs funkcionālās pilsētas teritorijas noteikšanai ir darbaspēka migrācija.

Pilsētu funkcionālās teritorijas definīcija balstās uz:

- 1) **stratēģijā “Latvija 2030” noteiktajām mērķteritorijām** – 30 lielāko Latvijas pilsētu tīklu. Saskaņā ar „Latvija 2030” noteikto teritoriāli Latvijas reģionālās politikas centrā ir izvirzīta nozīmīgāko pilsētu jeb attīstības centru mērķtiecīga attīstīšana un nostiprināšana visā Latvijas teritorijā kā instruments līdzsvarotākai valsts attīstībai, to izaugsmei labvēlīgi ietekmējot arī apkārtējo lauku teritoriju attīstību, kā arī reģionu un pilsētu konkurētspējas stiprināšanai starptautiskā mērogā.

“Latvija 2030” definē 30 starptautiskas, nacionālas un reģionālas nozīmes attīstības centru tīklu kā valsts apdzīvojuma struktūras pamatu, ko nepieciešams stiprināt, lai veicinātu reģionu attīstību un samazinātu pašreizējo pārmērīgo resursu koncentrāciju ap galvaspilsētu. Attīstības centru tīkls “Latvija 2030” izstādes ietvaros noteikts, ņemot vērā apdzīvoto vietu lielumu, attīstības rādītājus un izaugsmes potenciālu, pakalpojumu klāstu (t.sk. valsts pārvaldes reģionālo struktūrvienību izvietojumu), apkalpes teritoriju un atrašanās vietu, kā arī balstoties uz plānošanas reģionu attīstības plānošanas dokumentiem. Statistikas dati apliecina, ka šajos attīstības centros koncentrējas izaugsmei nozīmīgie resursi, kā arī ekonomiskā un sociālā aktivitāte. Izvēlētie attīstības centri ir vienmērīgi izvietoti visā valsts teritorijā (~ 25 – 90 km starp tuvākajiem attīstības centriem, kas nozīmē, ka attīstības centri no apkārtējās teritorijas ir sasniedzami līdz 50 km attālumā (ar atsevišķiem izņēmumiem)), kas ir nozīmīgs priekšnoteikums to ieguldījumam reģionu un visas valsts līdzsvarotas attīstības sekmēšanā, jo tādējādi lauku teritoriju iedzīvotājiem ir pieejams vismaz viens attīstības centrs salīdzinoši tuvā attālumā. Attīstības centri nodrošina darbavietas un pakalpojumus ne tikai centra, bet arī apkārtējās teritorijas iedzīvotājiem.

- 2) **OECD un ES kopīgo definīciju** – Funkcionālā pilsētu teritorija sastāv no blīvi apdzīvotas pilsētas un tās apkārtējās teritorijas (svārstmigrācijas zonas), kuras darba tirgus ir lielā mērā integrēts ar pilsētu.¹³ Funkcionālo pilsētu teritorija tiek definēta vairākos posmos. Pirmkārt, iedzīvotāju tīkls ļauj definēt “pilsētu centrus” neatkarīgi no

¹³ FUA consists of a densely inhabited city and of a surrounding area (commuting zone) whose labour market is highly integrated with the city.

administratīvajām vai statistikas robežām. Otrkārt, pēc tam šis blīvais pilsētas centrs tiek pielāgots tuvākajām vietējām vienībām, lai definētu pilsētu. Treškārt, tiek pievienotas svārstmigrācijas plūsmas, lai noteiktu, kura no apkārtnēm, mazāk blīvi apdzīvotajām vietējām vienībām ir daļa no pilsētas darba tirgus (svārstmigrācijas teritorija). Svārstmigrācijas plūsmas ir balstītas uz braucieniem uz darbu, t.i., braucieniem, kurus vietējie iedzīvotāji veic, lai sasniegtu darbavietu. Šajās pārvietošanās plūsmās tiek ietverta arī regulāra iedzīvotāju pārvietošanās, lai nodrošinātu piekļuvi izglītībai un citiem publiskajiem pakalpojumiem.¹⁴

OECD un ES definīcija Latvijas gadījumā būtu piemērojama šādi:

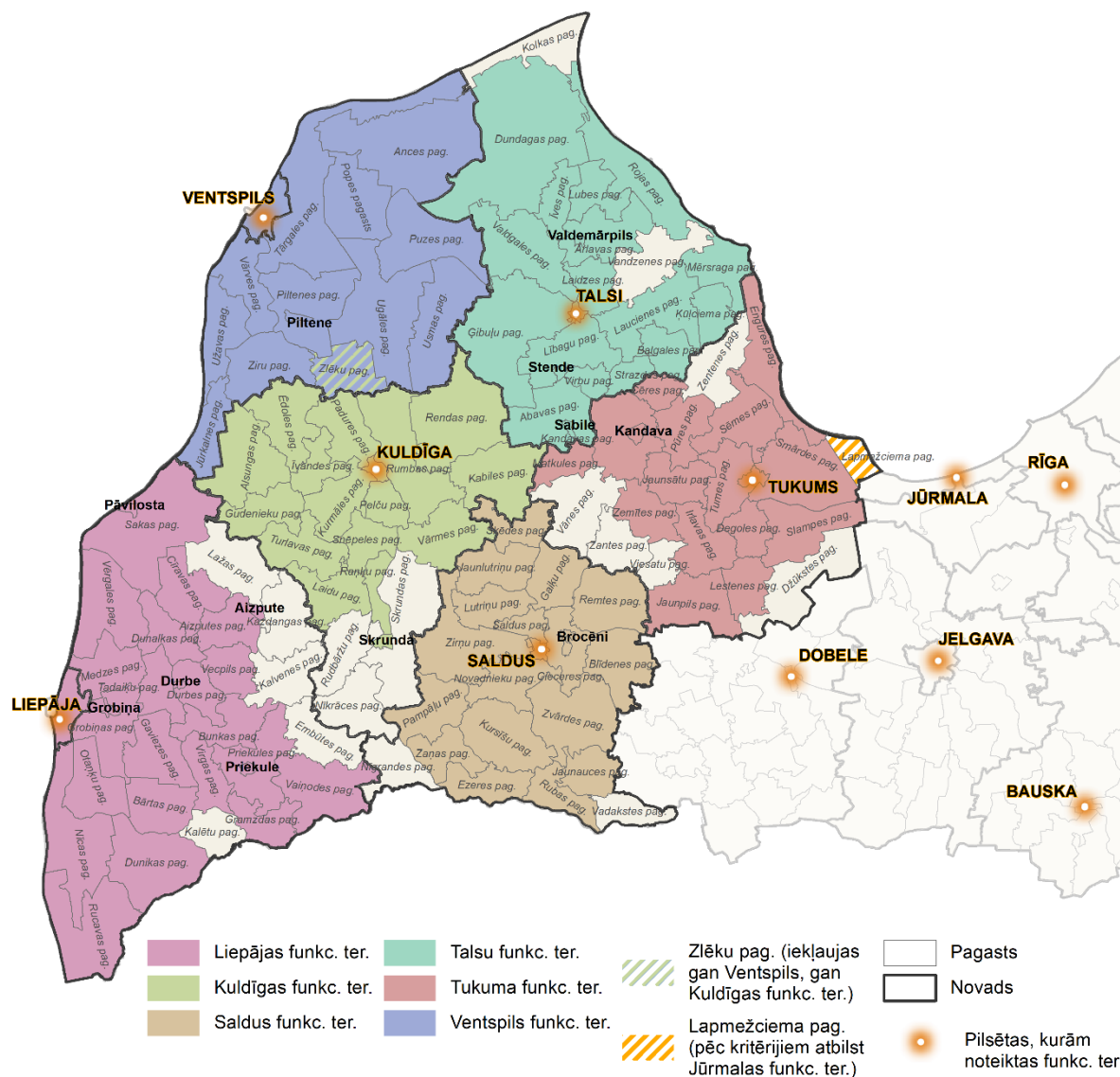
- ✓ **Pilsēta:** nacionālas un reģionālas nozīmes attīstības centri atbilstoši stratēģijā “Latvija 2030” noteiktajam;
- ✓ **Svārstmigrācijas teritorija (noteicošais kritērijs):** ne mazāk par 15% no to nodarbinātajiem iedzīvotājiem strādā vienā pilsētā. Pilsētu funkcionālajā teritorijā tiek ieskaitītas pašvaldību teritoriālās vienības, t.i., pilsētas un pagasti.
- ✓ **Pakalpojumu apkalpes mērogs (papildu/koriģējošais kritērijs):** pilsētā pieejamos pakalpojumus izmanto arī apkārtnēs teritorijas iedzīvotāji (klienti pakalpojumu saņemšanai). Tiek vērtēts atbilstoši vietējai specifikai, piemēram, ja darbojas kopīgas iestādes pakalpojumu nodrošināšanai);
- ✓ **Funkcionālā teritorija:** pilsētas un tās svārstmigrācijas teritorijas apvienojums.

Pilsētu funkcionālo teritoriju noteikšanā ņemti vērā arī Vides aizsardzības un reģionālās ministrija (turpmāk – VARAM) ieteikumi. Atbilstoši VARAM ieteikumiem plānošanas reģiona attīstības programmā pilsētu funkcionālā teritorija būtu nosakāma:

- 1) kombinējot vidējo pārvietošanās laiku 40 minūšu rādiusā ar ikdienas darbaspēka migrācijas datiem;
- 2) kā papildu kritēriju izmantojot pakalpojumu tīklu pašvaldībās (blīvi apdzīvotajās vietās), ko ietekmē apdzīvojamība, sasniedzamība (attālums no attīstības centra, pārvietošanās ilgums) un pakalpojumu apkalpes mērogs. Izmantojot šo papildu kritēriju, tiek sašaurināta potenciālā pilsētas funkcionālā teritorija;
- 3) gadījumā, ja, vērtējot pēc sasniedzamības kritērija, visa pagasta teritorija nav vienādi sasniedzama 40 minūšu laikā, tad pilsētas funkcionālajā teritorijā ieteicams iekļaut visu pagasta teritoriju, ja 40 minūšu sasniedzamības rādiusā ir sasniedzama pagasta lielākā apdzīvotā vieta. Ja pagasta teritorija ir apkārt pilsētas teritorijai, tad kā lielāko apdzīvoto vietu vērtē šo pilsētu (piem., Pāvilostas pilsētas gadījumā). Atsevišķos gadījumos pilsētas funkcionālā teritorija var tikt noteikta ārpus administratīvi teritoriālā ietvara, tāpat viena teritoriālā vienība var tikt iekļauta vairākās pilsētu funkcionālajās teritorijās.

Ņemot vērā visu iepriekš minēto, Kurzemes plānošanas reģionā (turpmāk – KPR) definētas šādas pilsētu funkcionālās teritorijas (turpmāk – FT):

¹⁴ OECD Regional Development Working Papers 2019/11: The EU-OECD definition of a functional urban area. <https://www.oecd-ilibrary.org/docserver/d58cb34d-en.pdf?expires=1602239944&id=id&accname=guest&checksum=B035D2333C420C67C2F355D4B9A1CD8A>

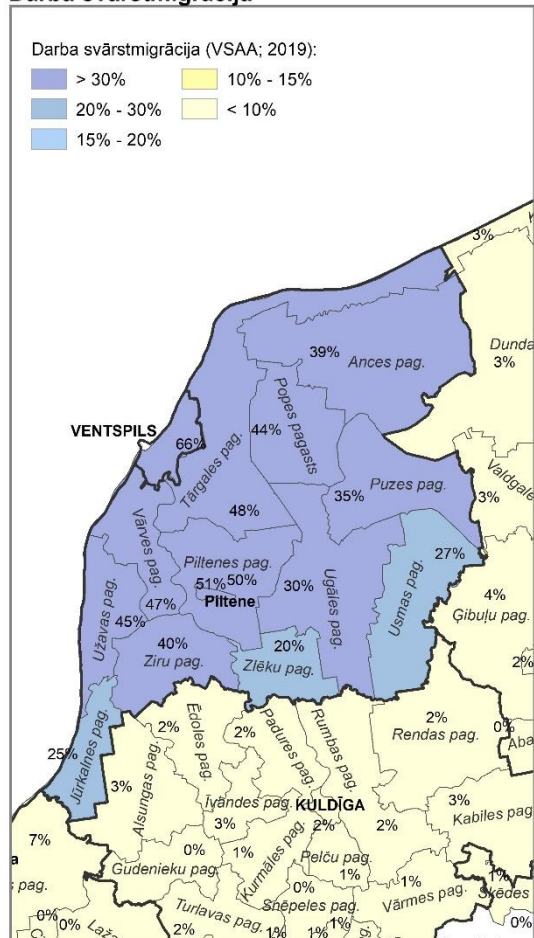

24.attēls. Kurzemes plānošanas reģiona pilsētu funkcionālās zonas
(KPR, izmantojot CSP datus)

KPR atbilstoši “Latvija 2030” noteikti divi nacionāls nozīmes attīstības centri – Liepāja un Ventspils un četri reģionālas nozīmes attīstības centri – Kuldīga, Saldus, Talsi un Tukums (skatīt 24.attēlu). Atbilstoši VARAM ieteikumiem, pilsētu funkcionālajās teritorijās iekļautas pilsētas un pagasti, kas galvenokārt izpilda abus kritērijus – 40 minūšu sasniedzamība no nacionālas vai reģionālas nozīmes attīstības centra administratīvās robežas un darba svārstmigrācija sasniedz vismaz 15%. Atsevišķos gadījumos pilsēta vai pagasts FT iekļauts, ja arī neizpilda vienu no minētajiem kritērijiem. Kā papildus kritērijs FT noteikšanā izmantots iedzīvotāju blīvums noteiktā teritorijā – vismaz 17 iedz./km². Šis ir vidējais iedzīvotāju blīvums KPR 2021.gadā.

Ventspils pilsētas funkcionālā teritorija

Darba svārstmigrācija

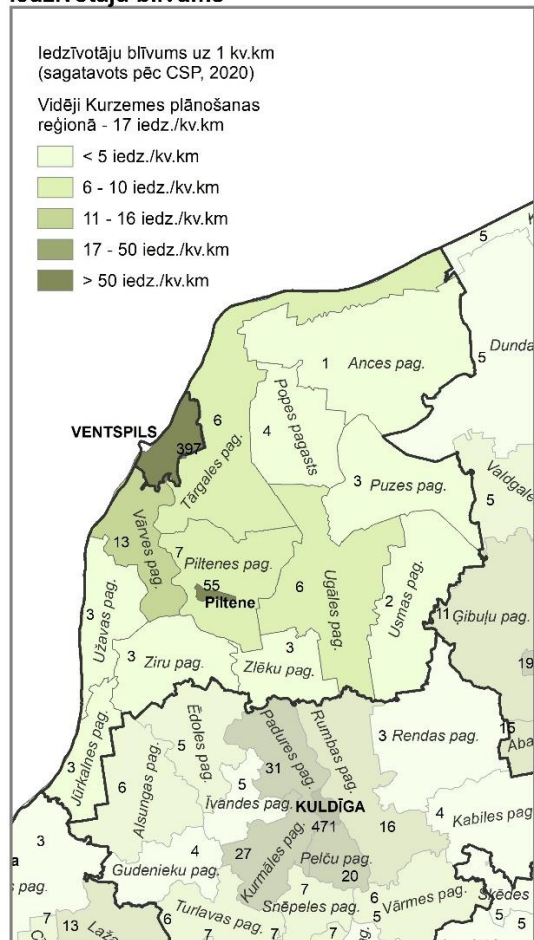
Sasniedzamība

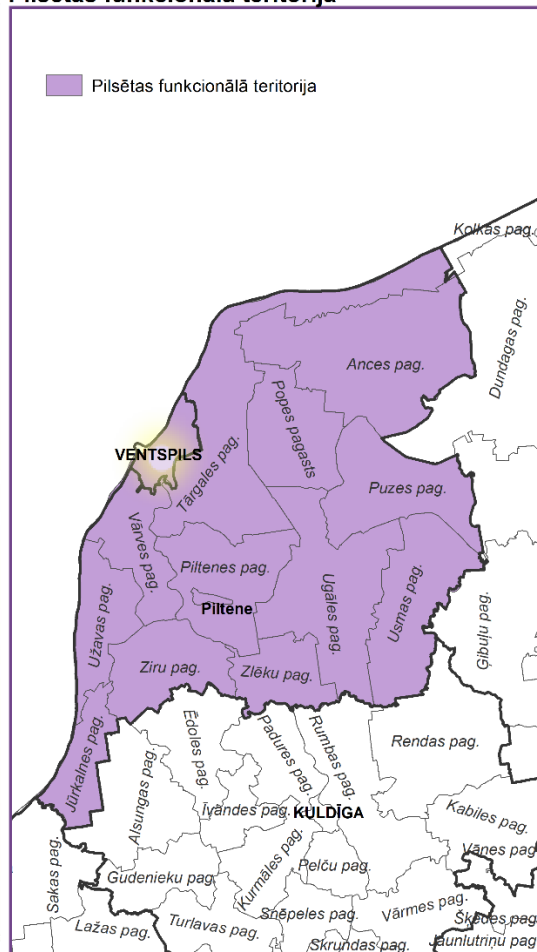
25.attēls. Darba svārstmigrācija un sasniedzamība Ventspils novadā (KPR)

Ventspils pilsētas gadījumā visa Ventspils novada teritorija izpilda abus kritērijus – vismaz 15% darba svārstmigrācija un 40 minūšu sasniedzamība no pilsētas robežas (skatīt 25.attēlu). Līdz ar to, visa Ventspils novada teritorija iekļauta Ventspils FT. Ņemot vērā kritērijus, Zlēku pagasts iekļaujas arī Kuldīgas FT. (skatīt 26.attēlu).

Iedzīvotāju blīvums

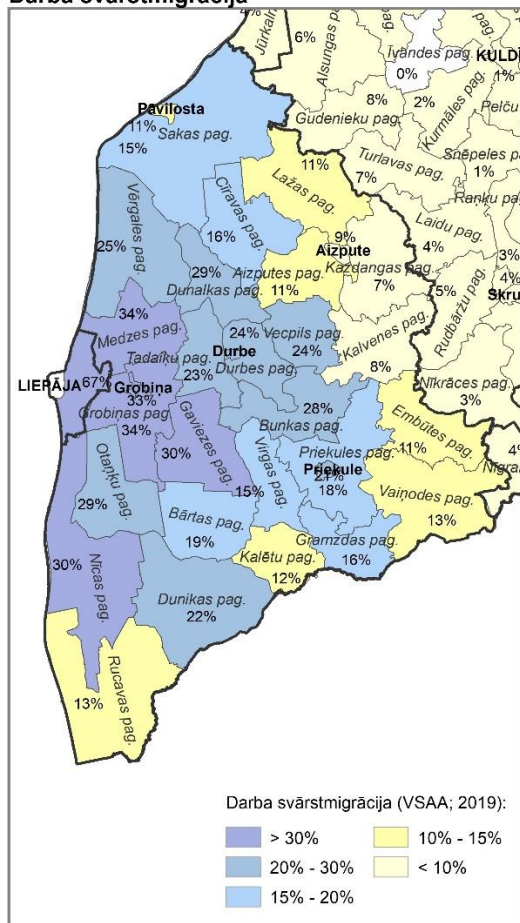
Pilsētas funkcionālā teritorija

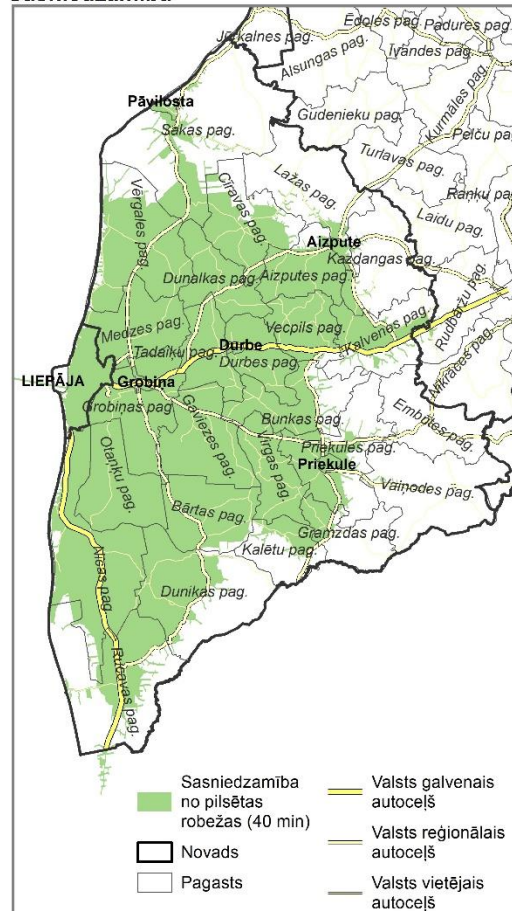
26.attēls. Iedzīvotāju blīvums Ventspils novadā un Ventspils pilsētas funkcionālā teritorija (KPR)

Liepājas pilsētas funkcionālā teritorija

Darba svārstmigrācija

Sasniedzamība

27.attēls. Darba svārstmigrācija un sasniežamība Dienvidkurzemes novadā (KPR)

Abus kritērijus – 15% darba svārstmigrāciju un 40 minūšu sasniežamību izpilda Sakas pagasts, Vērgales pagasts, Cīravas pagasts, Dunalkas pagasts, Medzes pagasts, Tadaiku pagasts, Durbe, Durbes pagasts, Vecpils pagasts, Grobiņa, Grobiņas pagasts, Gaviezes pagasts, Bunkas pagasts, Nīcas pagasts, Otaņķu pagasts, Dunikas pagasts, Bārtas pagasts, Virgas pagasts, Priekule, Priekules pagasts un Gramzdas pagasts (skatīt 27.attēlu). Līdz ar to, šīs teritorijas automātiski iekļaujas Liepājas FT.

Liepājas FT **papildus iekļautas** šādas administratīvās vienības:

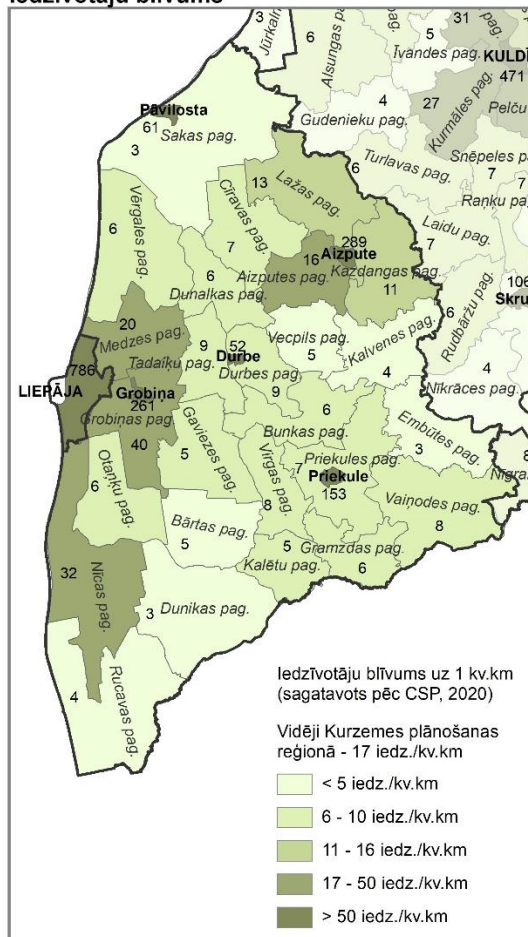
- 1) Pāvilosta – pamatojums: iedzīvotāju blīvums (61 iedz./km² – virs KPR vidējā), 40 minūšu sasniežamība un faktors, kad Sakas pagasts ir Liepājas pilsētas FT, tādējādi Pāvilosta paliktu kā tāds anklāvs;
- 2) Aizpute – pamatojums: iedzīvotāju blīvums (289 iedz./km² – virs KPR vidējā) un 40 minūšu sasniežamība;
- 3) Aizputes pagasts – pamatojums: iedzīvotāju blīvums (16 iedz./km² – vidējais KPR) 40 minūšu sasniežamība un faktors, ka atrodas starp Liepāju un Aizputi. Par cik Aizpute, izvērtējot papildus kritērijus, iekļauta Liepājas pilsētas FT, rastos telpisks pārrāvums, ja šajā pašā FT neiekļautu Aizputes pagastu.
- 4) Vaiņodes pagasts – pamatojums: 13% darba svārstmigrācija (pavisam nedaudz pietrūkst, lai izpildītu 15% kritēriju).

- 5) Rucavas pagasts – pamatojums: 13% darba svārstmigrācija (pavisam nedaudz pietrūkst, lai izpildītu 15% kritēriju).

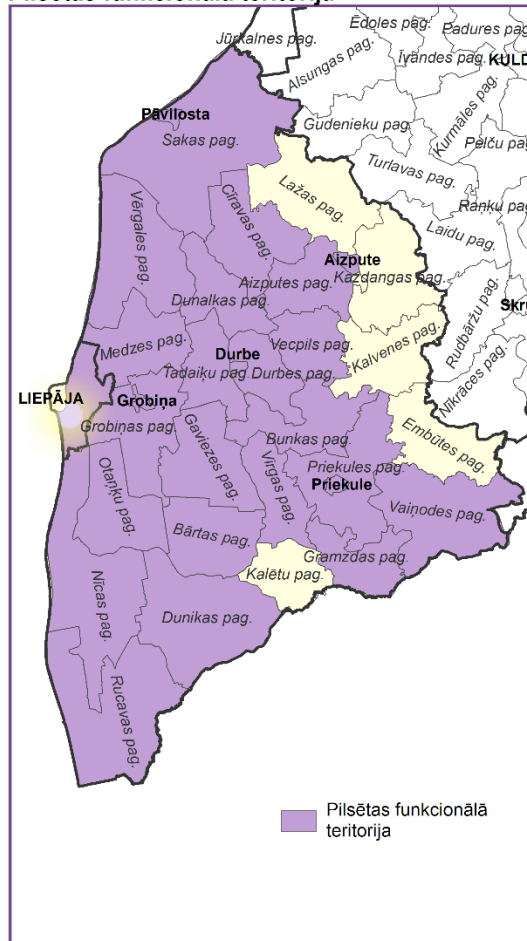
Izvērtējot kritērijus, Liepājas FT **netiek iekļautas** šādas administratīvās vienības:

- 1) Lažas pagasts – pamatojums: neizpilda darba svārstmigrāciju kritēriju (11%) un 40 minūšu sasniedzamības kritēriju, zemāks iedzīvotāju blīvums (13 iedz./km²) nekā vidēji KPR;
- 2) Kazdangas pagasts – pamatojums: neizpilda darba svārstmigrāciju kritēriju (7%) un 40 minūšu sasniedzamības kritēriju, zemāks iedzīvotāju blīvums (11 iedz./km²) nekā vidēji KPR;
- 3) Kalvenes pagasts – pamatojums: neizpilda darba svārstmigrāciju kritēriju (8%) un zemāks iedzīvotāju blīvums (4 iedz./km²) nekā vidēji KPR;
- 4) Embūtes pagasts – pamatojums: neizpilda darba svārstmigrāciju kritēriju (11%) un 40 minūšu sasniedzamības kritēriju, zemāks iedzīvotāju blīvums (3 iedz./km²) nekā vidēji KPR;
- 5) Kalētu pagasts – pamatojums: neizpilda darba svārstmigrāciju kritēriju (12%) un zemāks iedzīvotāju blīvums (5 iedz./km²) nekā vidēji KPR.

Iedzīvotāju blīvums

Pilsētas funkcionālā teritorija

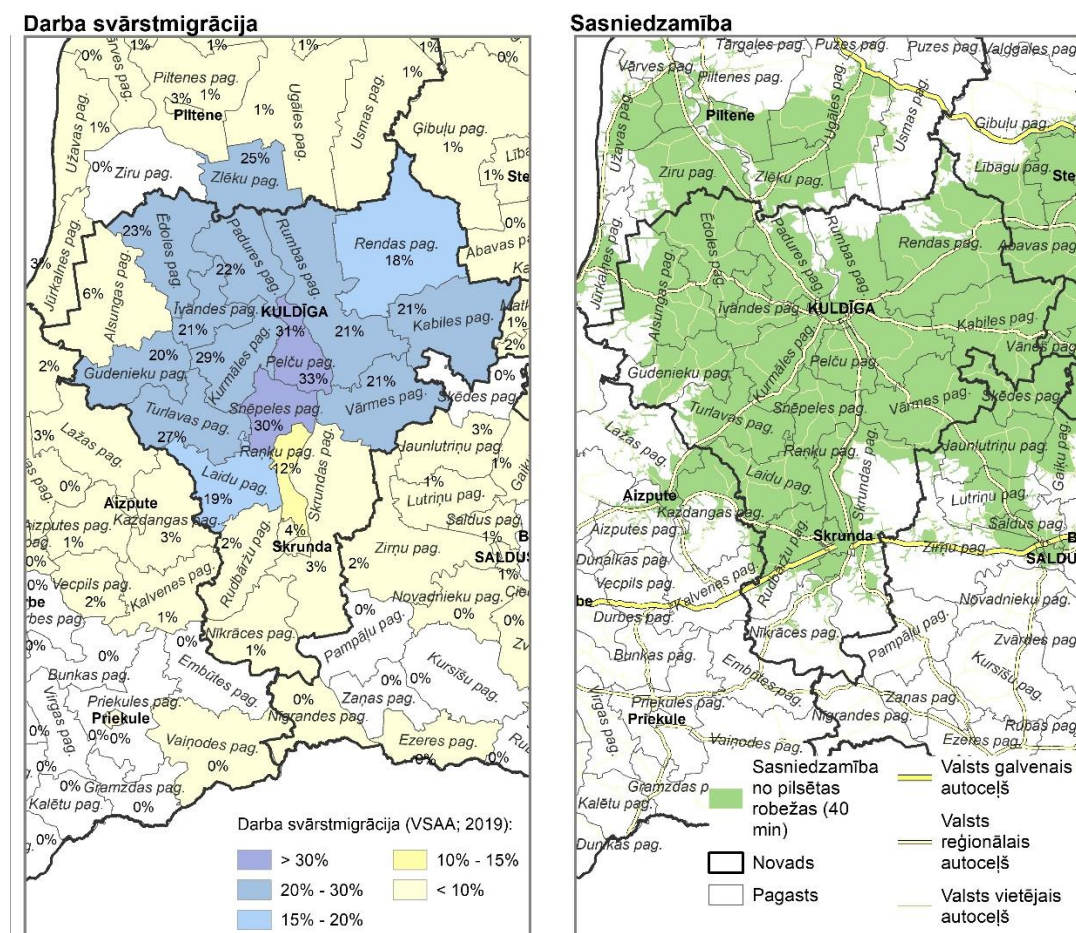

28.attēls. Iedzīvotāju blīvums Dienvidkurzemes novadā un Liepājas pilsētas funkcionālā teritorijā (KPR)

Nemot vērā iepriekšminēto, **Liepājas FT iekļautas šādas administratīvās vienības:**

Sakas pagasts, Vērgales pagasts, Cīravas pagasts, Dunalkas pagasts, Medzes pagasts, Tadaikšu pagasts, Durbe, Durbes pagasts, Vecpils pagasts, Grobiņa, Grobiņas pagasts, Gaviezes pagasts, Bunkas pagasts, Nīcas pagasts, Otāņu pagasts, Dunikas pagasts, Bārtas pagasts, Virgas pagasts, Priekule, Priekules pagasts, Gramzdas pagasts, Pāvilosta, Aizpute, Aizputes pagasts, Vaiņodes pagasts un Rucavas pagasts (skatīt 28.attēlu).

Kuldīgas pilsētas funkcionālā teritorija

29.attēls. Darba svārstmigrācija un sasniedzamība Kuldīgas novadā (KPR)

Abus kritērijus – 15% darba svārstmigrāciju un 40 minūšu sasniedzamību izpilda Ēdoles pagasts, Ivandes pagasts, Padures pagasts, Rumbas pagasts, Rendas pagasts, Kabiles pagasts, Vārmes pagasts, Pelču pagasts, Snēpeles pagasts, Kurmāles pagasts, Gudenieku pagasts, Turlavas pagasts un Laidu pagasts (skatīt 29.attēlu). Līdz ar to, šīs teritorijas automātiski iekļaujas Liepājas FT.

Izvērtējot iedzīvotāju blīvumu katrā teritorijā un arī telpiskos aspektus, Kuldīgas FT **papildus iekļautas** šādas administratīvās vienības:

- 1) Skrunda – pamatojums: iedzīvotāju blīvums (106 iedz./km² – virs KPR vidējā) un 40 minūšu sasniedzamība;
- 2) Raņķu pagasts – pamatojums: darba svārstmigrācija 12% (nedaudz pietrūkst līdz 15%), 40 minūšu sasniedzamība un faktors, ka atrodas starp Kuldīgu un Skrundu. Par cik

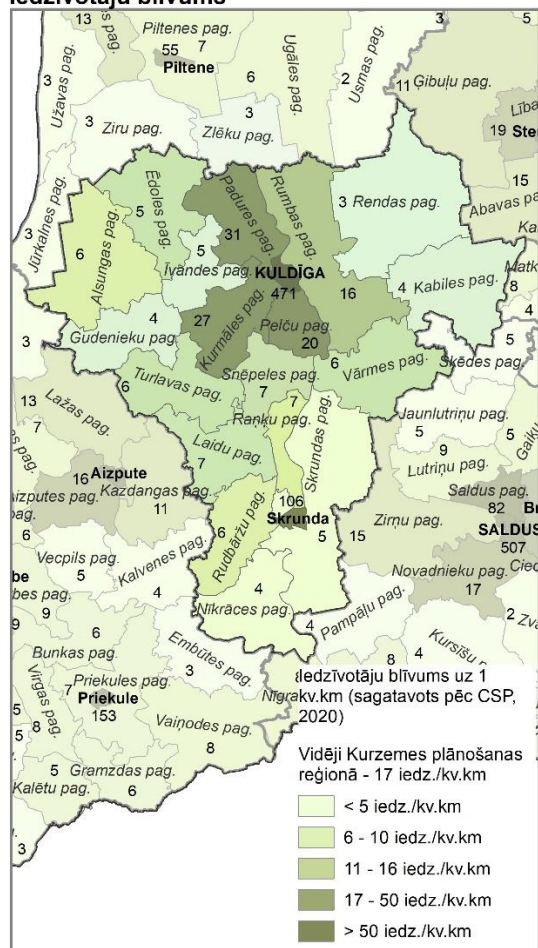
Skrunda, izvērtējot papildus kritērijus, iekļauta Kuldīgas pilsētas FT, rastos telpisks pārrāvums, ja šajā pašā FT neiekļautu Raņķu pagastu.

- 3) Alsungas pagasts – pamatojums: izpilda 40 minūšu sasniedzamības kritēriju, iekļaujas Kuldīgas pilsētas pakalpojumu tīklā (pēc administratīvi teritoriālās reformas Alsungā vairs nav vidusskolas).

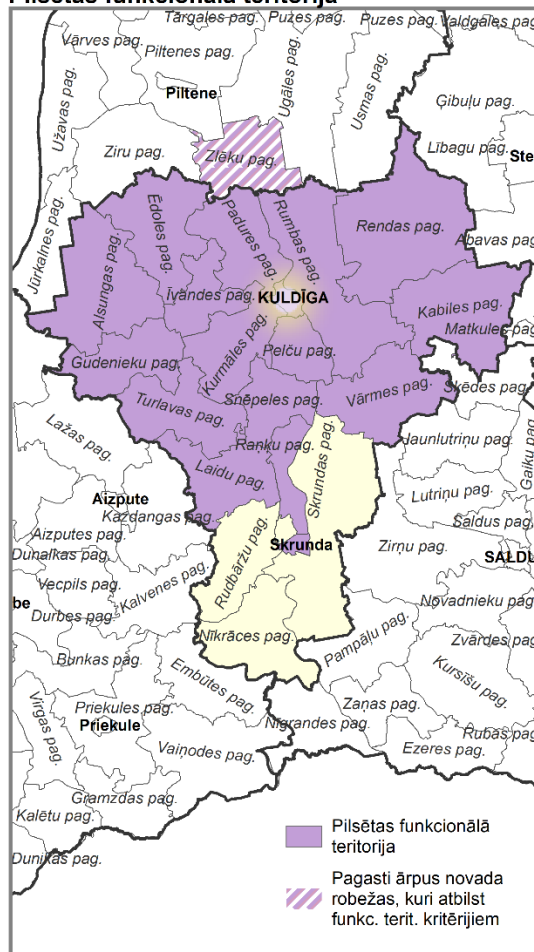
Izvērtējot kritērijus, Kuldīgas FT **netiek iekļautas** šādas administratīvās vienības:

- 1) Rudbāržu pagasts – pamatojums: neizpilda darba svārstmigrāciju kritēriju (2%) un zemāks iedzīvotāju blīvums (6 iedz./km²) nekā vidēji KPR;
- 2) Nīkrāces pagasts – pamatojums: neizpilda darba svārstmigrāciju kritēriju (1%) un 40 minūšu sasniedzamības kritēriju, zemāks iedzīvotāju blīvums (4 iedz./km²) nekā vidēji KPR;
- 3) Skrundas pagasts – pamatojums: pamatojums: neizpilda darba svārstmigrāciju kritēriju (3%) un zemāks iedzīvotāju blīvums (5 iedz./km²) nekā vidēji KPR.

Iedzīvotāju blīvums

Pilsētas funkcionālā teritorija

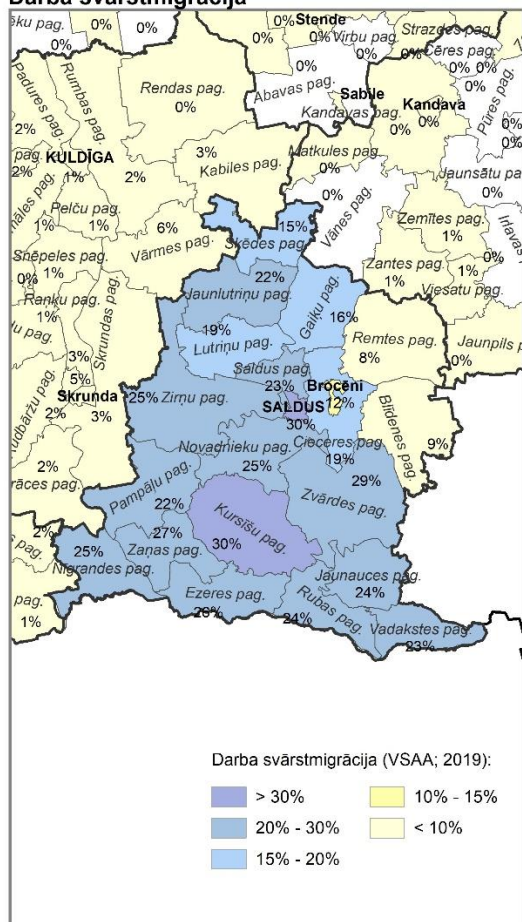

30.attēls. Iedzīvotāju blīvums Kuldīgas novadā un Kuldīgas pilsētas funkcionālā teritorija (KPR)

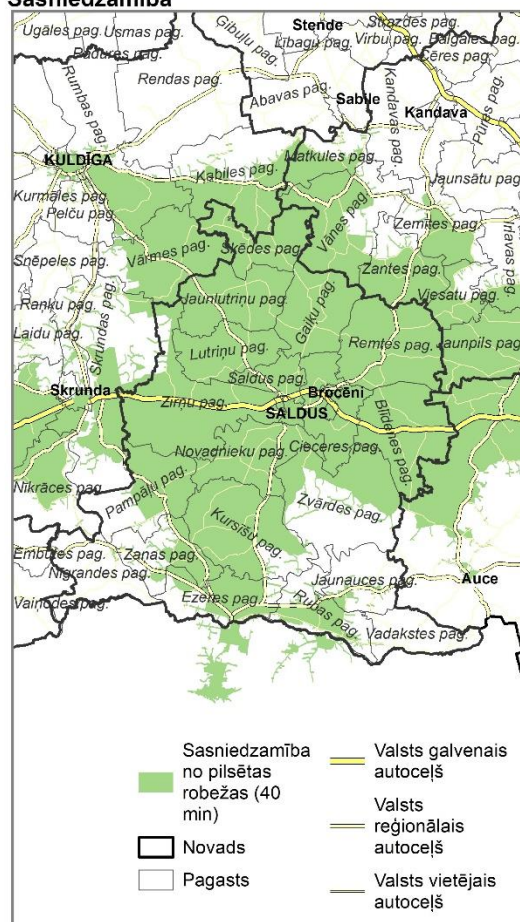
Nemot vērā iepriekšminēto, **Kuldīgas FT iekļautas šādas administratīvās vienības:** Ēdoles pagasts, Īvandes pagasts, Padures pagasts, Rumbas pagasts, Rendas pagasts, Kabiles pagasts, Vārmes pagasts, Pelču pagasts, Snēpeles pagasts, Kurmāles pagasts, Gudenieku pagasts, Turlavas pagasts, Laidu pagasts, Skrunda, Raņķu pagasts un Alsungas pagasts (skatīt 30.attēlu).

Saldus pilsētas funkcionālā teritorija

Darba svārstmigrācija

Sasniedzamība

31.attēls. Darba svārstmigrācija un sniedzamība Saldus novadā (KPR)

Abus kritērijus – 15% darba svārstmigrāciju un 40 minūšu sniedzamību izpilda Šķēdes pagasts, Jaunlutriņu pagasts, Lutriņu pagasts, Gaiķu pagasts, Zirņu pagasts, Saldus pagasts, Ciecēres pagasts, Novadnieku pagasts, Pampāļu pagasts, Kursiņu pagasts, Zvārdes pagasts, Zaņas pagasts, Ezeres pagasts un Rubas pagasts (skatīt 31.attēlu). Līdz ar to, šīs teritorijas automātiski iekļaujas Saldus FT.

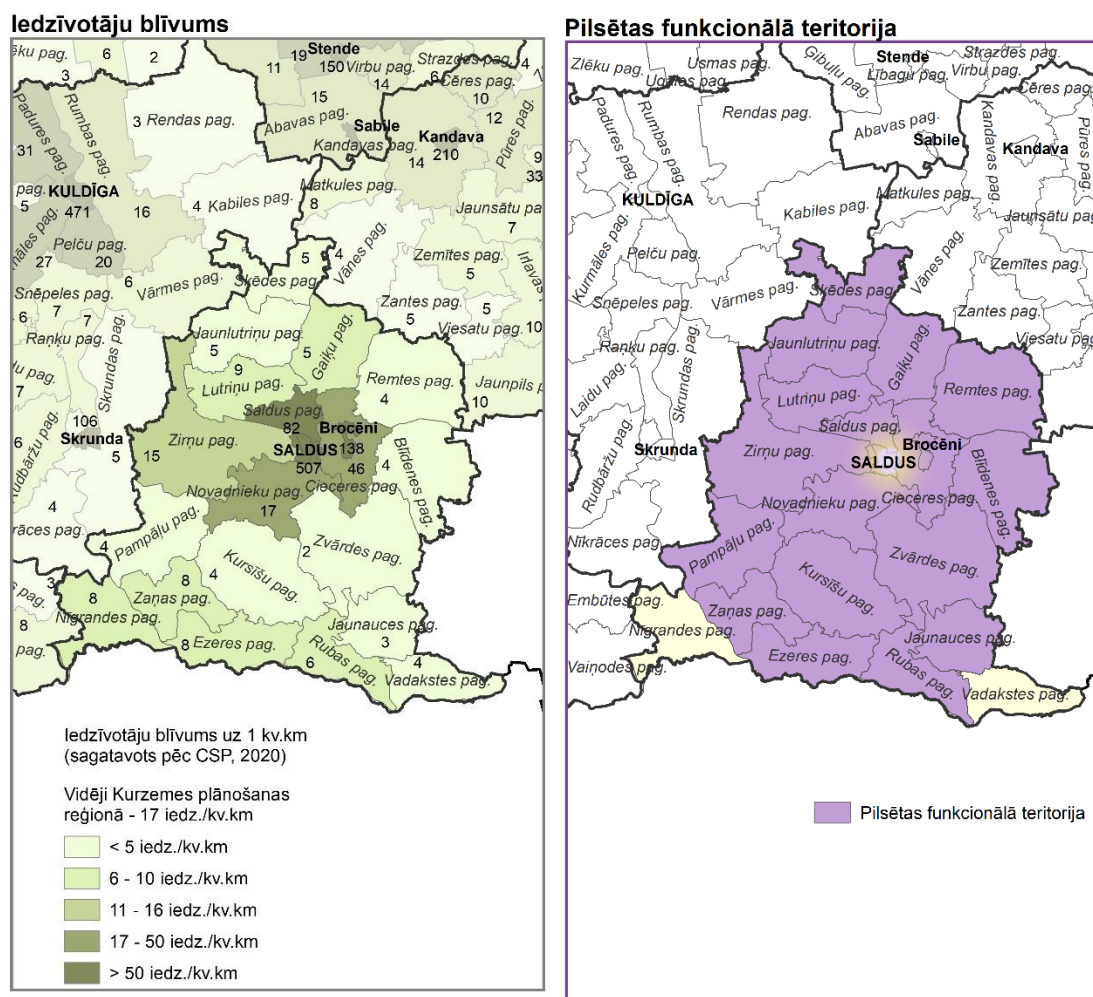
Saldus FT **papildus iekļautas** šādas administratīvās vienības:

- 1) Brocēni – pamatojums: iedzīvotāju blīvums (138 iedz./km² – virs KPR vidējā), darba svārstmigrācija 12% (nedaudz pietrūkst līdz 15%), 40 minūšu sniedzamība un faktors, ka Ciecēres pagasts ir iekļauts Saldus pilsētas FT, tādējādi Brocēni paliktu kā tāds anklāvs.
- 2) Jaunaucē pagasts – pamatojums: 24% darba svārstmigrācija
- 3) Blīdenes pagasts – pamatojums: izpilda 40 minūšu sniedzamības kritēriju, iekļaujas Saldus pilsētas pakalpojumu tīklā.
- 4) Remtes pagasts – pamatojums: izpilda 40 minūšu sniedzamības kritēriju, iekļaujas Saldus pilsētas pakalpojumu tīklā.

Izvērtējot kritērijus, Saldus FT **netiek iekļautas** šādas administratīvās vienības:

- 1) Vadakstes pagasts – pamatojums: neizpilda 40 minūšu sniedzamības kritēriju un zemāks iedzīvotāju blīvums (4 iedz./km²) nekā vidēji KPR;

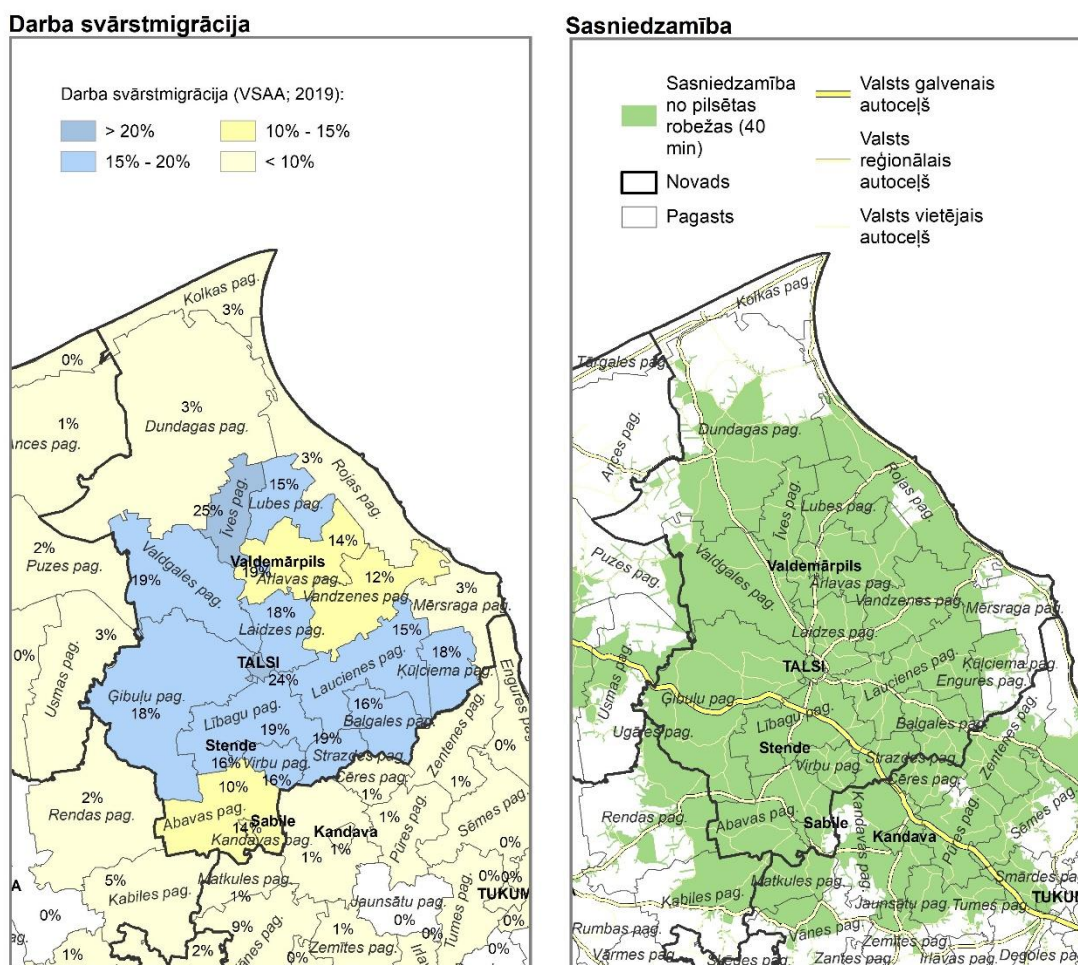
- 2) Nīgrandes pagasts – pamatojums: neizpilda 40 minūšu sasniegšanas kritēriju un zemāks iedzīvotāju blīvums (8 iedz./km²) nekā vidēji KPR.

32.attēls. Iedzīvotāju blīvums Saldus novadā un Saldus pilsētas funkcionālā teritorija (KPR)

Nemot vērā iepriekšminēto, **Saldus FT iekļautas šādas administratīvās vienības**: Šķēdes pagasts, Jaunlutrīņu pagasts, Lutrīņu pagasts, Gaiķu pagasts, Zirņu pagasts, Saldus pagasts, Ciecēres pagasts, Novadnieku pagasts, Pampāļu pagasts, Kursīšu pagasts, Zvārdes pagasts, Zaņas pagasts, Ezeres pagasts, Rubas pagasts, Brocēni, Jaunaucē pagasts, Blīdēnes pagasts un Remtes pagasts (skatīt 32.attēlu).

Talsu pilsētas funkcionālā teritorija

33.attēls. Darba svārstmigrācija un sasniedzamība Talsu novadā (KPR)

Abus kritērijus – 15% darba svārstmigrāciju un 40 minūšu sasniedzamību izpilda Lubes pagasts, Īves pagasts, Valdgales pagasts, Valdemārpils, Laidzes pagasts, Ģibuļu pagasts, Libagu pagasts, Stende, Virbu pagasts, Strazdes pagasts, Balgales pagasts, Laucienes pagasts un Kūlciena pagasts (skatīt 33.attēlu). Līdz ar to, šīs teritorijas automātiski iekļaujas Talsu FT.

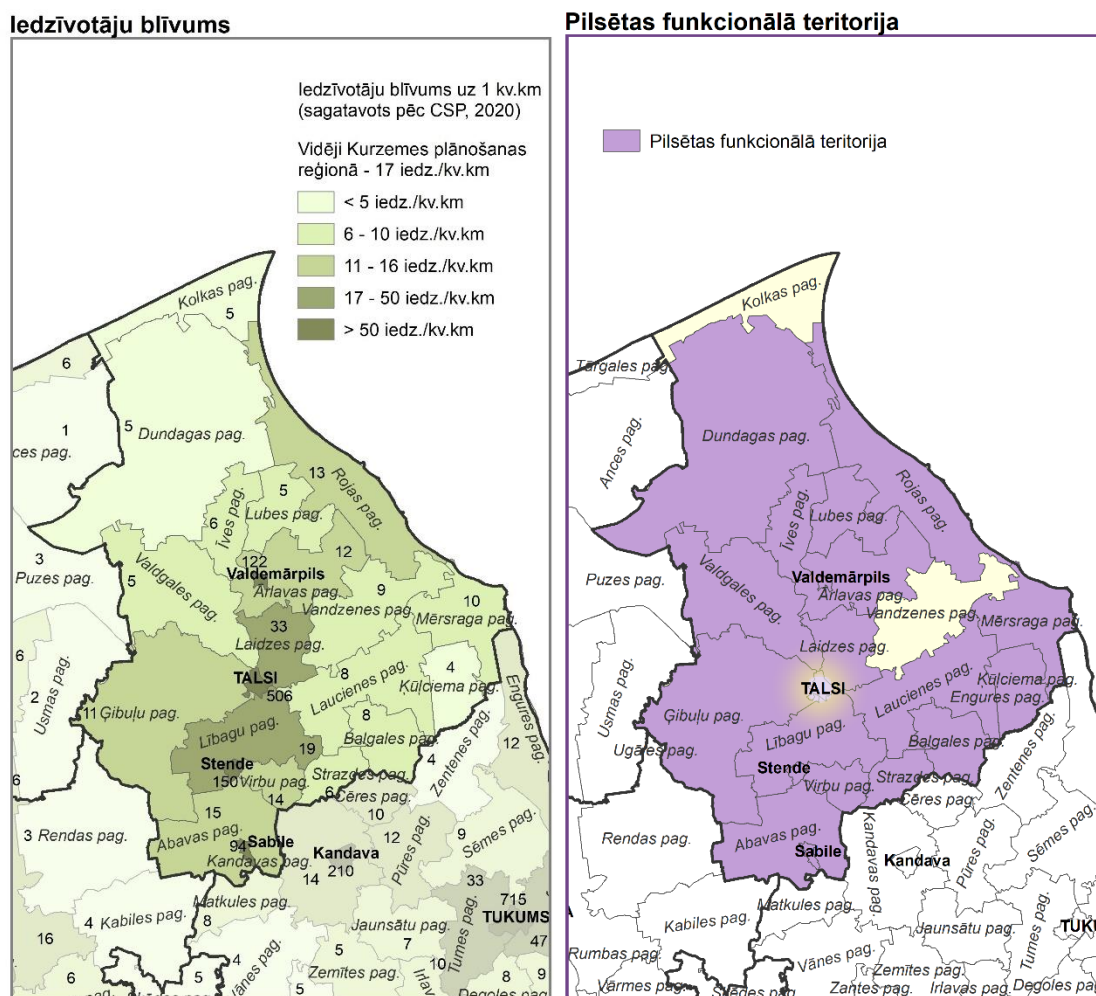
Talsu FT **papildus ieklaudas** šādas administratīvās vienības:

- 1) Ārlavas pagasts – pamatojums: darba svārstmigrācija 14% (nedaudz pietrūkst līdz 15%), 40 minūšu sasniedzamība un faktors, ka atrodas starp Talsiem un Valdemārpili. Par cik Valdemārpils izpilda visus kritērijus un atbilst iekļaušanai Talsu pilsētas FT, rastos telpisks pārrāvums, ja šajā pašā FT neiekļautu Ārlavas pagastu;
- 2) Sabile – pamatojums: iedzīvotāju blīvums (94 iedz./km² – virs KPR vidējā), 40 minūšu sasniedzamība un darba svārstmigrācija 14% (nedaudz pietrūkst līdz 15%);
- 3) Abavas pagasts – pamatojums: darba svārstmigrācija virs 10%, 40 minūšu sasniedzamība un faktors, ka atrodas starp Talsiem un Sabili. Par cik Sabile, izvērtējot papildus kritērijus, iekļauta Talsu pilsētas FT, rastos telpisks pārrāvums, ja šajā pašā FT neiekļautu Abavas pagastu.
- 4) Dundagas pagasts – pamatojums: izpilda 40 minūšu sasniedzamības kritēriju, augsta ekonomiskā aktivitāte.

- 5) Rojas pagasts – pamatojums: izpilda 40 minūšu sasniedzamības kritēriju, augsta ekonomiskā aktivitāte.
- 6) Mērsraga pagasts – pamatojums: izpilda 40 minūšu sasniedzamības kritēriju, augsta ekonomiskā aktivitāte.

Izvērtējot kritērijus, Talsu FT **netiek iekļautas** šādas administratīvās vienības:

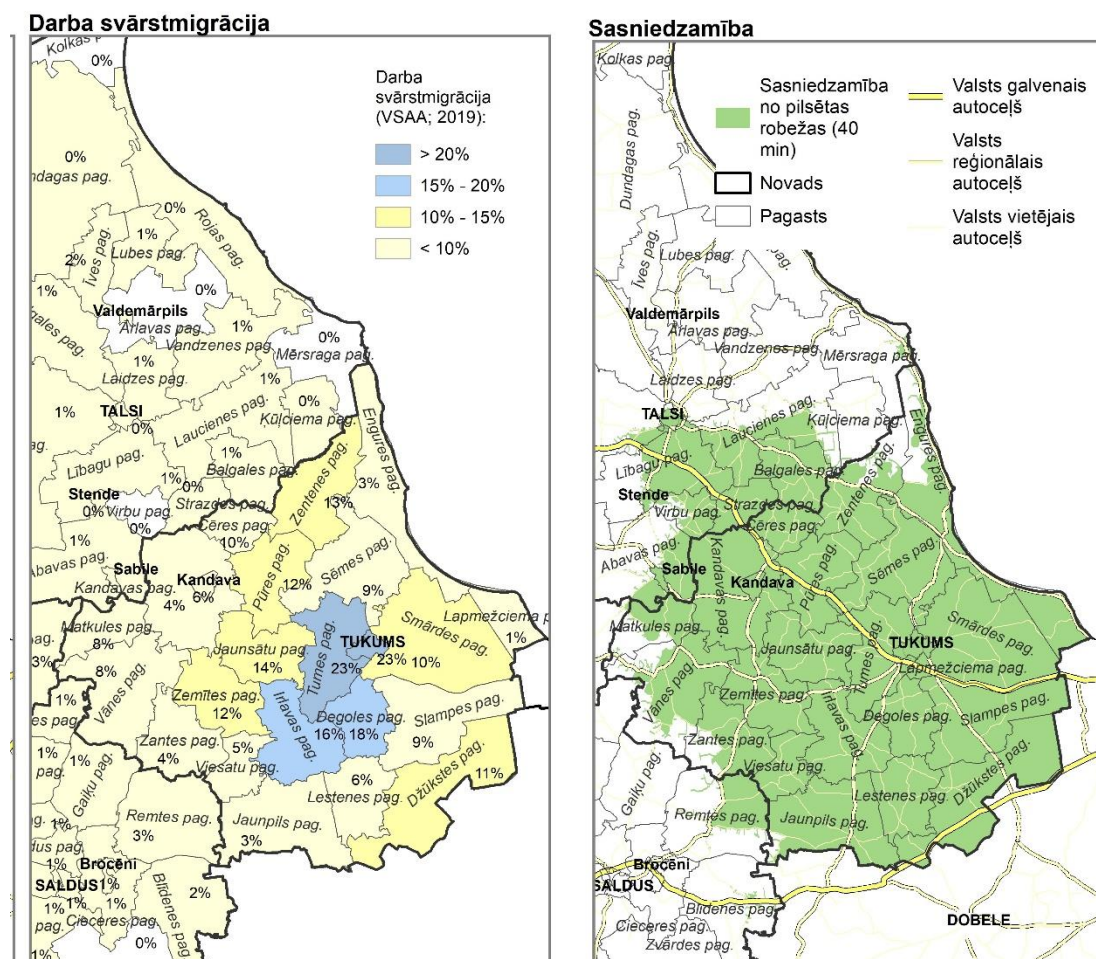
- 1) Kolkas pagasts – pamatojums: neizpilda darba svārstmigrāciju kritēriju (3%) un 40 minūšu sasniedzamības kritēriju, zemāks iedzīvotāju blīvums (5 iedz./km²) nekā vidēji KPR;
- 2) iedzīvotāju blīvums (13 iedz./km²) nekā vidēji KPR;
- 3) Vandzenes pagasts – pamatojums: neizpilda darba svārstmigrāciju kritēriju (12%) un zemāks iedzīvotāju blīvums (9 iedz./km²) nekā vidēji KPR.

34.attēls. Iedzīvotāju blīvums Talsu novadā un Talsu pilsētas funkcionālā teritorija (KPR)

Nemot vērā iepriekšminēto, **Talsu FT iekļautas šādas administratīvās vienības:** Lubes pagasts, Īves pagasts, Valdgaļes pagasts, Valdemārpils, Laidzes pagasts, Ģibuļu pagasts, Lībagu pagasts, Stende, Virbu pagasts, Strazdes pagasts, Balgaļes pagasts, Laucienes pagasts, Ķūļciema pagasts, Ārlavas pagasts, Sabile, Abavas pagasts, Dundagas pagasts, Rojas pagasts un Mērsraga pagasts (skatīt 34.attēlu).

Tukuma pilsētas funkcionālā teritorija

35.attēls. Darba svārstmigrācija un sasniedzamība Tukuma novadā (KPR)

Abus kritērijus – 15% darba svārstmigrāciju un 40 minūšu sasniedzamību izpilda Tumes pagasts, Irlavas pagasts un Degoles pagasts (skatīt 35.attēlu). Līdz ar to, šīs teritorijas automātiski iekļaujas Tukuma FT.

Tukuma FT **papildus iekļautas** šādas administratīvās vienības:

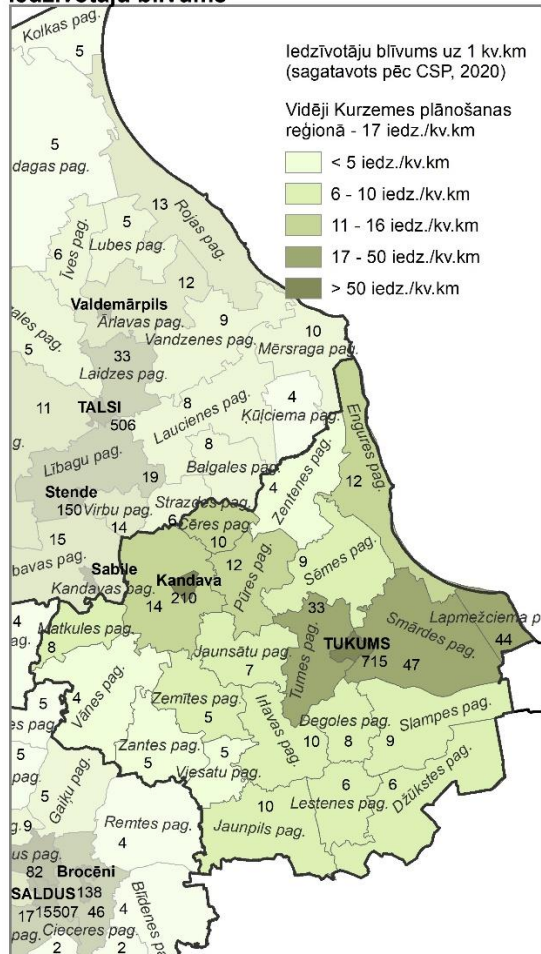
- 1) Kandava – pamatojums: iedzīvotāju blīvums (210 iedz./km² – virs KPR vidējā) un 40 minūšu sasniedzamība;
- 2) Kandavas pagasts – pamatojums: iedzīvotāju blīvums (14 iedz./km² – nedaudz zem KPR vidējā) un 40 minūšu sasniedzamība. Par cik Kandava, izvērtējot papildus kritērijus, iekļauta Tukuma pilsētas FT, rastos telpisks pārrāvums, ja šajā FT neiekļautu Kandavas pagastu;
- 3) Jaunsātu pagasts – pamatojums: darba svārstmigrācija 14% (nedaudz pietrūkst līdz 15%) un 40 minūšu sasniedzamība. Par cik Kandava, izvērtējot papildus kritērijus, iekļauta Tukuma pilsētas FT, rastos telpisks pārrāvums, ja šajā FT neiekļautu Jaunsātu pagastu;
- 4) Pūres pagasts – pamatojums: darba svārstmigrācija 12% (nedaudz pietrūkst līdz 15%), 40 minūšu sasniedzamība un iedzīvotāju blīvums (12 iedz./km² – nedaudz zem KPR vidējā). Par cik Kandava, izvērtējot papildus kritērijus, iekļauta Tukuma pilsētas FT, rastos telpisks pārrāvums, ja šajā FT neiekļautu Pūres pagastu;

- 5) Smārdes pagasts – pamatojums: iedzīvotāju blīvums (47 iedz./km² – virs KPR vidējā) un 40 minūšu sasniedzamība. Darba svārstmigrācija virs 10%.
- 6) Jaunpils pagasts – pamatojums: izpilda 40 minūšu sasniedzamības kritēriju.
- 7) Engures pagasts – pamatojums: iedzīvotāju blīvums (12 iedz./km² – nedaudz zem KPR vidējā), izpilda 40 minūšu sasniedzamības kritēriju.
- 8) Slampes pagasts – pamatojums: izpilda 40 minūšu sasniedzamības kritēriju, augsta ekonomiskā aktivitāte.
- 9) Lestenes pagasts – pamatojums: izpilda 40 minūšu sasniedzamības kritēriju, iekļaujas Tukuma pilsētas pakalpojumu tīklā.
- 10) Sēmes pagasts – pamatojums: izpilda 40 minūšu sasniedzamības kritēriju, iekļaujas Tukuma pilsētas pakalpojumu tīklā.
- 11) Cēres pagasts – pamatojums: izpilda 40 minūšu sasniedzamības kritēriju, iekļaujas Tukuma pilsētas pakalpojumu tīklā.
- 12) Matkules pagasts – pamatojums: izpilda 40 minūšu sasniedzamības kritēriju, iekļaujas Tukuma pilsētas pakalpojumu tīklā.
- 13) Zemītes pagasts – pamatojums: darba svārstmigrācija 12% (nedaudz pietrūkst līdz 15%), izpilda 40 minūšu sasniedzamības kritēriju.

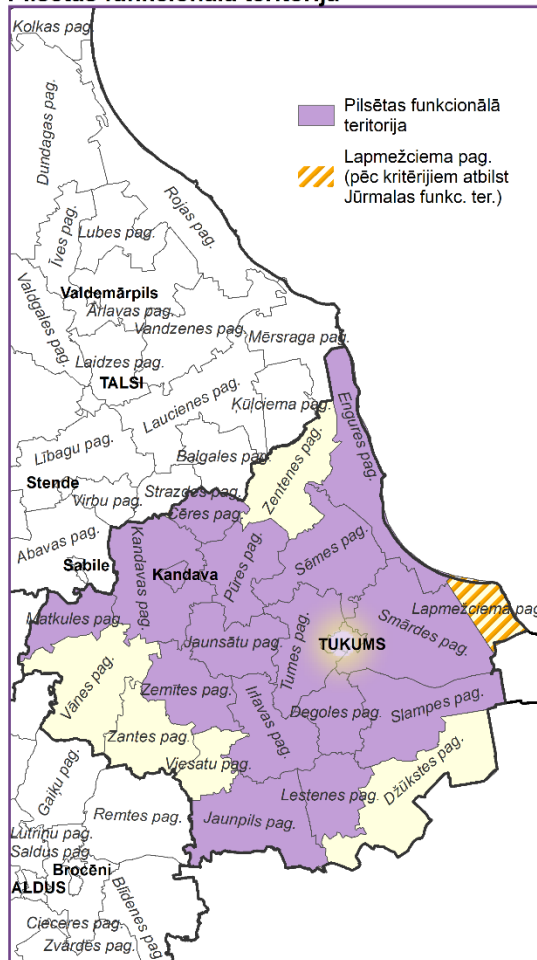
Izvērtējot kritērijus, Tukuma FT **netiek iekļautas** šādas administratīvās vienības:

- 1) Vānes pagasts – pamatojums: neizpilda darba svārstmigrāciju kritēriju (8%) un zemāks iedzīvotāju blīvums (4 iedz./km²) nekā vidēji KPR;
- 2) Zantes pagasts – pamatojums: neizpilda darba svārstmigrāciju kritēriju (4%) un zemāks iedzīvotāju blīvums (5 iedz./km²) nekā vidēji KPR;
- 3) Viesatu pagasts – pamatojums: neizpilda darba svārstmigrāciju kritēriju (5%) un zemāks iedzīvotāju blīvums (5 iedz./km²) nekā vidēji KPR;
- 4) Džūkstes pagasts – pamatojums: neizpilda darba svārstmigrāciju kritēriju (11%) un zemāks iedzīvotāju blīvums (6 iedz./km²) nekā vidēji KPR;
- 5) Lapmežciema pagasts – pamatojums: kaut arī izpilda 40 minūšu sasniedzamības kritēriju un arī iedzīvotāju blīvums ir krietni augstāks (44 iedz./km²) nekā vidējais KPR, darba svārstmigrācija sasniedz tikai 1%;
- 6) Zentenes pagasts – pamatojums: neizpilda darba svārstmigrāciju kritēriju (13%) un zemāks iedzīvotāju blīvums (4 iedz./km²) nekā vidēji KPR.

Iedzīvotāju blīvums

Pilsētas funkcionālā teritorija

36.attēls. Iedzīvotāju blīvums Tukuma novadā un Tukuma pilsētas funkcionālā teritorija (KPR)

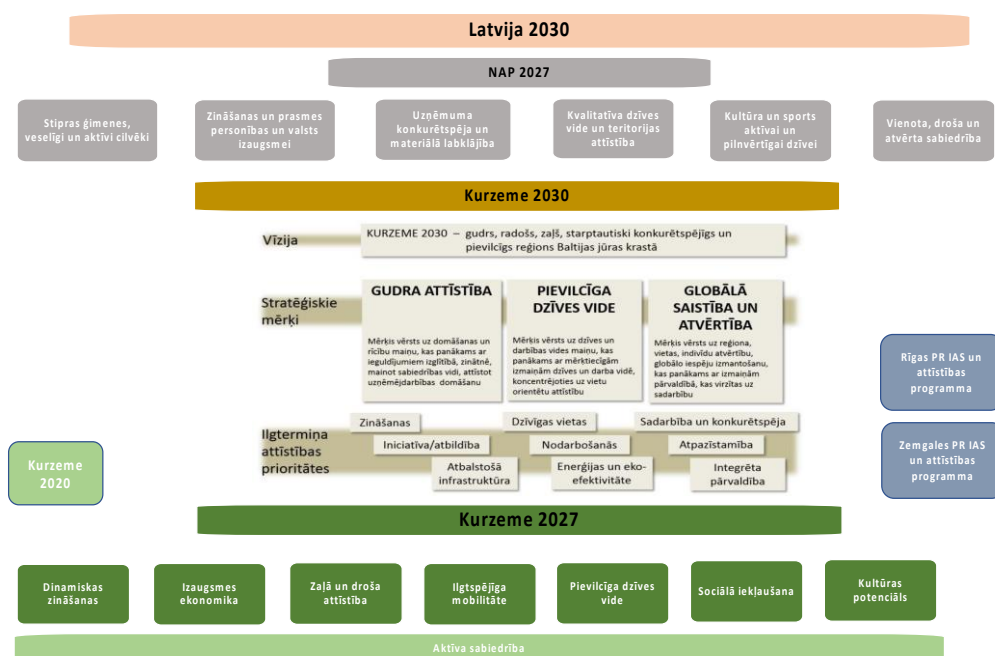
Nemot vērā iepriekšminēto, **Tukuma FT iekļautas šādas administratīvās vienības:** Tumes pagasts, Irlavas pagasts, Degoles pagasts, Kandava, Kandavas pagasts, Jaunsātu pagasts, Pūres pagasts, Smārdes pagasts, Jaunpils pagasts, Engures pagasts, Slampes pagasts, Lestenes pagasts, Sēmes pagasts, Cēres pagasts, Matkules pagasts un Zemītes pagasts (skatīt 36.attēlu).

6. SASAISTE AR NACIONĀLĀ LĪMEŅA PLĀNOŠANAS DOKUMENTIEM

Izstrādājot KPR Attīstības programmu 2021.–2027.gadam, ņemti vērā Latvijas Republikas normatīvie akti, Eiropas līmeņa attīstības plānošanas dokumenti, nacionālā mēroga ilgtermiņa attīstības plānošanas dokumenti, reģionālās attīstības pamatnostādnes kā arī citu nozaru pamatnostādnes (dokumentu analīze veikta esošās situācijas KPR pašreizējās situācijas raksturojuma 1. sadaļā “Plānošanas situācija”).

KPR Attīstības programmas 2021.–2027.gadam izstrādē tika iesaistītas reģiona pašvaldības un kaimiņu reģiona pašvaldības, Rīgas un Zemgales plānošanas reģioni.

KPR Attīstības programmas 2021.–2027.gadam prioritāšu noteikšanā izmantots pašreizējās situācijas raksturojums un analīze, ievērota pēctecība ar KPR Attīstības programmā “Kurzeme 2020” noteiktajām prioritātēm un rīcības virzieniem, kā arī turpināta virzība uz Kurzeme reģiona ilgtspējīgas attīstības stratēģijas ilgtermiņa mērķu sasniegšanu.

37.attēls. Kurzemes plānošanas reģiona attīstības programmas 2021.–2027.gadam sasaiste ar nacionālā līmeņa plānošanas dokumentiem (KPR)

Prioritāšu un Rīcības virzienu sasaiste ar nacionāla līmeņa plānošanas dokumentiem

1. Dinamiskas zināšanas

Pēctecība: “Kurzeme2020” – Zināšanu Kurzeme

Sasaiste: Nacionālais attīstības plāns (turpmāk tekstā - NAP2027)

Prioritāte: Zināšanas un prasmes personības un valsts izaugsmei

Mūsdienu dzīves ritms pieprasa no cilvēka būt elastīgam un gatavam pārmaiņām, lai veiksmīgi attīstītu savas zināšanas un prasmes, un pielāgotos darba tirgum. Prioritāte fokusējas uz zināšanu un prasmju apjomu un kvalitāti, kas ir svarīgs resurss individuālajai un valsts izaugsmei, apgūstot nepieciešamās prasmes un zināšanas, strādājot labā darbavietā, veicot uzņēmējdarbību vai radot jaunas praktiskas/ teorētiskas zināšanas.

Sasaiste: “Kurzeme 2030”

Ilgtermiņa prioritāte: Zināšanas

Zināšanās balstīta ekonomika. Zināšanas veido individuālo un sociālo kapitālu. Blakus formālajai izglītībai, nozīmīgas ir prasmes un iemaņas, kas tiek attīstītas un uzlabotas visas dzīves laikā. Ir nozīmīga kompetence dažādos zināšanu līmeņos un virzienos. Spēja un vajadzība pēc jaunā apguves veido pamatu elastīgai ekonomikai. Zināšanas, profesionalitāte - maina attieksmi. Galvenais uzdevums – mainīt zināšanu lomu sabiedrībā. Zināšanām jākļūst par sociāli respektētu vērtību.

Ilgtermiņa prioritāte: Nodarbošanās

Pieejamas atbilstošas darba vietas/nodarbes. Katram ir interesēm un spējām atbilstošs darbs, vai nodarbe. Ne katrā vietā ir darbs, kas atbilst kvalifikācijai, interesēm, vietas iespējām. Tomēr katra vieta var kalpot par dzīves ritma daļu, kurā mēs pavadām laiku strādājot un atpūšoties. Darba laiks arvien iegūst kompleksāku raksturu – īpaši attālinātā darba gadījumā pietuvinoties dzīves vietai. Garīgais darbs bieži apvienojas ar fiziska darba atpūtu un otrādi. Orientācija uz prasmju salāgošanu ar piedāvāto/nepieciešamo nodarbošanos un personiskā atbildība, veidojot savu nodarbošanos, ir divas atbalstāmas stratēģijas. Sasniedzamības uzlabošanās rada iespējas atrasties dažādās vietās veicot darbu. /Pāreja no vietas uz darbu uz darbu noteiktā vietā/.

Sasaiste: **Darbības programmas Latvijai 2021.–2027.gadam 4.politikas mērķis “Sociālāka un iekļaujošāka Eiropa, īstenojot Eiropas sociālo tiesību pīlāru” 4.2. Prioritāte “Izglītība, prasmes un mūžizglītība”**

Sasaiste:

Izglītības un prasmju attīstības pamatnostādnes 2021. –2027.gadam

Noteikt vienotu valsts politiku un stratēģiju izglītībā, aptverot visus izglītības veidus un pakāpes - vispārējo izglītību, profesionālo un pieaugušo izglītību un augstāko izglītību, fokussējoties uz kvalitātes, efektivitātes, pieejamības un sadarbības aspektiem

Sasaiste: **Zinātnes, tehnoloģijas attīstības un inovācijas pamatnostādnes 2021. – 2027.gadam**

Nodrošināt pilnvērtīgu valsts pasūtījumu pētniecībā un attīstībā, uzlabot tehnoloģiju pārneses sistēmu, kura nodrošina augstskolu un zinātnisko institūciju radītā zinātniskā darba intelektuālā īpašuma sekmīgu transformāciju par inovācijām un augstākas pievienotās vērtības produktiem uzņēmējdarbības sektorā; nodrošināt ciešāku Viedās specializācijas stratēģijas (RIS3) sasaisti ar zinātnes un inovāciju programmu attīstību, nodrošinot ciešāku specializāciju RIS3 viedās specializācijas jomās ietilpstošajās specializācijas nišās, kuras būs pamats stratēģisko projektu attīstīšanai šajās jomās.

2. Izaugsmes ekonomika

Pēctecība: “Kurzeme 2020” Sadarbības Kurzeme/Kurzemes tēls

Sasaiste: **NAP2027**

Uzņēmumu konkurētspēja un materiālā labklājība ir dzīves kvalitātes ekonomiskais un sociālais kritērijs. To veido uzņēmumu konkurētspēja un ražīgums, kas ļauj cilvēkam strādāt savām spējām atbilstošu darbu, gūstot pietiekamus ienākumus, kas kopā ar vietējo pieprasījumu pozitīvi ietekmē tautsaimniecības izaugsmi un dzīves kvalitāti. Indivīda spējas un iespējas veikt uzkrājumus un noturēt citus aktīvus vairo materiālu labklājību un amortizē labklājības riskus.

Sasaiste: “Kurzeme 2030”

Sadarbība un konkurētspēja

Sadarbības tīklu veidošana un veselīgas konkurences veicināšana. Konkurences palielināšanās veido pamatu pakalpojumu, gan ražošanas efektivitātes pieaugumam. Lai konkurētu ārvalstu tirgos, nepieciešams atbalsts, sadarbība veidojot kopējus tīklus, klasterus, kooperāciju, un citas

formas. Izmaiņas uzņēmumu vadībā, arī pašvaldībās, veidojot jaunus pārvaldības modeļus, kas balstīti uz savstarpēja izdevīguma principiem. KPR Ilgtspējīgas attīstības stratēģija 2015. – 2030.gadam. Lokālas uzņēmumu apvienības, kopēji izstrādāti zīmoli, iesaiste produktu ķēdēs vai jaunu veidošana, internacionalizācijas pasākumi var uzlabot vietējā biznesa attīstību. Nozīmīga loma ir uzņēmēju apvienībām, pašvaldībām, vietējām kopienu organizācijām, kas veido vidi sadarbībai. No tā iegūst konkrēta vieta. /No konkurences uz savstarpēji izdevīgu sadarbību/

Sasaiste: Darbības programmas Latvijai 2021.–2027.gadam 1.politikas mērķis “Konkurentspējīgāka un viedāka Eiropa, veicinot inovatīvas un viedas ekonomiskās pārmaiņas un reģionālo IKT savienojamību”

Sasaiste:”Nacionālās industriālās politikas pamatnostādnes 2021.–2027.gadam

Mērķis: produktivitātes un eksporta pieaugums. Tiks noteikti politikas virzieni tādās jomās kā eksporta politika, investīciju piesaistes politika, tūrisma politika un rūpniecības politika.

Sasaiste: Valsts nodokļu politikas pamatnostādnes 2021. –2025.gadam

Mērķis: mērķtiecīgs atbalsts (pasākumi) cilvēku dzīves kvalitātes celšanai, tautsaimniecības izaugsmei un starptautiskajai konkurētspējai.

Sasaiste: Zinātnes, tehnoloģijas attīstības un inovācijas pamatnostādnes 2021.–2027.gadam

Mērķis: nodrošināt pilnvērtīgu valsts pasūtījumu pētniecībā un attīstībā (fundamentālo un lietišķo pētījumu projektu programmas, aptverot visas zinātnes nozares, valsts pasūtījumu valsts pētījumu programmu veidā IZM un citās nozaru ministrijās valstī noteiktajās 18 politikas jomās, valstij prioritārajās nozarēs (piemēram, kibernetika) u. c.); uzlabot tehnoloģiju pārnesei sistēmu, kura nodrošina augstskolu un zinātnisko institūciju radītā zinātniskā darba intelektuālā īpašuma sekmīgu transformāciju par inovācijām un augstākas pievienotās vērtības produktiem uzņēmējdarbības sektorā; nodrošināt ciešāku Viedās specializācijas stratēģijas (RIS3) sasaisti ar zinātnes un inovāciju programmu attīstību, nodrošinot ciešāku specializāciju RIS3 viedās specializācijas jomās ietilpstošajās specializācijas nišās, kuras būs pamats stratēģisko projektu attīstīšanai šajās jomās.

Sasaiste: Digitālās transformācijas pamatnostādnes 2021. –2027.gadam

Mērķis: attīstīt vienotus digitālus risinājumus un ieviest jaunus efektīvus, sabiedrībai pieejamus pakalpojumus un infrastruktūru atbilstoši pasaules informācijas sabiedrības mērķiem un ES digitālā vienotā tirgus attīstības tendencēm. Saturiskajā ietvarā tiks iekļauti tādi potenciāli attīstības virzieni kā digitālā pārvaldība, digitālie pakalpojumi, IKT arhitektūra, digitālā drošība, digitālās prasmes, tostarp racionālas un efektīvas (savienojama, kibernetika, ar augstu veiktspēju) digitālās infrastruktūras izveide tieslietu jomā - valsts nozīmes reģistru un to sniegto pakalpojumu attīstība (ieviešot mākslīgā intelekta un mašintulkošanas rīkus utt.), datu drošības un datu pielietojuma risinājumi.

3. Zālā un droša attīstība

Pēctecība: “Kurzeme 2020” Zālā Kurzeme

Sasaiste: NAP2027

Kvalitatīva dzīves vide un teritoriju attīstība nodrošina tautsaimniecības pāreju uz klimatneitrālu ekonomiku, ietverot rūpes par dabu, vidi un infrastruktūru, tās kvalitāti un pieejamību. Tas vairo iespēju vienlīdzību, sekmē cilvēka darba ražīgumu un uzlabo dzīves kvalitāti, vienlaicīgi samazinot vides piesārņojumu.

Uzņēmumu konkurētspēja un materiālā labklājība ir dzīves kvalitātes ekonomiskais un sociālais kritērijs. To veido uzņēmumu konkurētspēja un ražīgums, kas ļauj cilvēkam strādāt savām spējām atbilstošu darbu, gūstot pietiekamus ienākumus, kas kopā ar vietējo pieprasījumu pozitīvi ietekmē tautsaimniecības izaugsmi un dzīves kvalitāti. Indivīda spējas un iespējas veikt uzkrājumus un noturēt citus aktīvus vairo materiālu labklājību un amortizē labklājības riskus.

Sasaiste: “Kurzeme 2030”

Enerģijas un ekoeftektivitāte resursu izmantošanā

Efektīva resursu izmantošana. Energoefektivitāte un racionāla resursu izmantošana ir būtiskākie priekšnosacījumi. Ierobežotu resursu un mainīgas ģeopolitiskās situācijas apstākļos nozīmīgāki kļūst enerģijas un resursu neatkarības jautājumi. Tas liek pārskatīt vietējo resursu nozīmi – ieguldot līdzekļus esošo resursu izmantošanas izpētē un jaunu resursu meklēšanā un apguvē, aktivizējot vietējo resursu izmantošanu un to konkurētspējas palielināšanu. Ekoeftektivitāte ietver produktu un pakalpojumu ražošanu ar mazākiem resursiem, ko nodrošina jaunas tehnoloģijas. Ekosistēmu pieejas ieviešana resursu pārvaldībā paredz starpnozaru un ilgtspējīgu cilvēka darbību saskaņotību, lai sasniegtu augstāku pakalpojumu līmeni. /No zemas resursu pārstrādes līmeņa uz augstu pārstrādi, no energopatēriņa uz energotaupību – vairāk var padarīt ar mazākiem resursiem/.

Sasaiste: **Darbības programmas Latvijai 2021.–2027.gadam 2. politikas mērķis “Zaļāka Eiropa ar zemām oglekļa emisijām ceļā uz nulle oglekļa emisiju ekonomiku un noturību, veicinot tīru un taisnīgu enerģētikas pārkārtošanu, “zaļas” un “zilās” investīcijas, aprītes ekonomiku, klimata pārmaiņu mazināšanu un pielāgošanos tām, risku novēršanu un pārvaldību un ilgtspējīgu pilsētas mobilitāti”**

Sasaiste: **Vides politikas pamatnostādnes 2021.–2027.gadam**

Samazināt riskus (klimata pārmaiņu, piesārņojuma, katastrofu) cilvēku dzīves videi, veselībai un labklājībai; samazināt piesārņojumu vidē (ūdenī, gaisā, augsnē, dabā), nodrošinot labu vides stāvokli un dabas kapitāla saglabāšanu; nodrošināt ilgtspējīgu resursu patēriņu; nodrošināt ar citiem sektoriem saskaņotu vides rīcībpolitiku un vides pamatprincipu iekļaušanu sektoru politikās.

Sasaiste: **Rīcības plāns pārejai uz aprītes ekonomiku 2020.–2027.gadam**

Sasaiste: **Nacionālais enerģētikas un klimata plāns 2021.–2030.gadam**

4. Ilgtspējīga mobilitāte

Pēctecība: “Kurzeme 2020” Sasniedzamā Kurzeme

Sasaiste: **NAP2027**

Kvalitatīva dzīves vide un teritoriju attīstība nodrošina tautsaimniecības pāreju uz klimatneitrālu ekonomiku, ietverot rūpes par dabu, vidi un infrastruktūru, tās kvalitāti un pieejamību. Tas vairo iespēju vienlīdzību, sekmē cilvēka darba ražīgumu un uzlabo dzīves kvalitāti, vienlaicīgi samazinot vides piesārņojumu.

Sasaiste: **Kurzeme 2030”**

Atbalstošā infrastruktūra Konkrētām vajadzībām atbilstoša infrastruktūra. Infrastruktūra ir nepieciešamie apstākļi, lai varētu notikt citas aktivitātes. Bieži nepietiekoša infrastruktūra vai tās neesamība ir nozīmīgs traucēklis vietas attīstībai. Tai pat laikā, vietas infrastruktūras nodrošinājumu nosaka esošās un plānotās aktivitātes. Vietas nozīmi nosaka tās funkcijas. /No atbalsta infrastruktūrai nozarē uz atbalstu infrastruktūrai konkrētā vietā./

Sasaiste: **Darbības programmas Latvijai 2021.–2027.gadam 3. politikas mērķis “Ciešāk savienota Eiropa, uzlabojot mobilitāti”**

Sasaiste: **Transporta attīstības pamatnostādnes 2021.–2027.gadam**

Integrēta transporta sistēma, kas nodrošina drošu, efektīvu, viedu un ilgtspējīgu mobilitāti, veicina valsts ekonomisko izaugsmi un reģionālo attīstību un dod ieguldījumu pārejā uz ekonomiku ar zemu oglekļa emisijas līmeni. Pamatnostādnēs paredzēts noteikt uzdevumus, lai uzlabotu drošu, ērtu, pieejamu, uzticamu mobilitāti cilvēkiem un kravām, kā arī attīstītu energoefektīvus, komodālus pārvadājumus un efektīvus, gudrus, ilgtspējīgus risinājumus transporta un loģistikas pakalpojumu attīstībai, ietverot attiecīgas infrastruktūras attīstību. Infrastruktūras attīstības plānošana jāveic saskaņā ar Eiropas Savienības militārās mobilitātes prasībām.

Sasaiste: **Reģionālās politikas pamatnostādnes 2021.–2027.gadam**

Mērķis: visu reģionu potenciāla attīstība un sociālekonomisko atšķirību mazināšana, stiprinot to iekšējo un ārējo konkurētspēju, kā arī nodrošinot teritoriju specifikai atbilstošus risinājumus apdzīvojuma un kvalitatīvas dzīves vides attīstībai. Galvenie rīcības virzieni: 1) vietas sagatavošana uzņēmējiem un uzņēmēju produktivitāte cilvēkkapitāla piesaiste reģionos; 2) pakalpojumu nodrošināšana reģionos atbilstoši demogrāfijas izaicinājumiem; 3) sasniedzamība un dzīves vide reģionos; 4) plānošanas reģionu un pašvaldību administrācijas darba efektivitāte.

5. Pievilcīga dzīves vide

Pēctecība: “Kurzeme 2020” Dzīves vieta Kurzeme

Sasaiste: NAP2027

Kvalitatīva dzīves vide un teritoriju attīstība nodrošina tautsaimniecības pāreju uz klimatneitrālu ekonomiku, ietverot rūpes par dabu, vidi un infrastruktūru, tās kvalitāti un pieejamību. Tas vairo iespēju vienlīdzību, sekmē cilvēka darba ražīgumu un uzlabo dzīves kvalitāti, vienlaicīgi samazinot vides piesārņojumu.

Sasaiste: “Kurzeme 2030”

Atbalstošā infrastruktūra Konkrētām vajadzībām atbilstoša infrastruktūra. Infrastruktūra ir nepieciešamie apstākļi, lai varētu notikt citas aktivitātes. Bieži nepietiekoša infrastruktūra vai tās neesamība ir nozīmīgs traucēklis vietas attīstībai. Tai pat laikā, vietas infrastruktūras nodrošinājumu nosaka esošās un plānotās aktivitātes. Vietas nozīmi nosaka tās funkcijas. /No atbalsta infrastruktūrai nozarē uz atbalstu infrastruktūrai konkrētā vietā./

“Dzīvīgas” vietas

Pilnvērtīgas un sociāli funkcionālas dzīves vietas. Vietas – sākot no mājokļa un aptverot visu Kurzemi, veido vidi, kur dzīvojam, strādājam, komunikējam, atpūšamies, augam, novecojam. Dzīvīgumu nosaka cilvēki, sociālā vide, kāda tā veidojas konkrētā vietā, individuālā aktivitātē, kas papildināta ar dabas un kultūrvides kvalitātēm. Orientācija uz atsevišķām vietām – centriem ne vienmēr ievēro citu vietu esamību, kam tā ir jāpieder. Īpašas ir reti apdzīvotas vietas, kas prasa atšķirīgu uzmanību. Jāmaina dabas un kultūras vērtību loma no utilitāra/sargājama objekta uz sociāli akceptējamu izmantošanu. Kultūras un dabas objektu un teritoriju publiska sasniedzamība tās iesaista sociālos un ekonomiskos procesos. Jārespektē sociālu grupu – īpaši – senioru, jauniešu, personu ar invaliditāti, ģimeņu ar maziem bērniem - intereses veidojot tām atbilstošu vidi un pakalpojumus. /No orientācijas uz pakalpojumu uz orientāciju uz cilvēku /sociālā orientācija/

Sadarbība un konkurētspēja

Sadarbības tīklu veidošana un veselīgas konkurences veicināšana. Konkurences palielināšanās veido pamatu pakalpojumu, gan ražošanas efektivitātes pieaugumam. Lai konkurētu ārvalstu tirgos, nepieciešams atbalsts, sadarbība veidojot kopējus tīklus, klasterus, kooperāciju, un citas formas. Izmaiņas uzņēmumu vadībā, arī pašvaldībās, veidojot jaunus pārvaldības modeļus, kas balstīti uz savstarpēja izdevīguma principiem. KPR Ilgtspējīgas attīstības stratēģija 2015. – 2030.gadam. Lokālas uzņēmumu apvienības, kopēji izstrādāti zīmoli, iesaiste produktu ķēdēs vai jaunu veidošana, internacionalizācijas pasākumi var uzlabot vietējā biznesa attīstību. Nozīmīga loma ir uzņēmēju apvienībām, pašvaldībām, vietējām kopienu organizācijām, kas veido vidi sadarbībai. No tā iegūst konkrēta vieta. /No konkurences uz savstarpēji izdevīgu sadarbību/

Sasaiste: Darbības programmas Latvijai 2021.–2027.gadam 5.politikas mērķis “Pilsoniem tuvāka Eiropa, veicinot ilgtspējīgu un integrētu visu teritoriju attīstību un vietējās iniciatīvas”

Sasaiste: Reģionālās politikas pamatnostādnes 2021.–2027.gadam

Mērķis: visu reģionu potenciāla attīstība un sociālekonomisko atšķirību mazināšana, stiprinot to iekšējo un ārējo konkurētspēju, kā arī nodrošinot teritoriju specifikai atbilstošus risinājumus apdzīvojuma un kvalitatīvas dzīves vides attīstībai. Galvenie rīcības virzieni: 1) vietas

sagatavošana uzņēmējiem un uzņēmēju produktivitāte cilvēkkapitāla piesaiste reģionos; 2) pakalpojumu nodrošināšana reģionos atbilstoši demogrāfijas izaicinājumiem; 3) sasniedzamība un dzīves vide reģionos; 4) plānošanas reģionu un pašvaldību administrācijas darba efektivitāte.

Sasaiste: Mājokļu pieejamības pamatnostādnes 2021.–2027.gadam

Mērķis: noteikt risinājumus ilgtermiņā pieejama mājokļa nodrošināšanā Latvijas iedzīvotājiem, paredzot, ka tiek sniegts atbalsts personu grupām mājokļu pieejamības nodrošināšanai; esošais dzīvojamais fonds līdz 2050.gadam atbilst mūsdienu energoefektivitātes, būvniecības un labiekārtotības standartiem; pastāv stabila jauna dzīvojamā fonda attīstība, lai nodrošinātu mājokļu pieejamību gan mājokļiem uz tirgus nosacījumiem, gan sociāli mazaizsargātām iedzīvotāju grupām.

6. Sociālā iekļaušana

Pēctecība: “Kurzeme 2020” Kurzemieki

Sasaiste: NAP2027

Stipras ģimenes, veseli un aktīvi cilvēki - cilvēka fiziskais un emocionālais veselības stāvoklis un sociālā atbalsta pasākumu kopums, kas atbilst katra cilvēka vajadzībām. Priekšnosacījums ilgākam, iekļaujošākam un aktīvākam mūžam, kas arī ietekmē dzimstību - cilvēku vēlmes un iespējas laist pasaulē atvases.

Sasaiste: “Kurzeme 2030”

Iniciatīva un atbildība

Uz iniciatīvu un atbildību balstīta ekonomika ir Latvijas ekonomikas pamats. Uzņēmībai un atbildībai, kā pilsoniskas sabiedrības pastāvēšanas ekonomiskajam pamatam, jāklūst par nozīmīgu ekonomikas virzītājspēku. Radīt darba vietas, pelnīt pašam un dot iespējas citiem, ir būtiskas katra cilvēka īpašības, lai panāktu ekonomiskās izmaiņas. Uzņemties atbildību par saviem lēmumiem ir svarīga izmaiņa, kas panākama mainot domāšanas un rīcību kultūru. /No peļņas par katru cenu uz – sociāli pamatotu peļņu./

“Dzīvīgas” vietas

Pilnvērtīgas un sociāli funkcionālas dzīves vietas. Vietas – sākot no mājokļa un aptverot visu Kurzemi, veido vidi, kur dzīvojam, strādājam, komunikējam, atpūšamies, augam, novecojam. Dzīvīgumu nosaka cilvēki, sociālā vide, kāda tā veidojas konkrētā vietā, individuālā aktivitātē, kas papildināta ar dabas un kultūrvides kvalitātēm. Orientācija uz atsevišķām vietām – centriem ne vienmēr ievēro citu vietu esamību, kam tā ir jāpiederāda. Īpašas ir reti apdzīvotas vietas, kas prasa atšķirīgu uzmanību. Jāmaina dabas un kultūras vērtību loma no utilitāra/sargājama objekta uz sociāli akceptējamu izmantošanu. Kultūras un dabas objektu un teritoriju publiska sasniedzamība tās iesaista sociālos un ekonomiskos procesos. Jārespektē sociālu grupu – īpaši – senioru, jauniešu, personu ar invaliditāti, ģimeņu ar maziem bērniem - intereses veidojot tām atbilstošu vidi un pakalpojumus. /No orientācijas uz pakalpojumu uz orientāciju uz cilvēku /sociālā orientācija/

Sasaiste: Darbības programmas Latvijai 2021.–2027.gadam 4.politikas mērķis “Sociālāka un iekļaujošāka Eiropa, īstenojot Eiropas sociālo tiesību pilāru”

Sasaiste: Sociālās aizsardzības un darba tirgus politikas pamatnostādnes 2021.–2027.gadam

Sekmēt iedzīvotāju sociālo iekļaušanu, mazinot ienākumu nevienlīdzību un nabadzību, attīstot pieejamu un individuālajām vajadzībām atbilstošu sociālo pakalpojumu un juridiskā atbalsta sistēmu, kā arī veicinot augstu un iekļaujošu nodarbinātību un kvalitatīvu darba vidi.

Sasaiste: Bērnu, jaunatnes un ģimenes attīstības pamatnostādnes 2021.–2027.gadam
Nabadzības risku mazināšana, vardarbības profilakse, Bērniem paredzēto pakalpojumu attīstība, ģimenes kā vērtības stiprināšana sabiedrībā, Vienlīdzīgas iespējas bērniem, darbs ar jaunatni.

Sasaiste: Sabiedrības veselības pamatnostādnes 2021.–2027.gadam

Samazināt potenciāli zaudēto mūža gadu skaitu; samazināt profilaktiski novēršamo un medicīniski novēršamo mirstību; mazināt nevienlīdzību veselības aprūpē un uzlabot valsts apmaksāto veselības aprūpes pakalpojumu pieejamību, samazinot pacientu tiešos maksājumus par veselības aprūpes pakalpojumiem; nodrošināt optimālu ārstniecības personu skaitu.

7. Kultūras potenciāls

Pēctecība: "Kurzeme 2020" Radošā Kurzeme

Sasaiste: NAP2027

Kultūra un sports aktīvai un pilnvērtīgai dzīvei - aktivitāšu kopums, kas vērsts uz cilvēka garīgo un fizisko spēku atjaunošanu, emocionālo labsajūtu un intelektuālā potenciāla atraisīšanu, un kultūras vērtību saglabāšanu un jaunradi. Kultūra, sports un atpūta veido ne tikai stipras kopienas, nacionālo pašapziņu, bet arī stiprina pilsonisko sabiedrību; tāpat būtiska ir kultūrkapitāla ilgtspējas uzturēšana.

Sasaiste: Kurzeme 2030"

Dzīvīgas vietas

Pilnvērtīgas un sociāli funkcionālas dzīves vietas. Vietas – sākot no mājokļa un aptverot visu Kurzemi, veido vidi, kur dzīvojam, strādājam, komunikējam, atpūšamies, augam, novecojam. Dzīvīgumu nosaka cilvēki, sociālā vide, kāda tā veidojas konkrētā vietā, individuālā aktivitātē, kas papildināta ar dabas un kultūrvides kvalitātēm. Orientācija uz atsevišķām vietām – centriem ne vienmēr ievēro citu vietu esamību, kam tā ir jāpierāda. Īpašas ir reti apdzīvotas vietas, kas prasa atšķirīgu uzmanību. Jāmaina dabas un kultūras vērtību loma no utilitāra/sargājama objekta uz sociāli akceptējamu izmantošanu. Kultūras un dabas objektu un teritoriju publiska sasniedzamība tās iesaista sociālos un ekonomiskos procesos. Jārespektē sociālu grupu – īpaši – senioru, jauniešu, personu ar invaliditāti, ģimeņu ar maziem bērniem - intereses veidojot tām atbilstošu vidi un pakalpojumus. /No orientācijas uz pakalpojumu uz orientāciju uz cilvēku /sociālā orientācija/

Sasaiste: Darbības programmas Latvijai 2021.–2027.gadam 5.politikas mērķis "Pilsoņiem tuvāka Eiropa, veicinot ilgtspējīgu un integrētu visu teritoriju attīstību un vietējās iniciatīvas"

Sasaiste: Valsts kultūrpolitikas pamatnostādnes 2021.–2027.gadam

Mērķis: attīstīt Latvijas kultūras kapitālu un stimulēt kultūras ieguldījumu nacionālās identitātes stiprināšanā, sabiedrības dzīves kvalitātes uzlabošanā un tautsaimniecības izaugsmē.

8. Aktīva sabiedrība

Pēctecība: "Kurzeme 2020" Kurzemieki

Sasaiste: NAP2027

Vienota, droša un atvērta sabiedrība pauž demokrātisko un sociālo vērtību kopumu, kas ietver pilsoniskās identitātes apzināšanos, iedzīvotāju savstarpējo uzticēšanos, piederības sajūtu sabiedrībai un valstij, līdzdalību sabiedriskajos procesos un uzticēšanos valsts pārvaldei un tiesībsargājošajām iestādēm, kā arī pārliecību par savu personisko drošību un tiesību efektīvu aizsardzību. Valsts drošības un iekšējās stabilitātes garantēšana ir nozīmīga nacionālo interešu prioritāte, kas prasa visaptverošu pieeju valsts aizsardzībai, stiprinot sabiedrības un valsts institūciju sadarbību.

Sasaiste: "Kurzeme 2030"

Iniciatīva un atbildība

Uz iniciatīvu un atbildību balstīta ekonomika ir Latvijas ekonomikas pamats. Uzņēmībai un atbildībai, kā pilsoniskas sabiedrības pastāvēšanas ekonomiskajam pamatam, jāklūst par nozīmīgu ekonomikas virzītājspēku. Radīt darba vietas, pelnīt pašam un dot iespējas citiem, ir būtiskas katra cilvēka īpašības, lai panāktu ekonomiskās izmaiņas. Uzņemties atbildību par

saviem lēmumiem ir svarīga izmaiņa, kas panākama mainot domāšanas un rīcību kultūru. /No peļņas par katru cenu uz – sociāli pamatotu peļņu./

Sadarbība un konkurētspēja

Sadarbības tīklu veidošana un veselīgas konkurences veicināšana. Konkurences palielināšanās veido pamatu pakalpojumu, gan ražošanas efektivitātes pieaugumam. Lai konkurētu ārvalstu tirgos, nepieciešams atbalsts, sadarbība veidojot kopējus tīklus, klasterus, kooperāciju, un citas formas. Izmaiņas uzņēmumu vadībā, arī pašvaldībās, veidojot jaunus pārvaldības modeļus, kas balstīti uz savstarpēja izdevīguma principiem. KPR Ilgtspējīgas attīstības stratēģija 2015.–2030. gadam. Lokālas uzņēmumu apvienības, kopēji izstrādāti zīmoli, iesaiste produktu ķēdēs vai jaunu veidošana, internacionalizācijas pasākumi var uzlabot vietējā biznesa attīstību. Nozīmīga loma ir uzņēmēju apvienībām, pašvaldībām, vietējām kopienu organizācijām, kas veido vidi sadarbībai. No tā iegūst konkrēta vieta. /No konkurences uz savstarpēji izdevīgu sadarbību/

Pārvaldība

Integrēta uz vietu orientēta pārvaldība. Izplatīta parādība mūsdienās ir tradicionālo vadības instrumentu lomas izmaiņas. Palielinās vietējās iniciatīvas, sabiedrības grupu, teritoriju aktivitātes, kas nav centrētas hierarhiskā – no augšas uz leju – sistēmā. Pārvaldība pretēji vadībai veido sabiedrības attīstības aģentu horizontālu daudzdimensiālu sadarbības modeli. Sarunas un vienošanās, kompromisi, risinājumu kopēja meklēšana, kopēju sadarbības platformu veidošana, formālo valsts noteikto atbildību papildināšana ar privātām un sabiedrības grupu iniciatīvām un brīvprātīgu atbildību, sociālā mobilizācija, izmantojot jaunus komunikāciju tīklus (piemēram, sociālie tīkli), ir daži pārvaldības raksturojošie elementi. Jaunas pārvaldības formas prasa iesaistīto partneru jaunu kompetenci. /No vadības uz pārvaldību/

Sasaiste: Darbības programmas Latvijai 2021.–2027.gadam 5.politikas mērķis “Pilsoņiem tuvāka Eiropa, veicinot ilgtspējīgu un integrētu visu teritoriju attīstību un vietējās iniciatīvas”

Sasaiste: Saliedētas sabiedrības politikas pamatnostādnes 2021.–2027.gadam

Mērķis: veicināt saliedētas un pilsoniskas sabiedrības veidošanos uz vienojošu demokrātijas vērtību un Latvijas valodas un kultūrtelpas pamata, ņemot vērā jaunus lokālos un globālos izaicinājumus. Galvenie darbības virzieni: 1) pilsoniska kultūra un iekļaujošs pilsoniskums; 2) nacionālā identitāte un piederība; 3) integrācija.

Kaimiņu reģionu attīstības dokumenti

Zemgales plānošanas reģiona attīstības programma 2021.–2027.gadam

Zemgales plānošanas reģiona attīstības programmā 2021.–2027.gadam noteiktie ilgtermiņa uzstādījumi un vidēja termiņa prioritātes turpina jau iepriekšējā plānošanas periodā noteikto virzību uz Zemgales pilsētu un lauku teritoriju attīstību, Zemgales kultūrvides saglabāšanu un attīstību, reģiona ekonomikas attīstību ar specializāciju īpašajās uzņēmējdarbības nozarēs, izglītības, zinātnes, inovāciju, transporta un loģistikas, kā arī IKT attīstības virzīšanu.

Zemgales attīstības prioritātes vidējam termiņam (2021.–2027.):

- Elastīga izglītība mūža garumā
- Sociālā iekļaušana un veselības veicināšana
- Uzņēmumu konkurētspēja un izaugsme
- Viedā mobilitāte un infrastruktūra
- Vide, daba, klimata pārmaiņas
- Moderna un pieejama pakalpojumu sistēma
- Kultūrvide un identitāte, aktīvas kopienas
- Sabiedrības drošība

Kā horizontālās prioritātes tiek iezīmētas, kapacitātes celšana, digitalizācija, zaļo principu ievērošana, sadarbība.

Kā to nosaka nacionāla un reģionāla līmeņa plānošanas dokumenti, Rīgas metropoles areālā galvenie stratēģiski risināmie jautājumi ir saistīti ar Rīgas metropoles starptautiskās konkurētspējas veicināšanu. Šī mērķa sasniegšanai Rīgas plānošanas reģions kā būtisku uzsver areāla iekšienē notiekošo procesu sakārtošanu, ietverot tādas būtiskākos jautājumus kā apdzīvojuma struktūra, transports un mobilitāte, reģiona konkurētspēja un uzņēmējdarbības infrastruktūras koordinēta izveide un popularizēšana, publiskos pakalpojumus (izglītība, veselība, kultūra u.c.) un dabas vides stāvokli un pārvaldību.

Rīgas metropoles areālā koncentrējas 1,25 milj. jeb aptuveni 65 % Latvijas iedzīvotāju un tā teritorijā tiek radītas aptuveni 3/4 Latvijas ekonomisko vērtību – tas metropoles areālam piešķir visas Latvijas ekonomikas, izglītības, zinātnes, tūrisma, sporta un kultūras dzīves dzinējspēka statusu. Rīgas metropoles areāls stiprina Rīgas kā globāli orientētas Baltijas metropoles lomu un veicina konkurētspēju starptautiskā mērogā. Rīgas metropoles areāla attīstība arī būtiski ietekmē Kurzmes reģiona attīstību.

“Rīcības plāns Rīgas metropoles areāla attīstībai” nosaka šādas prioritātes un galvenos risināmos jautājumus:

- Apdzīvojuma struktūra
- Publiskie pakalpojumi
- Transports un mobilitāte
- Dabas vide un enerģētika
- Reģionālā un starptautiskā konkurētspēja
- Metropoles areāla pārvaldība

Kaimiņu novadu attīstības dokumentos vērojama uz līdzīgām prioritātēm virzīta attīstība, kā kopējos virzienus visiem trīs reģioniem var izdalīt – mobilitāti un transporta attīstību, uzņēmējdarbības konkurētspējas paaugstināšanu, vides uzlabošanu un enerģētiku, kā arī pakalpojumu attīstību.

7. ATTĪSTĪBAS PROGRAMMAS ĪSTENOŠANAS UN UZRAUDZĪBAS KĀRTĪBA

“Kurzeme 2027” izstrādāja KPR administrācija, iesaistot reģiona pašvaldību speciālistus, uzņēmējus, nevalstiskā sektora pārstāvjus, nozaru ministrijas un ekspertus.

“Kurzeme 2027” īstenošanas uzraudzību nodrošina KPR Attīstības padome, savukārt KPR administrācija, sadarbojoties ar pašvaldībām un citām institūcijām, ir atbildīga par Attīstības programmas īstenošanu.

KPR administrācija izmanto Attīstības programmu ikgadējā Darba plāna sagatavošanā.

Rīcības plāns ir Attīstības programmas stratēģiskajā daļā izvirzīto vidēja termiņa stratēģisko uzstādījumu sasniegšanas instruments, kurā noteikti rīcības virzieni un rīcības.

Reģionāla mēroga projektu sarakstu veido prioritārie projekti, atbilstoši KPR Attīstības padomē apstiprinātajiem projektu atlases kritērijiem.

Rīcību īstenošanai paredzēts piesaistīt pašvaldību, valsts, ES un citus finanšu resursus, tās īsteno KPR reģions sadarbībā ar citām reģiona attīstībā ieinteresētajām pusēm, ņemot vērā resursu pieejamību.

Attīstības programmas īstenošanas novērtēšanai ir izvēlēti uzraudzības rādītāji vidēja termiņa prioritāšu un rīcības plāna līmenī, un reizi divos gados tiks sagatavots Uzraudzības pārskats gan par Attīstības programmas, gan Ilgtspējīgas attīstības stratēģijas īstenošanu, iekļaujot informāciju par veiktajām darbībām, rezultatīvo rādītāju izmaiņām un sasniegtajiem rezultātiem, Rīcības plāna īstenošanu, kā arī secinājumus un ieteikumus turpmākām darbībām. Uzraudzības pārskatu sagatavošanā plānots izmantot CSP, RAIM, PMLP un citu valsts informācijas sistēmu datu bāzēs publiski pieejamos statistikas datus, kā arī nozaru ministriju un valsts institūciju sniegto informāciju.

Attīstības programmas aktualizēšana veicama pēc nepieciešamības atbilstoši situācijai. Visu veidu investīciju un projektu saraksti var tikt aktualizēti katru gadu atbilstoši aktuālajai situācijai. Attīstības programmas un Ilgtspējīgas attīstības stratēģijas īstenošanas progress, sasniegtie rezultāti un to analīze kalpos par pamatu Kurzemes reģiona attīstības plānošanai nākamajam plānošanas periodam.

KPR darbības rādītāju **ikgadējais novērtējums** iekļaujams Publiskajā pārskatā.

8. IZSTRĀDES PROCESS UN SABIEDRĪBAS LĪDZDALĪBA

Lēmums “Par Kurzemes plānošanas reģiona Attīstības programmas 2021.–2027.gadam izstrādes uzsākšanu un darba uzdevuma apstiprināšanu” pieņemts 2019.gada 20.decembrī KPR Attīstības padomes rakstiskajā procedūrā (lēmums Nr. 03/19, 1.§). 2019.gadā notika sagatavošanās darbi izstrādes procesa uzsākšanai, bet aktīvs darbs tika uzsākts 2020.gada sākumā.

Atbalsta pasākumi Programmas izstrādē un atsevišķu aktivitāšu norisē īstenoti Latvijas un Lietuvas pārrobežu sadarbības programmas projekta Nr. LLI 431 SMART PLANNING jeb “Starpreģionu sadarbība ilgtspējīgai, integrētai un viedai plānošanai” (Viedā plānošana) ietvaros.

Programmu izstrādāja KPR administrācija, projekta SMART PLANNING ietvaros sadarbojoties ar SIA “Grupa’93”, iesaistot reģiona pašvaldību speciālistus, uzņēmējus, nevalstiskā sektora pārstāvjus, nozaru ministrijas un ekspertus. Izstrādes vadītāja – Indra Murziņa, autori – Jana Briede, Marta Štūbe, Ingrida Muraškovska, Sandra Miķelsone – Slava, Evita Taupmane, Edvīns Drigins, Indulis Ozoliņš, Aiga Meri, Baiba Kūma, Ligita Kokaine, Jurijs Kondratenko, Marta Ceriņa, Katrīna Bramberga.

2019.gada 19.oktobrī KPR Kuldīgā rīkoja koprades semināru ar pašvaldību speciālistiem, atskatoties uz KPR Attīstības programmas 2015.–2020.gadam ietvaros paveikto un iezīmējot nākotnes izaicinājumus un projektu idejas dažādās jomās. 2020.gada oktobrī Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijai iesniegts apkopojums “Kurzemes plānošanas reģiona izaicinājumi un attīstības virzieni 2021–2027 plānošanas periodam”. Sagatavots KPR Attīstības programmas 2015.–2020.gadam plānoto darbību izvērtējums.

2020.gada sākumā tika nosūtītas vēstules ministrijām un citām institūcijām ar lūgumu sniegt nosacījumus un informāciju Programmas izstrādei, tai skaitā notika rakstiskas konsultācijas ar Dabas aizsardzības pārvaldi, Veselības inspekciju un Valsts vides dienesta Ventspils un Liepājas reģionālajām vides pārvaldēm par nepieciešamību piemērot Programmai stratēģisko ietekmes uz vidi novērtējumu. Izveidota Programmas izstrādes grupa, kurā iekļauti 18 KPR pašvaldību deleģētie pārstāvji. 2020.gada novembrī izstrādes grupā iekļauta arī Tukuma novada pārstāve, ņemot vērā VARAM virzītās izmaiņas plānošanas reģionu robežās.

2020.gada 14.aprīlī Vides pārraudzības valsts birojs pieņēma lēmumu Nr. 4-02/21 – piemērot stratēģiskā ietekmes uz vidi novērtējuma procedūru KPR Attīstības programmai 2021.–2027.gadam.

KPR Attīstības padomes 2020.gada 17.jūnija sēdē apstiprināts Programmas izstrādes Vadības grupas sastāvs, kurā iekļauti KPR Attīstības padomes priekšsēdētāja, KPR administrācijas vadītāja, administrācijas Projektu nodaļas vadītāja, administrācijas plānošanas speciālisti, izglītības eksperte, Uzņēmējdarbības centra vadītāja, Zemgales un Rīgas plānošanas reģionu, Pārresoru koordinācijas centra un VARAM pārstāvji, kā arī Liepājas pilsētas domes Attīstības pārvaldes vadītāja vietniece.

Laikā no 2020.gada 1.jūnija līdz 30.jūnijam KPR organizēja savā tīmekļa vietnē kurzemnieku aptauju ar mērķi – izzināt galvenos faktorus, kas raksturo dzīves un darba vietas pievilcību Kurzemē, un identificētu galvenās problēmas un izaicinājumus. Aptauja ietvēra dažādus jautājumus, lai noskaidrotu respondentu viedokli par reģionā sniegto pakalpojumu kvalitāti un dzīves līmeni, kā arī viedokli par kurzemnieku ieradumiem un reģiona identitāti. Aptaujā noskaidrots, ka kurzemnieki kopumā ir apmierināti ar savu piederību Kurzemes reģionam, savu dzīves vietu un dzīves kvalitāti, kā arī pieejamajiem sociālajiem pakalpojumiem, atpūtas un brīvā laika pavadīšanas iespējām, tomēr vēlētos uzlabojumus sabiedriskā transporta savienojumos ar citām Kurzemes pilsētām, lielākas uzņēmējdarbības atbalsta iespējas un nepieciešamību vairāk domāt par sabiedrības izglītošanu vides jautājumos. Kā Kurzemes vizītkarti respondenti atzinuši esošās dabas vērtības – jūru, pludmales un mežus. Kurzeme

respondentu skatījumā ir reģions ar labu vides kvalitāti, ainavu dažādību un bioloģisko daudzveidību, tādējādi nodrošinot iespējas pilnvērtīgai rekreācijai un atpūtai.

KPR Attīstības padomes sēdēs regulāri sniegta informācija par Programmas izstrādes gaitu – 2020.gada 15.aprīlī, 19.augustā, 4.novembrī, 9.decembrī, 2021.gada 20.janvārī.

2020.gada 13.novembrī un 11.decembrī organizētas tiešsaistes tikšanās un diskusijas ar lauku partnerībām un vietējām rīcības grupām, kurās 7 dalībnieki pārstāvēja 6 biedrības – biedrību “Talsu rajona partnerība”, Saldus rajona attīstības biedrību, biedrību “Ziemeļkurzemes Biznesa asociācija”, biedrību “Darīsim paši” (darbojas Alsungas, Kuldīgas, Skrunda novadu teritorijā), biedrību “Kandavas partnerība”, biedrību “Liepājas rajona partnerība”.

Laikā no 2020.gada 1.jūlija līdz 30.septembrim organizētas 7 tematiskie semināri/darba grupas:

4. tabula

Tematisko semināru darba grupas

Nr.p.k.	Tematiskais seminārs/darba grupa	Datums, vieta	Dalībnieku skaits
1.	Kultūra	01.07.2020., Rojas brīvdabas estrāde	42
2.	Labklājība un sociālie pakalpojumi	14.07.2020., Kuldīgas Mākslas nams	46
3.	Transporta un infrastruktūras attīstība	29.07.2020., Liepājas pilsētas pašvaldība	27
4.	Izglītība	12.08.2020., Saldus tehnikums	40
5.	Daba, vide un ainavas	26.08.2020., Kolkas Tautas nams	26
6.	Pilsēta, lauki un piekraste	16.09.2020., Talsu Tautas nams	42
7.	Ekonomika un tūrisms	30.09.2020., Tautas nams “Usma”	41

Tematiskajos semināros/darba grupās kopā piedalījās 256 dalībnieki, t.sk. 165 speciālisti no pašvaldībām, 22 no plānošanas reģioniem (Kurzemes, Rīgas, Zemgales), 14 pārstāvji no ministrijām, 19 no valsts institūcijām, 12 no nevalstiskajām organizācijām, 16 no izglītības un zinātnes iestādēm, 8 pārstāvji no citām jomām vai individuāli. Pasākumos varēja piedalīties ikviens interesents. Semināros tika sniegtas prezentācijas par jomas aktualitātēm, nozaru pamatnostādņēm, dažādu organizāciju pieredzi, identificējot problēmas un meklējot risinājumus, nosakot prioritātes un nepieciešamās rīcības, sadarbības partnerus, radot jaunu projektu idejas un nosakot indikatīvas nepieciešamā finansējuma summas.

2020.gada 2.decembrī notika Programmas Izstrādes un Vadības grupu kopīga stratēģiskā sanāksme, kurā sniegta informāciju par Programmas izstrādes gaitu, notika diskusijas par pašreizējās situācijas analīzi, prioritātēm un rīcības virzieniem, savukārt 16.decembrī notika stratēģiskā sanāksme/diskusija ar pašvaldību pārstāvjiem par reģionāla mēroga projektiem iekļaušanai attīstības programmā. 2021.gada 8. un 15.janvārī organizētas Vadības grupas sanāksmes par kritēriju noteikšanu reģionālas nozīmes projektu izvērtēšanai un 20.janvārī Attīstības padomes sēdē šie kritēriji apstiprināti. Izveidota vērtēšanas komisija, kurā bez KPR pārstāvjiem iekļauti arī VARAM un Pārresoru koordinācijas centra pārstāvji.

Attīstības programmas publiskā apspriešana notika no 2021.gada 29.marta līdz 2021.gada 30.aprīlim. Publiskās apspriešanas laikā kopā saņemti 198 priekšlikumi un komentāri, no kuriem ņemti vērā 108, daļēji ņemti vērā 26, bet 64 nav ņemti vērā. Publiskās apspriešanas sanāksme notika 2021.gada 22.aprīlī, kurā piedalījās 65 dalībnieki, no kuriem 6 izteica priekšlikumus un iebildumus.